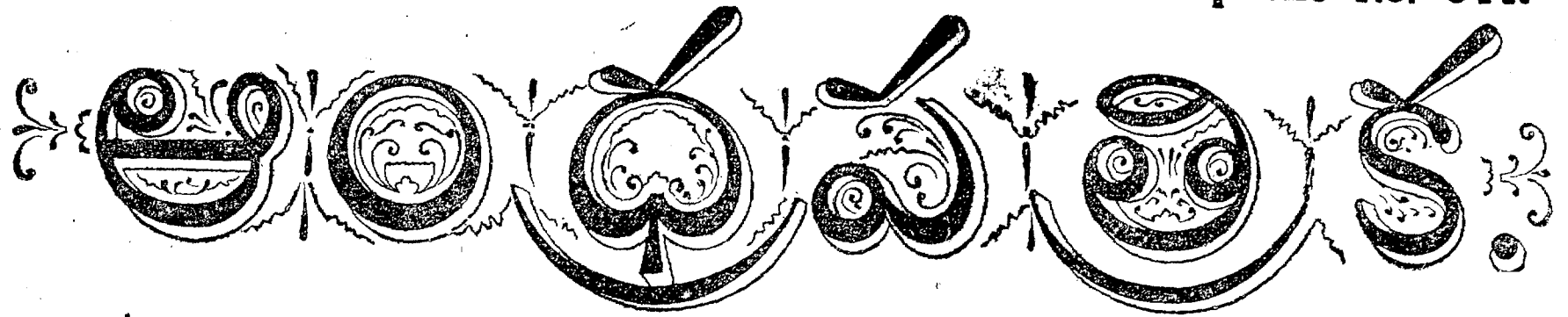

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడి పత్రిక 1-30-1-6

Telephone No. 544.

310626

ప్రతి దినము పకటింపబడును

Vol. 10.

సంపుటము ౧౦

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ మే నెల 19-వ తేది శనివారము
ఈ పత్రికలో నా మనం పత్రికము, అధిక శ్రేష్ఠమాత్రం కుద్ధ చవతి ౪.

No. 42

సంచిక ౪౨

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు

మనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వులకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశ్రేష్ఠమైనదిగాను మాయమందుగాను. పక్షులు మందులవలన మోసముగలుగును. కంచభావచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగుదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతివలన దేశమునందంతటను బెరిగినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబుళెట్టి వీధి, మదరాసు.

FEDERAL
TYRES

ఫెడరల్ టైరులు

విజయము:—

రోమర్ డాన్ అందుకో.,
హాంతుకోడ్డు, మద్రాసు.

బంగారు, కెంపులుచేర్చి కట్టబడిన ఉంగరములు

నెం 52

నెం 51

నెం 53

పువ్వురాగముగలది 1-కి ధర రు 25-0-0 తిరిగి యిచ్చునది రు. 17-8-0

కెంపులుగలది 1-కి ధర రు 27-8-0 " రు. 17-8-0.

ముఖ్యగమనింపు:—ఈ కట్టకొనిన ఏనగునది మాకే వాడనుచేసి, పుచ్చుకొని వైక తెలుపబడిన ప్రకారము

మా చిత్రనిచ్చిరపు కట్టకొనిన యిహముగా పంపబడును.

హారాలాల్ మోతీలాల్

126 సావురావకేట

మద్రాసు.

నెం 1048

శ్రీ లాభించుకొను రోలుగోలు

ఆభరణములు.

దాసిగాజులు:— 22 కార్టర్లు రోలు
గోలుగోలు చేయబడినది. పనితనము అద్భుతము.
మిక్కిలి అందమైనది. చక్కని అక్షరాలు, పూజలు
గలది. జత 1-కి ధర రు 1.0-0 12 జతలు రు. 10
దాసి అంటుపోగులు:— వైక తెలుపబడిన
లోహము 8.6 యిమిటేషన్, కమలములు వచ్చు
లు, కెంపులు, నీలములు చేర్చి కట్టబడినది జత
1-కి ధర రు 1. 12 జతలు రు 10.

దాసి కంఠాభరణము:— వైక తెలుపబడిన లోహముతో
చేయబడినది. మిక్కిలి అందముగాను దాగుగాను చేయబడినది.
నిత వయస్సుగలవారికి నను సరిపోవును. పురుషులకు గడి
యారము గొలుసుగాను శ్రీలక్ష్మీ కంఠాభరణముగాను ఉపయో
గపడుచున్నది. 1-కి ధర రు 1. 12 కి రు 10-0-0.
ఈ క్షరములు ఆంగ్ల భాషలో ఈడిగుకనిలాసమునకు వాయవలెను.
E. S. PAUL & Co., No 13 Ramkanto,
Mistries Lane, Bowbazar, Calcutta.

యినాం!

యినాం!!

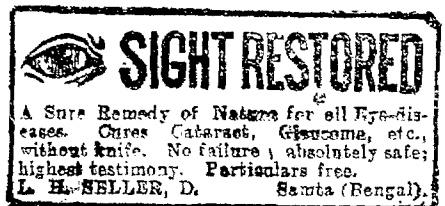
60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు
వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దానుగారి

సుఖజీవిత రహస్యపుస్తకము

ఇహముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము
వకు వ్రాయవలెను. (3395)

ఈ క్షరములు ఆంగ్ల భాషలో వ్రాయవలెను.

The swasthya Sahaya Pharmacy,
30-2 Harrison Road, Calcutta

SANTI OIL.

Simple, harmless, external application for
rheumatism, neuralgia, lumbago, sciatica,
etc. It is a sure remedy for all these ailments, no
matter how long they have been present.
L. H. SELLER, D. Santa (Bengal).

మామిడి, కృష్ణాజిల్లా

LAWRENCE & MAYO Ltd.

(Incorporated in England)

PREMIER OPTICIANS IN THE EAST.

MOUNT ROAD - MADRAS,

మీ కండ్లను గురించి మీరు కష్టపడ నవసరము లేదు!

మీ కండ్లను పరీక్షించుకొని పురాతనమైన నట్టిడియ, చాల అనుభవము గడించినట్టిడియ,

అన్నిరకములు కంటి అద్దముల సామానులు క్రయమునకు దొరకునట్టిడియ నైన

వారివద్దనుండి సులభములను కొనుడు.

అంధ్రపత్రికలో మా ప్రకటనను చూచినట్లు తెలుపుచు వారికి

నేత్రపరీక్ష ఉచితముగా చేయబడును.

లారెన్సు ఆండ్ మేయో (లిమిటెడ్)

ప్రీమియర్ ఆప్టిషియన్స్ ఇన్ ది ఈస్టు.

మాంటు రోడ్డు - మదరాసు.

నిర్ణయకాలమునందు నగలుతయారుచేసియిచ్చునట్టివారు

లేరని సందేహమువలదు

ధరలు 40, 50, 60, 70, 80

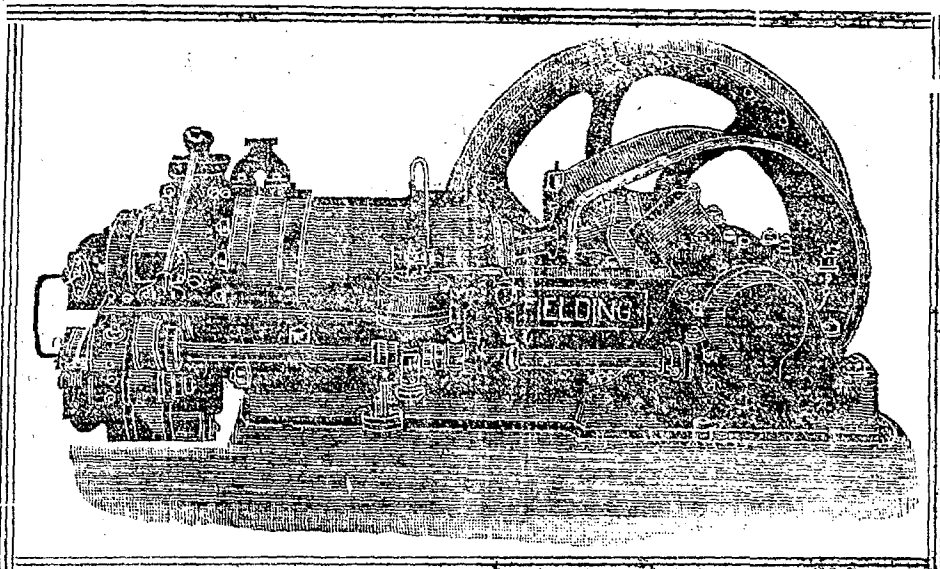
మేలైన పుష్పరాగములు, సవరము బంగారుచేర్చి కట్టబడిన తోడుజతలు తయారుగా
నున్నవి. ఆకాశంగము కలుగకుండుటకై త్వరలో పీసుకొనుట మంచిది.

ఉమిడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,

(8)

25, చైనాబజారురోడ్డు మదరాసు.

ప్రసిద్ధికెక్కిన ప్రింగు శెమిడేశల్ క్రూడాయిలు యింజనులు

యీ యింజనులు రమారమి యుద్ధమునకు పూర్వము పుష్పస్వల్పధరలకే అమోఘము
చున్నవి. అన్నిసయిజాలు స్థానములలో సిద్ధముగానున్నవి. యివి కొనుటవల్ల అన్నివిధములచేతను
లాభమును పొందవచ్చును. విల్లులకు కావలసిన యావత్తు సామానులుకూడా అతి తరస
మయిన ధరలకు దొరకును ఆలశ్యముచేయక వెంటనే వ్రాయుడు.

సోల్ యేజెంట్లు:— డి. యల్. కాస్ట్రీ ఆండు కో,

12, శంబు శెట్టిస్థి, మదరాసు.

ఆదవానిమునిసిపాలిటీ - కొన్ని సూచనలు

ఆదవాని తోటగట్టలో ప్రవేశించు క్రమిడికి రు0-4-0
ల వంతున రుసుమును కనూలుచేసికొనుచున్న తోటగట్టు
కంట్రాక్టరుకు రుసుము రు 0-5-0 ల వంతున కనూలుచేస్తే రు
0-4-0 లకు మూలం రుకుడుచ్చుచున్నార, అనగా తోటగట్టు
కట్ట శ్రీకాపురాండు (బండిమెట్టు) రుసుము రు 0-1-0 లను
కనూలు చేయుచున్నార, ఇది చాలా వ్యతిరేకముగ వుంటు
న్నది.

కాపురాండు రుసుమును కాపురాండులో దిగుబడ్డతై
నమూనము కనూలు చేయవలెనుగాని ఆనాడుకుబంటు బండిమో
టురకుమును కనూలు చేయవలెను.

తోటగట్టులో క్రమిడించుకట్టి క్రమిడించినను కాపు
రాండు రుసుమును కనూలు చేయవలయునని శుభవశగా రు
కంట్రాక్టరుకు అనతిచ్చివారని తెలియజేస్తున్నది. అబద్ధపు సమా
చారములనుండి జనులను తావ్యుకొనుటకు గాను నిశ్శీతులను
వందోవామాలమున మోచుకొనుటకు వెల్లడిపరచుటవలన
జనులకు తొందరకలం తప్పదు.

2 జూబిలిమార్కెట్టునకు ఒకంత మోచుకొను సమయ
మున కంట్రాక్టరు కనూలు చేసికొనవలసిన రుసుముల పట్టిక
"నోటీసుబోర్డు" ను మార్కెట్టు ప్రధానస్థలమునకు కేటుము.
నటుల చేరుతక చేసిన వాగ్దాము ఇదాక కొనసాగులేదు.
అనేకచాలులలో ఒకటికి రెండింతయును మోచుకొనునట్లు
ఫీజును కనూలుచేసికొనుటకు కంట్రాక్టరుకు ఎడమిచ్చబడియు
న్నది. అంతచేత తెలియనిజనులు మార్కెట్టు కంట్రాక్టరుకు
చాలా తొందర తెట్టుబడుచున్నార, ఇందుచేతనే పేరిట్ ఆఫ్
మార్కెట్టు కేటుల తెలుపు ఒక నోటీసుబోర్డును ఆలస్యకొని
తమగ చేయించుట చేరుతక విధియయి యున్నది.

(3) పేరిట్ ఆఫ్ మార్కెట్టులో ఎదు మిరపకాయలు చేసికొని
సంత దినముల అమ్మకం చేయుట నిషేధించు విషయములో శుభ
వశగా రు వాగ్దాముగాను ముహజరుల మూలకముగాను
రుసువులను బంతు కొనియును ఆదరణ లేవాయెను. మిరపకాయలు
కోడంతా చెదిరి పొడుముగా మంటితో చేరుటవలన జనులకు
ఉచ్చాస్య నిశ్వాసములకు చాలా తొందరక నున్నది.
శ్వాసభవమునకుగాను చేరుచున్ దయచేసి శుక్రవారపు
సాయంత్రం ఆధవా మరుదినమునకు పుచ్చేసిన అనుభవనీయము.
ఇంతచేగాక గాలిపల్ల ప్రధాన కోడలాని దుమ్ము ఆకసమునకు
ఎక్కి తొందరపరచుటవలన జనులచారము విశేషముగ నుండు
మార్కెట్టు కోడుపాలిస్ డ్రేవను మరి బహుకోడలకు ఈవి
దలములలో నిర్దు శయించు యోచనాల్లననిన జనుల ఆశో
గ్యమునకు తోడ్పడునని విన్నవించుచున్నాను.

కే నరసింహారావు,

సెక్రటరీ (క్రిమిన్) ఆఫీసియేవ్ ఆదవాని 17-5-23

THE PROVINCIAL INSURANCE Co. Ltd.

Head Office: CALCUTTA.

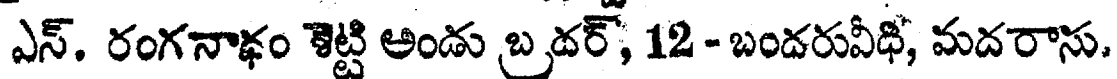
An up-to-date Indian Life Office with attractive
schemes. Claims settled promptly. Constituted under a
very strong Board of Directors and managed economically.
Consult with the Provincial Office before you insure your
life elsewhere. Terms very moderate and premiums are
very low when compared with various existing life offices.
Purely an Indian Concern.

Wanted Agents all over the Madras
Presidency on Commission and Pay.

For further particulars apply to:—

1. I. C. Thomas, Esq.,
Manager, 45, Sembudis Street, Madras.
2. P. H. Gupta, Esq.,
Bar-at-Law, Chief Agent for Andhra
Desa and Nizam's Dominions, Camp,
Royapettah, Madras.
3. S. B. Dattatraya Rao Esq.,
Chief Agent for Mysore and Coorg
Camp, Tirthahalli, P. O.

మొదటిది! (కొత్తచరిత్రాటకము!!)
బల్లారి ధర్మవరం. కృష్ణమాచార్యుల.
రోషనారాళివాజి
అను నాటకము వెలు రు 1-0-0
వలయునారు బల్లారి, రమోవిహాస వ్రేస్తునకు
(వాయనగును.

286, చైతన్యవంతుల కోడలు (అప్పాబిల్లింగు), మదరాసు.

భిన్నాభిప్రాయములు

(సర్వేండు)

ఒక వక్రమున యధావశ్యతమున, మరొక వక్రమున విభేదములు, కిరణములు గలిన ప్రకృతిసృష్టిలో మేముగల యేక నిజావేదక ఆకాశాంతలమై యున్నామో యిదివరకు ప్రతికూల జెప్పియుంటిమి. ఈ అభిప్రాయము, ఉద్యమమునకు పరాధూతిరూపముగను, మూలము యనోచైతన్యము గలగ జేయునదిగ భిన్న భిన్నములగు నుండును.

విభేదములన్నవో పూర్తిగ వ్యాపించి గౌరవముగ భిప్రాయములుండి వేర్వేరుదాహల బోవుటయేగాక ప్రబలవిరోధమునకు కారణమాయెను. ఇప్పుడు నికృతముగ, నిత్యభవతనము కల్గును భిన్నాభిప్రాయములు గల్గి చీలిక తేల్చుటలకల్గును క్లిష్ట పీఠము లేర్పడినమాట నిజమే. ఈ పరిస్థితులకాద భారతజాతి య జీవితము కరుగుచున్న మానలో నున్నటుల మాకు కానించుటలేదు. ఉద్యమము సర్వవ్యాప్తియై యుండుననున ప్రవేశించినది కావున నే ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కౌని యున్న విషయమును, కందుకును యిప్పుడు చిలక బడి బైటికియలుకొనెదమన్నది. ఈ సందర్భమున మేమిదివరలో జెప్పినదంతయు మరల చెప్పెను. కాని నాయకులకును, ప్రచారకులకును ఒకటిమాత్రము జ్ఞాపకము జేసెదము. ఇదివరలో కొందఱ మానములకిందకన్న యిప్పుడు ఎక్కువ ప్రయత్నమును, విశ్వాసమును, భావమునుపయోగించి వినియోగించవలసిన పరిస్థితులు సందర్భించినవి.

గాంధీమహాత్ముడు మనకొసంగిన నిర్మాణ కార్యక్రమమునూర్పి తీవ్రభేదాభిప్రాయములు గల్గినవి. మనము దాని నున్నతీరన ననుసరింపవలయునా, తేకజేకపరిస్థితులు మారి కందువలన కొన్ని ముఖ్యాంశములను సరింపవలయునా యను విషయముపైని వాదములు పెరుగుచున్నవి. తేకపరిస్థితుల ననుసరించి, కార్యక్రమమును రేదనుకూలముగ ఫలవంతముగ నుండు నటుల జేయవలెనను సిద్ధాంతము రాజకీయము లాచరణలో బెట్టుట కవసరమైన నుమాట నిజమే. కాని ఒక మాత్రము నెప్పుడు ప్రతిపాదించినను మన మీ విషయముల జాగ్రత్త జాలించింపవలయును. మొదటిది, పరిస్థితులకు గల్గిన మార్పు, కార్యవిధానమును సంపూర్ణముగ మార్చి వేయుట కవసరమును నూచించుచున్నదా; రెండవది, కార్యక్రమమును పూర్తిగ మార్పునవలన వెంటనే మనకు కొన్ని లాభములు జేయవలెనను, మనము ముఖ్యముగ పొందగోరిన విజయమున కాటంకము గలగజేయదా; మూడవది, యామార్పునవలన మనము వెంటనే జూచునట్టి లాభము, వట్టిమాత్రగదా.

ఇకను మొదటిదానిని గూర్చి మేము విన్నవించునదేమనగా మహాత్ముడు కారాగారమునకు వెళ్లింది మొదలు దేశపరిస్థితులు మార్పుజెందినను, అది మనము రేకజేకీకతో నాకార్యక్రమము ననుసరించుటవలనగాక, ఆకార్యక్రమము నిర్వర్తించుటలో సరియగునట్లు కలయు, యిచ్చాకేయి లేకపోవుటవలనగలిగినదనియే జేరి యావట్లుదల లేకపోవుటయు యిచ్చాకేయి లేకపోవుటయు యెందువలన గల్గెనని మమ్ముడుగ వచ్చును. కొంతవరకు దీనికొక ప్రకృతిభర్తయును కారణముగ జెబువచ్చును వ్యక్తులుగాని జాతులుగాని గొప్పగొప్ప ఉద్యమములుగాని వాడేరికములు ప్రతిపాత్రులు కిందికి పడుట, అభివృద్ధి, పరావర్తనము తెన్నియో జరుగుచుండుట ప్రకృతిభర్తమే. ఈనిరూపణము కొందరకు మా యావాదముగ గాన్నింపవచ్చును. కాని ఆ సూచివయమునే దెల్పెదము ఈ మధ్య ఉత్సాహ భావమును, యిచ్చాకేయి లేకపోవుట ను ముఖ్యము గకట్టు బాట్లు లేకపోవుటవలన గల్గెను. వెంటనే ఈ ప్రశ్న యెదురయ్యెను. ఈ ప్రయోగోపాలోపము క్రమమగు యిచ్చాకేయి లేకపోవుట లందు దేది పని జేయగలదు? అట్టి ఉత్సాహమును యిచ్చాకేయి లేకపోవు యెడల, దేశమంతటను స్వరాజ్యపరిష్కారమున జేయగల నిర్మాణ కార్యక్రమము, నిర్మితమగు కార్యక్రమమగును. కొన్ని నిర్మితమగు పాపము తెన్నింటిలోని వివిధ పనిజేయుటకు అదిగలు క్తమగు స్వరాజ్యసాధనముగ నెంతవరకు పయోగించునో దాని అందు దానివిలువగలదు. ఆకార్యమును అవిధమున జేయుట కల్గిన ఉత్సాహమును, యిచ్చాకేయి లేకపోవుట ప్రబలియుండగల్గును. ఇంతియగాక కార్యముల వాగుగ జేయుట, నాయాచాకేయి, ఉత్సాహము నూడ ముందుండవలసినదే. అని కార్యాచరణకు ముఖ్యముగ నుండవలసిన పనిగలచేర అవిలేనపుడు, స్వరాజ్యప్రయత్నములు యెరుగనంత

జరుగలేదనవలయును. నిజముగా రగినటుల జరుగుటలేదు. అందుచేతనే కలయికంత, ఉత్సాహముతోను, కలకత్తాతోను కేంద్రీకీకర జరుగుటలే దనవలయును.

ఉత్సాహము, కలకత్తా, నిర్మాణమున లేనపుడు దాని పాపము న కా స న న భాషన తేకవాడు ల యాంతోకము పూరించునా? అట్లు చేయలేకపోయినవో యామోదోకన వ్యాపించునది గాదు. అందువలన దేశమునందు ఉత్సాహమును గలగజేసి క్రమంబు సంకతులన్నియు జెలువ వచ్చు ననునది మాయ యని మేమిదివరలో నెన్నియో వ్యాసములందు జెల్పియుంటిమి. అందువలన క్రమంబు కత్తకత్తావాదులు వ్యవస్థాపకములను బట్టిపోవును. అందువలన ప్రయోజన జేమియు లేకపోగా అల్లరి బయలుపడెను. పోనీ నానిలవన కొంతఉత్సాహముగల్గి యిచ్చాకేయి లేకపోవుట ననుకొనవచ్చును. అట్లు ఆంగీకరించిన యెడల వైద్యుని రెండు, మూడు అంశములు గలవు. మనము వెంటనే బాంబులభావము తెచ్చుకనవచ్చును నకు కారణముగాదా? అపొందులభావము వట్టిభ్రమమాత్రముగాదా? ఈశండు విషయములబట్టిమాచిన కాననసభలకు తెలుగు మాకిచ్చు ములే దని యావాలో చితము గ జెప్పగలము. కాత్రు వాదము జేసి కరకర్మములు జేయుని ఉద్యమభిమానులతో మేము పోరాడ జాలము. కాని కుదనిరాకరణవాదుల మగుటచే మేము అసహాయాద్యమనిర్వహణ మివిధమున జేసినందులకు తమిందెదగాక కాననసభాప్రవేశమున కాందోకము జేయుటవలన నిరాకరణోద్యమకార్యక్రమమునంతయు భయము జేయుటయేగాక మనము కానిని వదలివేసినవార మగుదుము. కావున ఆకార్యక్రమములో నే మైన "మంచియు నన్నయెడల అందు కాననసభా ప్రవేశమునూడ జేయవలదు మార్చి మనము దానిని పూర్తిగ వ్యసముజేయువార మగుదుము. ఈమాత్రములన జేకములో కొంత సంవలనము గల్గినను యిండువలన అసహాయాద్యములు చచ్చిపోయి మనము ఆధ్యాత్మికముగాని రాజకీయముగాని, స్వరాజ్యమున కన్నర్థులమగుదుము. వైక గనబడు నానందలనము వట్టిభ్రమమాత్ర మగునని మానవ్యము. ఇదంతయు జెప్పిన పీఠిక మేము కొరునజేయనగా, నిర్మాణకార్యక్రమము విస్తరించి వ్యాపించవలయును. ఇందులకు నిజమగు ఉత్సాహమును, యిచ్చాకేయి జనింప వలయును.

శ్రీమన్ రాజగోపాలాచారి గారు

ఈనెల 16 వ తేదీని సాయంత్రము రంగారామంలో బహిరంగరూప జరిగినది. ఆగభలో కాననోల్లంఘనమును గూర్చి రాజగోపాలాచారిగారు రుపస్థించిరి.

"ప్రజలు గౌరవ మీసములగు పనులను జేయకుండనే ప్రభుత్వకేంద్ర నిర్మాణించవలెను. స్వరాజ్యసాధనమును ఫలింపజూడదని దొరతనము వారాజ్ఞాపించిరిగాన మనము భయపడి యూరకుండవలసినదేనా? ఈభయమును పూర్తిగాదిగ నాడేనా? తప్పక స్వరాజ్యము లభించును. అప్పుడు మనకాకమున మనము నిర్భయముగా నెచటైనను గొర్రెపోవచ్చును. దొరతనము వట్టి కుంఠవంటిది. అనుడ కగులనంత కాలుముల వాగుగానుండును. ఏమూలనైన నొకరంధ్రము కడి నవో కుండయంతయు పగిలి పోవును. ద్రవిడ రాష్ట్రమునందలి కలకట్టిలు నాగపూరువెల్లి అజి కలకట్టిలు చేయుచున్న సత్యాగ్రహమును స్వయముగా చూడవలెను. అచట వారు భీరత్వముతోనే గాక సుపూర్ణకాంతముతోను క్రొధ విజయముతోను క్లాఫునియముగా సత్యాగ్రహమును జరుపుట వచ్చును. గాంధీమహాత్ముని కారాగ్రహమున బంధింపగలిగిరిగాని మహాత్ముని నియమములను బంధించాలని నాగపూరు కలకట్టిరులు ప్రకంఠమునకు వాగుగా నెట్టిదేసినది: తేకయు లందరు నన్నిరాష్ట్రములలోను మహాత్ముని నియమముల నే అనుసరించుచున్నార గాన మీరు నూడ కలుతే వాని ననుసరింపవలెను. మీలో చాలమంది వ్యక్తికానోల్లంఘనమునకు సంసిద్ధులకావలెను. మనఉద్యమమునకు మూలాధారములకువానిలో నిర్భయత్వము ప్రధానమైనది. నిర్భయత్వము నలవరుచుకొనుట నిర్మాణ విధానమునకందోకము లభి విషయము. తిరుమనాపల్లిలో జరిగిన (దండరాష్ట్ర) కాంగ్రెసు సంఘసభలో కాననోల్లంఘనమును ముఖ్యముగా జరుగవలెనను తీర్మానము నామోదించినందులకు చాల సంతసించుచున్నాను. మనము కాలగ్రెనును విడువక కాంగ్రెసులో స్వతంత్రభిమానము కలగకుండ జేయవలెను. అసహాయాద్యములు అన్ని పక్షములకును అతీతముగానుండవలెను" అని రాజగోపాలాచారిగారు నడి విడి (స్వరాజ్య).

అల్లయన్న వ్యాంకుదివాలా

క్రైడిటర్ల సమావేశము

కలెట్రా, 18:—అల్లయన్న వ్యాంకు (క్రైడిటర్లు, హె ఇటరక్, ఎవర్గు యామిని భూమణరే మొదలగు వారుగావించిన ప్రకటనయందెట్లుగలదు. ఈ రిక తేదీన జరిగిన వాటావార్ల సమావేశమున ది. మొరంటి సి. ఇ. వాకరు కె. చి. దనలపు సి. జి. ఆ క్వర్టర్ గార్డు లిక్విడేటర్లు గవీయ మింతువడిరి. జూను 1 వ తేదీన క్రైడిటర్ల సమావేశమున నినియోజన మంగీకరింపబడినమొదల ఇంటిరియలవ్యాంకువాడు క్రైడిటర్లకు నూటికి 50 చొప్పున వెంటనే చెల్లించెదరు. అందుచే తాము స్వయముగ రాజాలని క్రైడిటర్లు తమకమున గమ్యతినొనగట కిరతులవెక్కిరైన తమకమున వోటునొనగుట కిదికార మొనగుచు ప్రాక్షేపి పంపవలెను. ప్రాక్షేపము ఈ క్రింది వారి క వ్యతిరేకి 29 వ తేదీ లో గావించవలెను. హెచ్. చి. టెరెలు, మెస్సర్సు ప్లీమ సిడిక్సు అండు గ క ఫ్ 1 క మర్చి యలులిలింగ్సు (2) టి. జి. ఎవర్గు, జె. భామసు అండుకోలిమననరో, అనపు జమాకో. ఎం. ఎల్. ఎ. 7 కాన్సిలుషిర్. యామిని భూమణకోరే 48 బీదను పిథి. వీరందఱును కలకత్తాలోనే యుండురు.

తెండిలేక శరీరము నమ్మజూపుట

మరణానంతరమాకు

అంగ జేకమున కాల్యం జంక్షను అనుసలమునం దుండి చాల్లము గొల్లరు అనునరెడు ఎవ్వం గార్డియన్న సంఘమున కిటుల వ్రాసెను. "నేను చనిపోయిపిమ్మట నాశరీరమును జోసి రేకీంతుటవలన విద్యార్థులు పెక్కు విషయములను నేర్చుకొనవచ్చును. నేనిపు జేవ్యాధివలన బాధపడుచున్నానో దానికి కారణమును చికిత్సను నివేదితి యితరు లిట్టివ్యాధివలన బాధపడకుండ జేయవచ్చును. బంధుమిత్రులతేక ఆనాధ్యక్షులు ముఖ్యముగా చని పోవు వారి క శరీరములను లండను వైద్య కాలలకు మీరు పంపెదరని విడితి. నాశరీరము మిక్కిలి లావుగా పెరిగినది. దానిని కుతుర్పిలులేకని వైద్యులు చెప్పిరి. నాకు బాధ విడితీరముగానున్నది. నేను చాలకాలము బ్రదుకనని నాకు తెలియును. నేనిపుడు పనిచేయజాలను. జీవనము జరుగుచున్నదేను. నాభార్యనుగూడ పోషింపవలెనను నాశరీరము నేను చనిపోయిన పిమ్మట మీరు తీసికొనిపోవుదధిని మీకు విక్రయించెదను. నాకేమి యిచ్చెదరో తెలుపును" అని ఆరెడు వ్రాసెను. ఆమండల సంఘమునకా లేఖనంపెదరు.

అహమదాబాదు మిల్లు

పనివాండ్ర సమ్మెకట్టు

నెవైంబరు నేల లో బోనము ర గాదా పరి మ్మారమునకు పనివాండ్రపక్షమున మధ్యరక్తిగా నియమింపబడిన ప్రాధేయ ఆంధ్రకోక ప్రధురగారునివేదికను ప్రకటించెను. "పనివాండ్ర పక్షమున నేనును, యజమానులపక్షమున మంగళ దాసుగారును మధ్యరక్తిగా నియమింపబడితిమి. బోనమును గూర్చి మేమిద్దరము నేకభింది తీర్పు చెప్పితిమి. మా తీర్పు ప్రకారము కొన్ని శరత్కాలలవారు మాత్రమే పూర్తిగా బోనమునిచ్చిరిగాని చాలమంది క్లిగించి యిచ్చిరని పిమ్మట కార్యకసంఘమువారు నాకు తెలియజేసిరి. అది అక్రమము. కాన నేను మంగళదాసుగారికి వ్రాసితిని. అదిమయము పరిష్కరింపబడనేలేదు. అది అటులండ మరీ పెక్కునెలలకు కూలిని క్లిగింపవలెనను క్రొత్త కలిగినది. ఏపిట 1 వ తేదీనుండి పనివాండ్లు సమ్మెకట్టిరి. అంత నేను అహమదాబాదునచ్చి బోనమురకగా దాకు పరిష్కరించుట కొకరిని నియమింపుదని మంగళదాసుగారి నడిగితిని. వండిక వదనమోనాన మాలవ్యాగారిని నియమించిరి. ఆయన యెద్దవ కలదుపక్షములవారను చెప్పి యిద్దరిని పంపుట నిశ్చయించబడెను. పిమ్మట నాతో చెప్పి మంగళదాసుగారా సంక్షయజమానుల సభలో నుపపాదింపగా వారు తిరస్కరించిరి" అని అనంద కోకరుగారు ప్రకటించిరి. 17 వ తేదీ రాత్రి జరిగిన యజమానులసభలో యానిజేదికను గూర్చి చర్చ జరిగింది. సమ్మెకట్టు సాగుచుండ నొక్క బోనము నియమమునూరేమీ పరిష్కరించుటకుమే మంగీకరింపలేదు. ఇప్పుడు మధ్యరక్తి పరిష్కారమునకు కాలాతీతమైనది. అన్ని విషయములనుగూర్చి పరిష్కరము సమాధానపడుటకు పనివాండ్రిగీకరించినో ప్రకర్తి. పరమ్యుని వారు తెలిపిరి. 19 వ తేదీని వారు మరల వ్రాసెను (ఆ. వెను)

దేశవిద్యుక్తము

ఎన్నికలను బహిష్కరింపుడు

విద్యమును సంపాదింపుడు

భీమరాజు బొంబాయి ప్రావింస్ లో ప్రతినిధి, శ్రీయుక్త
డి. రాజగోపాలాచారి గారికిని ఈ క్రిందివిధముగ గుఱివణ
ము జరిగెను:-

అవసరమైన మహాసభలకు పాల్గొని మిమ్మల్ని ప్రా
యము చేసి? అని ప్రావింస్ ప్రతినిధి అడిగెను. అయిన యిట్లు
ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. "నాకది యిష్టము లేదు. అవసరమైన తీర్మా
నములను సంగీకరించి, వానికి బద్ధులమై ముందుకు పనిచేయుటకు మట్టి
భావమును పెరిపియుంటే తేదు. అట్టి హామీ యేమియు లేవంత
నిపుడు అవసరమైన బహుళము నాతియికి కై నంతను వ్యభిచేయట
ముని నేను తలచెదను."

ప్రావింస్ ప్రతినిధి:- "నాకు హామీనిచ్చినను ఇచ్చు
టకును, అవసరమైన తీర్మానమును నూతనము మంగీకరించు నని
తలంప గూడదా ?

ఉ:- కూడదు, నేను తలంపను.

ప్ర:- అవసరమైన బహిష్కారమునకు సమ్మతమి ?

ఉ:- అందువలన కాలము, కష్ట, డబ్బు వృథామగునని
నా అభిప్రాయము. అందువలన విశ్రేణిమొదలు.

ఎన్నికలు - వోట్లు

ప్ర:- కాననభూ బహిష్కార తీర్మానమును కొంత
కాల ముపయోగపడలేనను నూతనము మిమ్మల్ని చెప్పెదరు ?

ఉ:- పాతకాలము న్యాయస్థానముల వలెగాక,
ఎన్నికలను తీర్మానము బహిష్కరింపక కేవలము స్వ
యేదల, అందుపాటొనట యగునని నా అభిప్రాయము. నితర
జనము వోట్లనుచ్చుటకు ఈతరహా కాంగ్రెసు ఇష్టమునా
పడదా యని నాకు స్పష్టమైనదిగా తెలిసికొన గోరెదరు
ప్రజలు వోట్లనుచ్చుటలేని అక్కరలేక కాంగ్రెసు ఉద్యోగులు
ను కాంగ్రెసు సంస్థలను స్వచ్ఛముగ తెచ్చువలయును. ఈ విష
యమై వారు మానము వహించరాదు.

ప్ర:- ఈ విషయమును ఆయా నియోజకవర్గాల కేల
వదలివేయగూడదు?

ఉ:- ప్రజలను వారివేరువేరుగా నిర్ణయించుకొనుట
కు వదలివేయుట రాజకీయనిర్మాణమునకు సరియైన పని గాదు.
అన్నియును మన భర్త్యులను విడిచివేయరాదు.

ప్ర:- కాంగ్రెసు బహిష్కార తీర్మానము ప్రకటించి,
అందులకై తీర్మానము బహిష్కార ప్రచారము చేయవలసి కొంద
రభిప్రాయపడుచున్నారు. అందుకు మీ లేమి చెప్పెదరు?

ఉ:- వాటివార్యక మగుటయు, నూటాడునట్టియు
ప్రచారమునకు భేదమును మనము తీయవలయు. ఏదో కొందరి
మాత్రమైన ప్రచారము చేయినచో కాంగ్రెసు తీర్మా
నము వోట్లగలవందలను చేరవలదు. ఇప్పుడు జరుగుచున్న వివా
దమువల్ల, కాంగ్రెసువలన యెట్టిదోయని అంటును వోట్ల
తెలిసికొన వేదియందునని నానమ్మకము. మనము ఏవిధము
గుప్రచారమును చేయకుంటేమిని, దుర్భిప్రాయములకు కారణ
మగుదుము. ఇకననుభవములో మనము, కాన్సిలు కార్యకర్తలు
నకు బలమునైనను వలయును, లేదా ప్రతినిధికి భంగమునైన
గానింపవలయును.

ప్ర:- కాంగ్రెసువారు లేల కాననభూలకు వెళ్లగూడ
దని మీరనియెదరు ? అందువలన ప్రయోజనము లేకపోవచ్చును.
కాని అపాయ మేమైనగలదా?

ఉ:- కాంగ్రెసువారు మిలేవారులనోడించి కాననభూ
లలోనికి వెళ్లగూడదు బాటియనిద్య సభలకుండునంటి, సత్యా
గ్రహము వెనుకట్టునని నాకు దోయచున్నది. కాంగ్రెసుకానన
భూలలో నేదోవిధముగ పనిచేసివేయుచుండియెడల కొంతకా
లమువరకు అసహాయోద్యమ ముండవలదు.

ప్ర:- మనలో నైక్యముండవలెనని మీరుతలంపరా.

ఉ:- అభిప్రాయభేదములు లేవండేకముగలమని నేను
తలంపను. అవిధముగ విద్యులు చేయవలయు. మనకు కావలసినది
కార్యాచరణయందు ఏదోనుభవమే వారివారు అభిప్రాయముల
విడవాడవడడ కాంగ్రెసు వారులందరూ కాంగ్రెసు తీర్మాన
ములకు బద్ధులైయుండుట నా కిష్టము.

భవిష్యత్కర్తవ్యము

ప్ర:- భవిష్యత్కర్తవ్యమును గూర్చి మీ లేమిచెప్పెదరు?

ఉ:- బొంబాయి సభలో వ్యక్తి కాననభూలము
అంగీకరింపబడియెడల అదియే కర్తవ్యము. లేకున్న నిర్మాణ

కార్యక్రమ ముండనేయున్నది. దానినే పట్టుకొనునొస్తరింప
కుండును.

ప్ర:- నిర్మాణకార్యము ముఖ్యమను మని మీరు తలం
పెదరా ?

ఉ:- అవును. అట్టిదనియే నాభావము.

ప్ర:- అట్టికరి వ్యక్తి కాననభూలము నేల అమోదించి
నూచించెదరు.

ఉ:- ఏలయనగా నిర్మాణకార్యక్రమమునకు దైర్ఘ్య
గములు ముఖ్యము వానిని పొందుటకు వ్యక్తి కాననభూలమును
మంచివిద్య నొనగునని నేను భావించెదను.

వ్యక్తి కాననభూలము

ప్ర:- మన కాననభూలములో దృఢసంకల్పము లేక
పోతే గొప్ప అవరోధముగా నున్నది. "దొరతనమువారు చేయు
జ్జికమములకు మనము వ్యక్తి కాననభూలమును వొనరింపలేదు.
అందుల తీర్పురచే దేకయులు సంసిద్ధులు కావలెను" తీర్మా
నము గతము కాన్సిలు మహాసభలో నామోదింపబడినది.
ఇప్పుడా తీర్మానము ననుష్ఠానమునకు గొనిరాదగిన అడ్డు కలిగి
నదిగాని సంకీర్ణతరంగములు ప్రబల నిరోధమును కలిగించు
చున్నవి. నిర్మాణవిధానమును గూర్చిగాని గ్రామసంఘ స్థాప
నాదులను గూర్చిగాని సర్వకర్తలను విషయమొంది పనిచేయుటకు
నిమిత్త వాయువులు ని క్కలుంచి యుండిన వో
చాల మేలుగా నుండినది. మనకు ఉదర
మేళాగ్రతతో పనిచేసి యుండిన వాగంధేది. అందులకు
సన్నాహము చేసెదమని యింతకాలమును ప్రకటించి యిపుడు
కాననభూలమును మన యింత విధానము కలసి బిందువులను
ప్రబలమగు వ్యర్థము కలుగునని నేను వదినయముగ నామిత్రు
లను హెచ్చరించుచున్నాను. బాటియనిర్మాణమునకు నిర్మాణ
విధానము ముఖ్యసాధనముగాక అది ప్రేమకమైన ముఖ్య
విధాన మునుట కట్టి సంకీర్ణమునకును, దొరతనమువారివో
కావలెనని పోగ సుఖపుటగూడ నిర్మాణ విధానములో
నొక భాగము కాదా? నిర్మయత్యమును త్యాగ
సాహసమును దేకయులకు కలుగజేయుటయే ప్రస్తుతిలో
ముఖ్యపరమకవి అందరకును. ఈవిషయమున జరిగినపనియే
అసహాయోద్యమములం దన్నిటిలో నింతవరకు మిగుల ప్రశం
సనీయుగా నున్నది. కాని నేను ప్రజలు నిస్సహాయుల మను
జుత్వముతో మునుగుచుండుట మిక్కిలి విషాదకరము. ఈవనో
ద్యోగమునకు దేకయులు గుండ్రుమరల ప్రాతరధుల నవ
లంతింప జూచినవో మన ముత్సాహగూడదు. కాన అట్టి
ప్రేమకమైన తీవ్రభావమును పారవోలి భీర్యమును త్యాగశీల
తను మరల ప్రాతిగా నెలకొలుపగల విధానమును నిర్మాణగా
స్పష్టముగా మనము వెంటనే అవలంబించు
ట త్యక్తమనరము. మాయా విమోహి తములగు
మానసములు అత్యంత గ్రహించునట్లు చేయుటగూడ ప్రాము
ఖ్యతలో సంఘనిర్మాణమునకు కొంచమైన తీసిపోదు. కనుక
ముఖ్యగల గొప్పభీతియును మహామాయలో దేకయులైపును మునిగి
యున్నారు. నిర్భీతితో స్వాధ్యాయము చేయించి యాయమును
మనము చీల్చివేయగలిగినవో దానికి సాటియగులాభము వేరొక
టిలేదు. అటులగాక త్యాగమును వదిలి మనము మనసంఘములను
కాపాడుకొనినవో నది నిజముగాని సారములేని వట్టిదొలకల
వలె నిష్పృహోద్యమములగును. మనము సంపాదించిన నిర్మయత్య
మును త్యాగశీలతయొక్కతొడగూడ వానిని మనము నిలుపుకొనక
పోయినవోయనప్రయత్నము లన్నియును ఫలమగును. కాననభూ
లము ప్రయత్నముగూడ కొనసాగదు. కాననభూలబహిష్కరణ
మునుగూర్చి కలిగినసమస్యలట్లుగూడ మన మిట్టి సంకీర్ణమతిని
వెల్లడించుచున్నాము గాని నిర్మయగంధేయతో నేపనిగూడ
వేకీయుండలేదు. అదియహాసర్యము. నేట్లునటులన నామిత్రులలో
పలువురు నాభిప్రాయములను సరిగా గ్రహించక నిష్పృహ
భావంపరచుచు. ఇప్పుడు కాంగ్రెసు వారులలో నైక్యత్య
ముగలుగుటయే ముఖ్యవిషయమై యుండగా నేను మార్పు
పట్టుదలను వదిలుటన్న నని కొందరు హాసంపరచుచును. అటు
గాక నేను ముగ్ధములము లేని వాడనని యొ ప్రధాన
విషయములను గూడ త్యజించి సమయానుగుణ్యముగ
అన్నిటిని కలయూచుచుండు ననియు మరొకందరు భావంత
నచును. ఇట్టిదుర్భిప్రాయములకు నే నుకాక మిచ్చుచున్నా
నని ఎరుగుదునగాని ఎకతల్లు భావించిననుసరే నాది మార్పు
పట్టుదలయినను సరే, దైర్ఘ్యవీర్య అనిననుసరే నా అభిప్రాయ
మును నేను స్పష్టముగా తెలుపక తప్పదు. నాయకత్వమును
నాకలవైన నే యుండుకొనగోరినదియు దానిని గొల్పోకుండు
టకే నేనిట్లు తెలుపుచుంటినియే ముగ్ధమెవరు : డి. ర. ధ.

నిందను నానై మోక్షవట్టి గొప్ప అభ్యాసమునకు సాహసంపరని
నమొదలు. నాకీప్రభుత్వంలో అత్యవసరముగా నున్నది. నాయ
కత్వసంబంధమును భారమునుహించుటకు శరీరమునకును మానస
మునకునుగూడ కష్టించాలక చాల బాధ కలుగుచున్నది.
చేసినపనివలన నాకెట్టి సంభ్రమియును కలుగుటలేదు. శరీర
మునకును మానసమునకును విశ్రాంతి అత్యవసరముగా కలుగవల
సియుండినను నేను విశ్రాంతి నొసంగుటంద నున్నాను. అట్లువి
శ్రాంతిని గొనుటవలన నాభర్త్యులను భంగము కలుగునని నేను
తలచుటగూడ పొరబాటే కావచ్చును. నాభర్త్యులను గూర్చిన
నా అభిప్రాయముగూడ దుర్భిప్రాయమే కావచ్చును.

విశ్రమత్యము కావలెనని కొందరందరితో నేనుగూడ
నేకీభవించెదను గాని విశ్రమత్యమును గూర్చిన నాభావములు
మాత్రము భిన్నములు. నాయకులను పోగొట్టుకొనుటయే కాం
గ్రెసు విభావమును పరిత్యజించుటయే అను నీరఃటిలో ఏదో
యొక దానిని నిర్ణయించుకొనుటలోగల కష్టమునకు పాలుగారుం
డుటకు దేకీయులు ప్రయత్నించుచున్నారు. కాంగ్రెసు పేరట
నొక్కటే ఆదేశ మొసంగజవలెనని వారు కోరెదరు. అనుచు
తిలోగూడిన సామరస్యముతోను, ద్వంద్వార్థవ్యూహకమగు తీర్మా
నమునకు నమ్మించితి మనభావము తోను దేకీయులు తృప్తి
నొందజాలరు. కాంగ్రెసులో రెండు కక్షలుండగూడదని వారు
కోరెదరు. కాంగ్రెసు కక్షమైన ఒకకక్షయ-స్వరాజ్యపక్షమైన
నర్మత్యము కావలెననిరందరక్షమును కలపించినగాని తనివి కలు
గదు. అటులు రెండుకక్షలు యుండవచ్చును వారు కాంతముతో
అంగీకారముతో సంమన్వణము లేకుండ పనిచేయవచ్చునని విష
యమును గ్రహించు వారుగా ప్రయోజనముగల మనము
బోధింపకలిగి గాని సంఘర్షణములను తప్పించు
కొన జూచుటలంపను అన్ని ప్రాధికారాన్ని గూర్చియును చేయుట
కునను ప్రయోజనము లేదు. కాననభూలను గూర్చి కాంగ్రెసు
మహాసభలో రెండు కక్షలు వారును కలసి నిర్మయగంధేయ
మును చేయకలెను ఆ తీరగడను ఈ వివాద తీరడు. ఏదోయొక
యోషమున కవలంబించుకొనును. కాననభూలను బహిష్క
రింపకలెననిగాని ఎన్నికలకు నిలువకలెననిగాని నిర్మాణగా నొక
తీర్మానము జరుగవలెను. వెంటనే యొకవర్త్యము కలుగవలెనని
మీరు కోరుచున్నవో ప్రతిపక్షము తమవట్టువలను వదిలుటన్న
వో వారు తమవాదనే ఉత్తమమని గట్టిగ నమ్ముచున్నవో
వారివట్టువలను వదిలుటకు వేరుదారి లేనివో అప్పుడు మీరు
మీరియమమును వదిలుకొని వారివట్టుల నవలంబించుట తప్ప
వేరుసాధనము లేదు.

"స్వరాజ్యపక్షముగూడ నుండవచ్చును. నాకు వారిపనిని
సాగించుచుండవచ్చును. మనము వారికి ప్రతిపక్షముగా పని
చేయగూడదు. కాననభూలను బహిష్కరింపకలె నను తీర్మా
నము నవలంబించుకొనగూడద" నని వాదమును గూర్చి తులకాల
మాలోచింతము.

ఓటరులందరూ ఓట్ల నిశ్చయత నని స్వరాజ్యపక్షము
వారు కోరుదురు. మనము మనస్థితిని ఓటరులకు తెలియ
జేయుట కేమియును చేయము, చేప్పము.
ఓటరు నిర్ణయదనియు చెప్పము కద్దరియు చెప్పము. స్వరాజ్య
పక్షమువారు దేకీయులను తమవట్టును సభ్యులుగా చేర్చు
కొనకుండురు. అటులవారు చేయకుండ మనమేమియును చేయ
రాదు. మనమేమైన చేసినవో నది ప్రతిఘటనమే యగును. చివ
రకు ఫలితమేమి? కాంగ్రెసుపక్ష మంతరించి స్వరాజ్యపక్ష
మేగ్గుడుకయే ఫలితముగాని అది నేడే జరుగదు.
మన మందులకు బుద్ధి ప్రాగ్భూతముగా నేడంగీకరిం
చుటలేదుగాన నింపాదిగా ప్రయత్నముగా కొంతకాలమునకు
మార్తము తప్పు; జరుగును. ఒక్కసారి తలనరుక నలిపినది చిత్ర
వధ చేసినట్లుగ మనము ఇష్టపడలేదను అపభ్రాంతి మనకు తప్పక
పోవులయు, చివరకు కాంగ్రెసుపక్ష మంతరించుటయే ఫలిత
మగుటయు : ధా. యె. పు. మనమటులే చేయవలెను? నేడే
మనము పరాజయము నొందకొని బుద్ధిప్రాగ్భూతముగా స్వరాజ్య
పక్షమును చేరుట మంచిదిగా కాంగ్రెసుపక్షమువారమని చెప్ప
కొనుచు ఏపని చేయుటకును చేరగాని పిలువినవారమై చివరకు
దుర్భాషామృతమునట్టి దుర్భల కొడవెడుట ఎంతమాత్రమును
మంచిదిగాదు.

మన అభిప్రాయములు విష్క. పటములైయుండ భిన్నత
మునం దేత్వసిద్ధిగరకు మనలేరుగల ప్రయము విమలవర్తనము
ను కలిగి మనము స్వత్యాయమున చేయుట ప్రేమకమము. అదిచే
రకాపుకు రికమకలుతేకుండ క్రమముగ స్పష్టముగా వాణిజ్యం
గిపోవుటయే మంచిదిగాని మనము వారివారమున కంగీకరిం
చుచు కాంగ్రెసు తీర్మానమును ముఖపడకుండుటకు సమర్థుల
మని నేనంగీకరింపజాలను.

భారత కాననసభవారు ఉత్పన్నమైన మొదటివల కల
నను తట్టునును తిరస్కరించినను రాజకీయార్థి సర్వీకలు అతి
కారమును చూచి ఆచటమును నిలిపెను. అప్పుడైన దేశమునందన్ని
వక్రములవారును నిరీక్షాదులు కృశించును. కాంగ్రెసువారు
మొన్న గు నన్ని క తు లు వారు ను యా క్రొత్త
ఎన్నికల పీఠంవర్తనము పూర్తిగా బహిష్కరించ వలసి
యందుడెను. వెనుకటిసారి కన్న ఈసారి ఎన్నికల హి
మ్మరణము సమగ్రమై యుండవలెను. కృషి కేలు అధికార
మును వినియోగించి నందులకును మహాత్ముని నిరీక్షా కారాగృ
హమును నుంచినందులకు నిరీక్షించె (కేవలము ప్రత్యక్షతరము
మ రే ది యు ను కా బాల యు. కా స వ స ధ ల
ఎన్నికల బహిష్కరణము సమగ్రముగా సాగినను
సాగవన్నను సంవత్సరముల విధానముపట్ల మనకు కలసంత్రా
ర్థతరస్కారభావమును మనము కొంచెమైన కదలనూడదు.
మనము ఎన్నికలలో పనిచేసినచో ఈ రీతిగా తిరస్కారభావ
మును నిలుపుకొన బాలము.

అవసర కాంగ్రెసు మహాసభను జరుగవలెనని మరీ కొం
డరు సంకేతములు నూచించిరి. ఆచరణ భవనమునకును
స్వరాజ్యభవనమునకును వోట్లకొరకు కారణము చేయుట మానెద
రా? లేక వారిపుడు ప్రభావముతోమును మహాసభవారి తిరస్కార
వమున కపుడు బహిష్కరియ్యదరా? మన మొకసరికాని బహిష్కరి
చానిని సీరపరచుటకు మహాసభను జనపరచె ననినచో కృషి
ప్రయాసలకు వేరీయలు పాలకావలసినదైనను అవసరముగా
సభను జరుపదగును. అటులగాక మరల కాగధలో వాద్యరతి
వాదము లను రాధార సిద్ధాంతములను జరుపుట కే
అసభను చేయగోరినచో ఆంధ్రుల కలవ నేమి ప్రయో
జనము కలుగును? మరీ కొంత కాలయావము జరు
గుట తప్ప మరెట్టి ప్రయోజనమును కలుగదు.
ఏదీ నిర్ధారణచేయదలచినను కిప్పుముగను భారతముగను నేదే
స్వప్నముగా నిర్ధారణ చేయవలెను. కాలమును కృషిచేయవలెన
కదలకప్పుగానే పదలపింప కష్టము లన్నటి సవధించి
నేర్చుకొనవలసినవిషయముల నన్నిటిని మనము నేర్చుకొన
దగును. త్వరలోనే వివాద కనము మనమును తెలిసి
కొని బాధనందులమై మరల కలిసికొన గలగుము.

సి. రాజగోపాలాచారి,

18-5-28

రాజగోపాలాచారి గారి ప్రకటనము

“భారతకాంగ్రెసు సాయమును 25వ తేదీని బొంబాయిలో జరుగును. ఇదిచాలముఖ్యమైనది. గాన విలెనంతవరకు
సభ్యులందరును ముఖ్యముగా రాకతేనని
కొరతెను. 22వ తేదీనకు తిరువనంతకొండకి చేరిన మొద
మును చేరినవలెను. సంఖ్యను అన్నిరీత్యు కాంగ్రెసు
సంఘములవారును తంతివారలముగా “జనాభా క్రమబద్ధి,
కాంగ్రెసు, 1883, కల్పదేవికోడు, బొంబాయి” అను చిరు
నామాకు తెలియజేయవలెనని” రాజగోపాలాచారి గారు ప్రకటించిరి.
రాజగోపాలాచారి దేవదాసుగారు 20వ తేదీని నేలము
నుండి బయలుదేరి బొంబాయి వెళ్లెను.

తెనుగువారు వైస్రూపకాల

ఉత్తరమండలము 18వ మే:—తెనుగువారు వైస్రూపకాల
యందు 15 గురు విద్యార్థులకు విద్యార్థి వేసముల నొసగుటకు
మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించుకొనిరి ఇదివరకు ప్రక
టించబడెను. ఇదివరకే 1, 2, 3 సంవత్సరకరగతులందు చదువు
కొనుచు నుట్టివేసముల నందుచున్నవాడు 8 గురు గలను. మూడ
వముగా నేనుకొనబడిన 7 గురి మొక్క నామము లిచ్చు ప్రక
టించబడెను.

- (1) ఎన్. రామచంద్రారావు (2) బి. ల. రామకృష్ణ
- (3) కె. వి. బాలకృష్ణ (4) కె. లక్ష్మీరాజుకృష్ణ (5) పి. భా
స్కరరాజుకృష్ణ (6) ఎన్. చాన్ గోపాలస్వామివాయుడు
- (7) టి. వి. వెంకటగిరి (1) (2) గురులు ఎల్లెక్కో తెన్నా. తి
నదివెడకు. మిగిలినవారు కమిషరీ చదివెను

విల్లిపురము - తిరుచినాపల్లి రైల్వే

మే 18 మే:— విల్లిపురము తిరుచినాపల్లి నభ్య
మిటరుగడ రైలుమార్గమును చేయుటకు, దక్షిణఇండియా
రైల్వేకంపెనీవారి యాజమాన్యము సర్వజనుపసవినదగు రైల్వే
కోర్డువారు తీర్మానించిరి. ఈమార్గము 100 మైళ్లు పొడుగుం
డును. ఇది విల్లిపురము-తిరుచినాపల్లి రైల్వే సర్వే అని పిలవ
బడును.

మహాత్ముని స్మరించుడు

దేశముల ప్రజలన్నియులు తూర్పు కేరళదేశమున బావక
మునేయుటకు దురియొకగాంధీదేశము అప్పవైసది. నాయకుని
తెలుపిదేశములలోపుట దేశములలోను స్వరాజ్యమునుదేయుట
కష్టముగా నూచించుచున్నది. మహాత్ముడు కారాగృహమున ను
న్నాడను వార్తకన్న గొప్పసంతోషము లేదని గుర్తించక దేశ
యముల మహాత్ముని మారనందేశమును తెలుసుకొనుట వాటి
ప్రస్థావనము నూచించుచున్నది. శ్రీ కంకరలార
వ్యంగ్యరూపుల తెలిపినటుల మహాత్ముడు తెలుసులోని కేసు
నపుడు ఖడ్గము గూర్చి యొసక యాతడే మహాత్ముని
ప్రధానసందేశము. ఒక సంవత్సరము తెలుసులోనున్నప్పటికిని
కేటిని మహాత్ముడు భారతదేశమందలి చీకల దురవస్థ వాటి
దేశములకు మోడును ప్రసాదించగల సాధనము ఖడ్గచేసి మహా
త్ముడు నమ్ముచున్నాడు. తనమృత్యుప్రకారము మహాత్ముడు
దినమున కారుగంటలు నూలుచుడునుండును. ఆయనయనుచు
దలలో కేంక మంకి ఆయన నూలు కడుతుట
దేవదొంగిలెవలములో వాటివరకునైన నుచుకొని ఖడ్గ
ధరించి ఖడ్గవచ్చాడే! తోడ్పడు చున్నాడు. మహాత్ముని
యాతడేమును దేశములు మరచిపోయినవలె కొకతార్కాణము
జాతనగును. 1921 సంవత్సరమున లాంకుమై నుండి బొంబాయి
7478500 గజములును కలకత్తా 46921800 గజము గుడ్డను
తెప్పించెను. 1921 వ సంవత్సరములో బొంబాయి 17124000
గజములును, కలకత్తా 76827800 గజములు గుడ్డను తెప్పిం
చెను. ఈ అంకెలనుబట్టి చూచిన కృషికోద్యమ మభివృద్ధి
నొందుచున్నదనగలము! మహాత్ముని యాతడేముల నిర్వర్తిం
చే మహాత్ముని యాద్య ముచు వ జయము కాంచు
చున్నదని పట్టుట తేలిక సలబు? ఖడ్గకొనుగిన
చో స్వరాజ్యమునగడచిన మహాత్ముడు కత్తును. దేశములు
చారింకరిఖడ్గకు వొసగిరా నిత్యాహుచుటకు? మిమిక్కిలి
మహాత్ముని అనుచులలో ముఖ్యులయినవారే సంకేతాత్ముడు
లగు యెనుటకే లాంకమయితిని పూర్వపు ప్రభుత్వ
సంపాదించుచున్నది.

వివిధసంఘములలో నైకమత్యముగూర్చి అప్పకృత్యకలిగిం
చుట కసహవాకు లేమొనరి చి? నిర్మాణకార్యక్రమము మహా
త్మునిచే నిర్ణయించబడి భక్తుల యాచరణకై చేదియున్నది
మన ముద్ధానమును పూర్తిచేయుటకు పూర్వము విడుదల
యగుచో మహాత్ముడు విచారించక మానదు. కావున మహా
త్మునియొక్కవ్యవహారదే నిభిమానము కలవారందరును ఖడ్గరు,
వాల్మీకికృషి, అప్పకృత్యనివారణవిషయముల క్రథతో బని
చేయవలెను. మహాత్ముని యాతడే మొట్టికల్పి సంలముకాదు.
ఒకవేళ విఫలమైనను నావిఫలత ఏ. ఈ కష్టములు నిజముగా
కష్టకృషి. నీ తినిచెడ గొట్టుకొనకుండ
క కార్య మొనరింపకుండ ఆ పత్య
కృషిములకు పాపదండు కృషిసర్వ విఫలమై వానిని తేనె
లుచొడి తీరుదురు. అనన్తేమ కవిరాకృషి అసత్యములు
తనదేశమునకు నూడ వొకగాంధీయు అరిచి బోధన ననుసరించు
ప్రజలును, కాకత నదియే కోరుచున్నాడు. గాంధీ దేశము
లకవిరాకృషిములను, క్రథతో బనిరా? (బొంబాయి కానికెర)

హిందీ - తెలుగు

బాలశిక్ష 0-6-

మొదటి వాచకం 0-6-

హిందీ ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ

వెల ౧-౦-౦.

తెనుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు
వీలయిన నులభ శయిలిన ప్రాయబడినవి.

తపాల ఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

నెం. 7 తంబుకెట్టిపిడి మద్రాసు.

గాంధీమహాత్ముని ఆరోగ్యము

శ్రీమతి కస్తూరిబాయిగారు ఎరవాడ వెళ్లిరి

గాంధీ మహాత్ముని మామటకు శ్రీమతి కస్తూరిబాయి
గారు అనాచువాదానుండి బయలుదేరి ఎరవాడ వెళ్లిరి.

మహాత్ముడు గజానీలవ బాధపడుచున్నాడు. ఇప్పుడు
ని. పాదిగా నుండున్న దని నూకర్నంటు కల్లభాయి పటేలు
గారికి తెలియించెను

దేవదాసుగారు పంపిన తంతివార్త

అమహాత్ముని ఆరోగ్యమెటులున్నదో తెలుపవలెనని 17వ
తేదీన దేశముగారు నేలమునుండి యరవాడ చెరసాల నూ
కర్నంటుకు తీర్చివార్తపంపిరి. ప్రత్యుత్తరము రావేదు.
నేడు (19వ తేదీ) ఉదయమున నుం. తంతివార్తపంపిరి. ఇం
కను ప్రత్యుత్తరము రావేదు.

యరవాడనుండి వచ్చిన తంతివార్తలు

“కాత్తిగా ప్రవాహివ్యాధి కలిగినది. ఇప్పుడు ఆరోగ్యము
కలుగుచున్నది” అని ఎరవాడ చెరసాల నూకర్నంటును
“మహాత్ముడు కడుపు కూకులవ బాధపడుచుండెను. ఇప్పుడు
నింపాదిగా నున్నదని ఎన్. సి కల్లభగారును కల్లభాయి
గారికి తెలియవార్తల పంపిరి. “16వ తేదీ ని
మహాత్ముడు కవారు చేయుచుండగా చూచితిమని” అనాచు తె
రసాలనుండి విడుదలచేయబడిన కైకిలు చెప్పిరి.

గాంధీ శిక్షాదినము

అనాచువాదాను సభ

18వ తేదీరాత్రి అనాచువాదాలో గాంధీ శిక్షాదిన
సభంకెసభ జరిగినది ఆసభలో కల్లభాయిగా గవనంబిరి. దేశ
మునందు కొన్ని విషయములలో సభిస్తున్న కలుగు గున్నది కాని
మరికొన్ని విషయములలో కలుగుటలేదు. నిర్భయకృషి, పద్ధ
తి, కట్టుబాటు, దౌర్జన్యకాహిన్యము చూపుచువానిని దేశము
ల భ్యసించుచున్నాడు. ఇందులకు అనాచు
వాదాలో మొక్కట్టి 50,000 మంది మిల్లపనవ్యాధును,
అకాలిజను, నాగపూరుకుంటిజనులు చూపుచున్న కారం
మే నిదర్శనము. కాని హిందూమహాత్మునివిరోధము తి కను
కొలకదు. దేశములందు ఖడ్గ కట్టుబాటు. ఇదియటు
లాండ, విద్యాధిదేవుడు గాంధీమహాత్మునిచే ఉన్నకష్టానమున
నుంచబడినవారు నగు వెడ్డలే కా స వ స భా ప్ర వేశ పు
కలవమును తెచ్చివెట్టిరి. ఇదివర కలిగిన అభివృద్ధి మంతయు
దీక్షల క్రిందనించినపుడు. తిరు కాననసభలకు వెట్టులవలన
ప్రజలలో జ్ఞానముకలుగదు. ప్రజలలో కలసిమెలసి మనచేసి
ననే కలుగును. కాననసభలకు వెట్టులవారిలానైన ఏకాధి
ప్రాయము కలుగదు. మంత్రి కదపులు కానరె
నని కొందరును, ప్రతి వట్టుమును తిరస్కరింప
వలెనని కొందరును తెలుపుచున్నాడు. కాననసభలలో మిత
వాడలేమి చేయ లిగో స్వరాజ్యభవనమువారు జరిగి చేయ
లిగినది. అర్థాగా నిపుడు జరుగుచున్నట్లులే ఏమ కానన
సభలలోనికే వెట్టుల వీలొకొండగుడ మరల దొరిగెము
తో చేరెదను. ఇప్పుడు మితవాదులు చేసినట్లులే నిర్భయకృషి
ములను నరికొంటు చేసినదని కల్లభాయిగారు నుడిపిరి.

సేలములో బహిరంగసభ

18వ తేదీ సాయంకాలము సేలము గాంధీ శిక్షాదిన
సభ నుప్రవాహిన్యకృత్రిగారి అధ్యక్షతకెంద జరిగినది. దేశ
బంధు దాసుగారు సేలమువచ్చినపుడు గారికి సహ్యావళిమును
నడుపించుటకు తీర్మానింపబడెను. ఒక ఉపసభను మేర్పరచ
బడెను. (ఆ. వెన.)

తామర తైలము

తామర, తీట్ల, దురద మొదలగువాటికి మంచిదనుడు
వేలకు వేలు డబ్బాలు విక్రయము వెల 0-6-0.

వెలస్వల్పము!

వలమధికము!!

మోహిని తైలము

కి తలములు గల సీసా 1-5 అయి 0-12-0 ముక్కలు.
అమ్మరాంజనము డిప్, మదరాసు బొంబాయి.

ఆంధ్ర పత్రిక

1923 సం॥ మే నెల 19 వ తేదీ

శనివారము

నిర్మాణ కార్యక్రమము

శాసనసభా వివాదము హిందూ దేశ వాతావరణము నల్లకల్లోలము జేయుచున్న దానిగ, నిర్మాణ కార్యక్రమముపై దేశమున శ్రద్ధ తగ్గి పోవుచున్నది. దాని యవసరమును ప్రజలు మరుచుట తటస్థించుచున్నది. ఆతరంగిక దృష్టిని వెలువలకు ప్రపరిపక్షములచే, ముఖ్యముగాని విషయముల నంకకు ప్రజల వాదములు వరుగిడుచున్నవి. శాసనసభా ప్రవేశవాదు లయినను, నిర్మాణ కార్యక్రమావశ్యకతను గుర్తించుచున్నారు. దాని యందు పూర్ణ విశ్వాసము గలవారును, తదితరులునుగూడ, తదభివృద్ధికై గలసి పాటుబడవచ్చును. రాజకీయ విషయములలో నెట్టి యభిప్రాయభేదములున్నను, జాతీయ నిర్మాణావశ్యకతను గుర్తించని వారుండరు. మితవాదులును జన్మింపజేయువారుగూడ ఇందుకు సుముఖులుగ నున్నారు. వెలువల జేరి యెంత యాందోళనము నలిపినను, స్వతంత్రతల ననే ఏజాతీయమునను వృద్ధిగాంచునట్లు నిర్వివాదాంశము. శాసనోల్లంఘనము జయప్రదముగ జరుగుట కయినను, నిర్మాణ కార్యక్రమ సాఫల్య మవసరము. ఈ సంగతిని గాంధీమహాత్ముడు తరుచుగ బోధించెను. శాసనోల్లంఘనమును విశాలార్థముతో జూచిన, స్వరాజ్యస్థాపనయే యగును. స్వరాజ్య సిద్ధికి ముఖ్యవసరము లగు నంశములు, నిర్మాణ కార్యక్రమమునం దిమిడియే యున్నవి. ఈ కార్యక్రమమునందలి పంచాయతుల సూక్ష్మ దేశములకశ్రద్ధను జూపియుండలేదు. దీని యావశ్యకతను గుర్తించుటకు సమయ మాసన్నమయినది. భారతవర్షమున అనాదినుండియు గ్రామ పంచాయతులు జర్మిలి యుండెను. గ్రామపంచాయతి ప్రతిష్ఠాపనలు, జనల వివాదములను పరిష్కరించుటయ గాక, గ్రామ వ్యవహారములను చక్కగ నడుపుచుండెను. ఆరోగ్యము, నీటిపారుదల, బేదాలయములు, మొదలగు వ్యవహారముల నన్నిటిని నడుపుచు, పంచాయతులు ప్రజాస్వామ్యములుగ నొక్కచుండెను. రాజ్యములమార్పులు, పరరాజులదాడులు, పంచాయతుల కటుత్వమును కదలించజాలక బోయెను. హిందూదేశ రాజ్యాంగ సాక్ష్యమున కిదియే మూలాధారము లయ్యెను. పంచాయతుల ఊణతయే, గ్రామముల ఊణతకు దారితీసెను. గ్రామముల ఊణతయే, హిందూదేశమును నిర్జీవము గావించ దొడగెను.

పంచాయతుల ప్రాముఖ్యతను మరల గుర్తించుట ముఖ్యము. వానిని గ్రామములందు నెలకొల్పుటకు, కాంగ్రెసుసంఘములు బూనుకొనుట భావ్యము. నిర్మాణ కార్యక్రమమునందలి కద్దరును నిర్మించుట కేమి, ప్రజలు న్యాయస్థానములకు బోకుండ వారి తగాథాలను పరిష్కరించుట కేమి, బ్రాహ్మణ బ్రహ్మణేతర హిందూ మహమ్మదీయాది సంఘముల మధ్య సంయోగమును నెలకొల్పుట కేమి, అస్పృశ్యులను తొలగించి నిష్పక్షాత్తుల నుద్ధరించుట కేమి, అహింసను పెంపొందించుట కేమి, జాతీయవిద్యను స్థాపించుట కేమి, పంచాయతులు

తోడ్పడినరీతిని మరియొక సంస్థాపనము తోడ్పడలేరదు. పంచాయతులు హైందవ సాంప్రదాయముల కనుగుణముగ నుండుటచే, నవి సుస్థిరముగ నెలకొనగలవు. ప్రజలు వానిని తప్పక ఆదరించెదరు. పంచాయతులు స్వరాజ్యమునకు నిలయము లగుటకు అవకాశ మెంతయేని గలదు. పంచాయతుల స్థాపనమువలన, గ్రామము పునరుజ్జీవితమగును. గ్రామ పునర్నిర్మాణముపైనే, దేశ మోక్ష ముభారపడి యుండును. ఇందుకొరకు ప్రజల క్రయశక్తియు గావించవలయును. గాంధీ మహాత్ముడు వెలువలనన్నపు డేమి, కారాగృహమునకు బోవునపు డేమి, కద్దరు సందేశమును కెదజల్లి యుండెను. కద్దరు యువయోగము నీట వివరింపబనిలేదు. దేశ దాడిత్ర్యమును తొలగించి, ప్రజలను ఆత్మవిశ్వాస పూర్ణులుగ గావించుటకు, కద్దరుకన్న కేరుమార్గములేదని గాంధీమహాత్ము డిప్పటికిని భావించుచున్నాడు. దినమునకు నాల్గులుదుగంటలకాలము తిజ్జకస్మితో నెరుడు కారాగృహమున కాటము వడుకుటబట్టి, ఆతని నమ్మక మేమియో చెలియగలదు. మహాత్ముని దినచర్యయే ప్రజలకు వారి కర్తవ్యమును బోధించుచున్నది. మహాత్ముని విశ్వాసములో ప్రజల కావంతయున్నను, స్వరాజ్యసిద్ధికి అటంకముండజాలదు. కద్దరునందు స్వరాజ్యముగలదనుట, కేవలము అర్థవాదముగాదు. అదిసత్యమునే ప్రతిపాదించుచున్నది. దేశమున సగము మండికి వైగ కద్దరును ధరించినను, స్వరాజ్యము చేరువకు వచ్చునట్లుకు సందియము లేదు. ప్రజలు తాము నిర్వహింపవలసిన కార్యములను విడచి, పరుల దయాధర్మముపై నాధారపడెడి మార్గములవంకకు దృష్టిని మరలించుట శోచనీయము. ఎవరి మోక్షము వారిహస్తములందే గలదని గ్రహించిన, కన్నకట్టి కవకాళ ముండదు.

ప్రస్తుత సందర్భసమయమున విద్యాధికులు నిశ్చలచిత్తత లేక, చంచలముగ ప్రవర్తించుటకు కారణము, వారు నేర్చిన విజాతీయ విద్యయని చెలుపనక్కరలేదు. ప్రాచీనుల కుండెడి దృఢసంకల్పముగాని, ఆత్మవిశ్వాసముగాని, ఆత్మజలముగాని, తపోవిష్ణుగాని ఇప్పటి విద్యాధికులలో గనపింపదు. తాత్కాలిక లాభదృష్టి వీరిలో సామాన్యముగ వ్యాపించియున్నది. దేవాలయములను నిర్మించియు, సత్రములను చలివేంద్రల నేర్పరచియు, ప్రజాభ్యుదయమునకై ఎంతయో కష్టపడెడి ప్రాచీనాచార పరాయణుల కుండెడి, దృఢప్రతానస్థానము అంగ విద్యాపంతులలో గానరాదు. అకాలిలు చూపిన కష్టసహిష్టుతను, రాజకీయ సంస్కర్తలు చూపజాలకబోయిరి. ఉపన్యాసముల నిచ్చుటలో కొదవలేదు. వ్యాసములను రచించుటలో వీరు దిట్టలు. కాని, కార్యకరత్వమునందు, వీరు సామాన్య ప్రజలకన్న వెనుకబడియున్నారు. అందుచే సమయ మరుజెంచినపుడు, ప్రజలను వీరు ముందుకు నడపజాలకబోయిరి. తాము సంశయ గ్రస్తులై ప్రజల కెట్టికథము జూకజాలకబోయిరి. ఇట్టిస్థితిని మార్చి, భావిసంతతివారి నయినను దృఢసంకల్పుల గావించ నెంచునెడల, జాతీయ విద్యను వ్యాపింపజేయుట అత్యవసరము. ప్రతిగ్రామమునందును ప్రతిపట్టణమునందును జాతీయ పాఠశాలలను నెలకొల్పుట ముఖ్యవశ్యకము. వీని యన్నిటికన్నను జాత్రైక్యము ప్రధానము. జాత్రైక్యమే స్వరాజ్య మని గ్రహించిన, తీని ప్రయోజనమును గుర్తించవచ్చును. గాంధీమహాత్ముడు సలిపిన యుత్కృష్ట కార్యములలో, హిందూమహమ్మదీయ సంయోగమును ముఖ్యముగ పేర్కొనవచ్చును. హిందువులును మహమ్మదీయులును ఏకీకరణమని స్ఫురస్థిత్తముగ

భావించినగాని, వీరిమధ్య సంయోగము బలపడదు. మహాత్ము డవలించిన సాధనమేమి? శాసనసభలలో వీరి కన్ని స్థానము లీయవలయునని చర్చించలేదు. ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్య సమస్యను గూర్చి విచారించలేదు. సాదరు లొకరికి యావద ఘట్టలినపుడు మరయొకరు తమంతట తా మెటుల ఆడుకొందురో, అటులనే హిందువులును మహమ్మదీయులును ఒక రికష్టముల కింకొకరు తోడ్పడవలయు నని వీరు బోధించిరి.

ఇటుల గావించుటలో మహాత్ముడు పొరబడెనని భావించువారుగలరు. మహమ్మదీయులు తమ లాభము కొరకు హిందువుల సహాయము గైకొనిరిగాని, కాంగ్రెసునకు మహమ్మదీయులు తోడ్పడునట్లుల గాంధీమహాత్ముడు ప్రేరేపించజాలకబోయెనని అవవాదము మోపబడుచున్నది. ఇది సత్య విరుద్ధము. హిందువులలోపాలు మహమ్మదీయులును స్వరాజ్య సంరంభమున మిగుల పాటుబడిరి. నిర్మాణ కార్యక్రమమునకు వారును తోడ్పడిరి. జయిలు నిర్బంధములను సంతసములతో భరించిరి. అలీఖరులో జాతీయ విశ్వవిద్యాలయమును నిర్మించుటకు వారు బూనుకొని, దానినిపుడు జయప్రదముగ సాగించుచున్నారు. సహాయనిరాకరణ ధర్మమునకు మూలమగు అహింసామార్గము ననుష్ఠించుటకు, మహమ్మదీయులు గాంధీమహాత్మునితో యొడంబడిక జేసికొనుట, హిందూదేశ చారిత్రమునందు గొప్పవిశేషముగాదా? అలీసాదరులు, తమకు అహింసామార్గమునందు నమ్మకములేకున్నను, దేశభ్యుదయముకొరకు ఆమార్గమును నిష్కర్షగ నవలంబించుటకు గాంధీతో బాసచేసిరి. ఇంతకన్నను, మహమ్మదీయులు కాంగ్రెసున కేమి సహాయముచేయవలయును? హిందువులు కిలాఫాత్ విషయములో మహమ్మదీయులకు తోడ్పడుటవలన, దేశమున కెంతటి లాభమయినను చేకూరినది. ఉభయసంఘములకును త్యాగము నంజేసయోగము గుడుడునని, గాంధీమహాత్ముడు ఎలుగెత్తించెను. ఇప్పటినాయకులు, దాని యాధార్యమును మరచుచున్నారు. కిలాఫాత్ స్వరాజ్యము నిచ్చుట మూఢవిశ్వాసమని చాటుచున్నారు. హిందూమహమ్మదీయ సంయోగమునకు కిలాఫాత్ పర్యాయపదమను విషయమును వీరు గ్రహించుటలేదు. అందుచేతనే హిందూమహమ్మదీయ సంయోగము, విగిలిన సమస్యలకన్న ముఖ్యమను సత్యమును వీరు గుర్తించరయిరి. ఇటులనే విగిలిన జాతులన్నిటిమధ్యను ఐకమత్యమును పురికొల్పుట స్వరాజ్యస్థాపనకు అవసరము. జాతీయసంయోగావసరమును గుర్తించియే, అస్పృశ్యులను నివారింపి హిందూసంఘమును కేశంకరహితము గావించవలయు నని మహాత్ముడు బోధించెను. ఈ రీతిగ, భారతజాతిని పునరుజ్జీవింపజేయ సాధనములను మహాత్ముడు భారతీయుల ఎదుటబెట్టి స్వరాజ్య నిలయమునకు జనెను.

నిర్మాణ కార్యక్రమము కష్టముతో గూడుకొనియున్నమాట సత్యమే. ఇతర సాధనములవలె బుద్ధిప్రాయమగు నద్రక్షమును కలిగింపనిమాటయు సత్యమే. కాని, నిజమగు ఉత్సాహము కార్యోత్సాహమే. జాతీయ నిర్మాణమునకు ప్రజలలో నుత్సాహము లేదను నెడల, సత్వరస్వరాజ్యావశ్యకతను వారింకను గుర్తించలేదని ఎంచవలసినవచ్చును. కాని ప్రజలలో తగిన యుత్సాహము లేకుండుటకు కాంగ్రెసు సంఘములును, కాంగ్రెసు పెద్దలును సంతరితీక్షితో పాటుబడుకుండుటయే కారణము. ప్రజలవిముఖత కారణము గాజాలదు. గాంధీమహాత్ముడు కారాగృహమునకు జనిననాటినుండియు,

నిర్మాణకార్యక్రమమును కొనసాగించుటకు నాయకులు సంతతవ్యవసాయ నిమగ్నులై యున్నచో, శాసనసభా ప్రవేశము గూర్చి యోచించుట కవసరముండెడిది గాదు. శాసనోల్లంఘనము సాగుట కట్టియాటంక ముండెడిది గాదు. కావున భారత జాతి, ఇంతకు పూర్వము చేసిన తప్పులను సవరించి కొని, జాతీయనిర్మాణమును కొనసాగించుట ధర్మము. దేశమునకు గ్రామమే పునాది యగుటచే, గ్రామోద్ధరణము దేశమును జీవకళతో బ్రకాశింపజేయును. ఇందుకు అన్ని ఉత్తములవారును అన్ని సమములవారును తోడ్పడ వలెను. కాని ప్రధాన భారము, గ్రామకాంగ్రెసు సంఘములపై నిలిచి యున్నది. కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునందు చేయుట కేదియు కని గనుపింప దని పరితపించెడివారు నిర్వహించదగినది ఎంతగలదో గ్రహించవచ్చును. కార్యోత్సాహములేని, ఆందోళనము నిరర్థకము. అఖిల భారత కాంగ్రెసుసంఘము, నిర్మాణకార్యక్రమమును పంజాబుమొయలు జేగముతో నిర్వహించుట ఎటులో విచారించి నిరూపించుట యవసరము. ఇతర వివాదములమధ్య దీనిని వదిలుటకన్న లోప మింకొక టుండబోదు. ఈ విషయమై ఏరాష్ట్రమువారా రాష్ట్రమున కనుకూలించెడి కార్యాచరణమార్గములను నిర్ణయించుకొనట యుక్తము. నిర్మాణకార్యక్రమ మెట్లుల కొనసాగవలెనో విచారించెడి వారు అరుదుగ నున్నారు. దేశమునకు నిజలాభ మొనగన దిదియే గావున, నాయకు లికనయినను ఎక్కువ శ్రద్ధను వహించి, మహాత్ముని కార్యక్రమము త్వరలో బూర్తి యగుటకు తమశక్తి సంతమ వినియోగించెదరు గాక!

వీరేశలింగనిర్మాణము

వీరేశలింగము పంతులుగారి సాంవత్సరికోశ్యవమును పెక్కుచోట్ల జరుపుచున్నారు. ఆధునిక యుగమున ఆంధ్రులలో ప్రబోధము గలిగించిన వారిలో క్రితేషులగు వీరేశలింగము పంతులుగారు ప్రధాన స్థాన మాక్రమించెదరు. వీరేశలింగము పంతులుగారి సేవను కొందరు సవినజాతీయాదర్శముల ననుసరించి విమర్శించుచు, వారి సేవాప్రాముఖ్యమును గుర్తింప కున్నారు. వీరేశలింగము పంతులుగారు వినాశము జేయుటకు బూనుకొనిరి. కదలిక లేక నిద్రాణమైయున్న ఆంధ్రసంఘమును మేల్కొల్పుటకు, వీరేశలింగము పంతులుగారి సమైక్యదెబ్బ లవసర మయ్యెను. ప్రాచీన మనన యోగ్యము, సవిన మనన త్యాజ్యమని భావి చెడి పూర్వాచారకరాయణుల సిద్ధాంతమును, పంతులుగారు పెక్కువిధముల బోసాడిరి. వీరేశలింగముగారు గొప్ప పండితులా గారా, వక్తలా గారా, సహనశీలురా గారా యను ప్రశ్నలను విచారించవసరములేదు. తాము నమ్మిన సత్యమునకై, పంతులుగారు తమ శక్తినంతను ధారబోసిరి. పంతులుగారి చారిత్రము, త్యాగభరిత మనుటకు సందియములేదు. పంతులుగారు సంస్కరణకథను ముందుకు నడుపుటకు, ప్రాచీనసాంప్రదాయము లడ్డుపడలేదు. వీనిని మూలద్రోసి, సంఘబహిష్కారమునకు ఆపంతయు వెరువక, వితంతుద్యాహములను వీరు జరిపించిరి. వయస్సు ముదిరిన పిమ్మట, తాము నమ్మిన బ్రాహ్మసమాజసిద్ధాంతములకు విరుద్ధముగ జండెమును ధరించుట ధర్మము గాదని తలంచి, పంతులుగారు దానిని వివర్జించి అనుసాన బ్రాహ్మ్యులయిరి. వీరి ధైర్యము, పట్టుదల, అసమానము. సంఘసంస్కరణమునందే గాక, సాహిత్య విషయములందును నూతనమార్గమును వీరు ద్రొక్కిరి. గద్వరచనయందు, కిష్టము లగు సంఘులను

పాటింపక, అన్యాయకాఠిన్యమును దొలగించి, నులలితమగు గద్వరచనకు వీరు గడంగిరి. పంతులుగారి వ్యాసములు మనోహరములై యొప్పురెను. వారి ప్రహసనములు, సంఘులొకములను గేలి జేసి, ఆంధ్రులలో పరిశీలనమును పురికొల్పెను. గద్వర కృత నయను సార్థక నామమును పంతులుగారు గడించిరి. ప్రాచీన గ్రంథములను పంతులుగారు రాధారిముగ గైకొనుచుండినను, హేతువునకు సరిపోవనిచో వాని ప్రమాణమును అంగీకరింపకుండిరి. మాతృభాషలో వీరు సంస్కరణాందోళనము నలుపుటచే, వీరి వ్రాతలును సంఘమునం దలజడి కలిగించెను. పండితులు తమ మాండ్యమును వీడి, వీరిపై ధ్వజమెత్తిరి. వాదప్రతివాదములు పెక్కులు చెలరేగెను. ఇంతటితో తృప్తిజెందక పంతులుగారు కార్యరంగమున దిగి, అసాధారణోత్సాహముతో సంఘసంస్కరణపద్ధతిని ఆచరణలోనికి దెచ్చిరి. అన్యభాషనుండి నాటమలను భాషాంతరీకరించుటలోనేమి, నవలలను రచించుటలోనేమి, స్వీయచరిత్రను కవుల చరిత్రను వ్రాయుటలోనేమి, పంతులుగారు ఆంధ్రులకు మార్గదర్శకులయిరి వీరు చేసిన ధర్మకార్యములు పెక్కులుగలవు. వీరి యాశయములతో మన పేక్షిభవిష్యత్ పోవచ్చును. వీరి పద్ధతుల సంగీకరింపకబోవచ్చును వీరి హేతువాదము నచ్చక బోవచ్చును. కాని, వీరు సలిపిన త్యాగమును, సేవను శత్రువులయినను మరువజాలరు. తన అంతఃకరణము బోధించిన రీతిని ఆచరించి, సంఘసేవకై స్వస్వము నర్పణజేసిన, పంతులుగారు గౌరవార్హులు గారా? ఒక్కొక్క మహాపురుషుడు, ఒక్కొక్క ప్రయోజనమును సాధించును. వీరేశలింగము పంతులుగారు, ఆంధ్రసంఘమును మేల్కొల్పిరెను. సృష్టి జేయుటకు ముందు నాశన మవసరము. పంతులుగారి తీవ్రవిమర్శనములవలన, విగ్రహారాధన గురించియు, జన్మాంతరము గురించియు, వివాహ పద్ధతుల గూర్చియు, వేదప్రామాణ్యము గూర్చియు, ఆంధ్రసంఘమున పరిశీలన మారంభమయ్యెను. పూర్వాచారకరాయణులు, మరల నీవిషయముల గూర్చి విచారించసాగిరి. ఆంధ్రభాషను నూతనావస్థముల కెటుల యుపయోగింపవలయునను సమస్యను, పంతులుగారు సాధించిరి. ఆంధ్రసంఘము నేడు క్రఖ్యాతి గాంచుటకు, వీరేశలింగముపంతులుగారు సలిపిన ప్రబోధము మూల కారణమయ్యెను. పంతులుగారికి లోపములు లేకబోలేదు. కాని, లోపము లేని మానవు లేదరు? అతడొనర్చిన సేవనే ఆంధ్రులు స్మరించుచు, అతని త్యాగజీవితము ననుసరించుటకు, పాటుబడట ముఖ్యము. మత విశ్వాసములు గాని, సాంఘికవిశ్వాసములు గాని, భేదింపవచ్చును. నిష్కపటహృదయులై దేశసేవ జేయువారు, ఏమతమువారయినను, ఏజాతివారయినను, ఏకులమువారయినను వందసియులే. వీరేశలింగము పంతులుగారి సేవను, ఆంధ్రులెల్లరును గుర్తించి, వారిని సంస్మరించి కృతజ్ఞత దెలుపుట న్యాయము. ఏజాతి తన వీరులను గౌరవించి పూజించునో, ఆజాతి ధన్యత జెందును.

గాంధీమహాత్ముని ఆరోగ్యము

గాంధీమహాత్మునికి 105 డిగ్రీల జ్వరము వచ్చుచున్నదని పూనా లోకసంగ్రహాపత్రిక ప్రకటించిన వార్త నామోహించుచు బొంబాయి దొరతనమువారు చేసిన ప్రకటన మింకొకచో నేడు ప్రకటించబడెను. 15 దినములక్రితము మహాత్మునకు రెండుదినములు మాత్రమే 101 డిగ్రీల జ్వరము వచ్చి తగ్గిపోయినది గాని అన్నహితవు తగ్గినదనియు

తూనికలో గూడ బలము తగ్గినదనియు తెలియుటచే అతిబాగ్రతగా పరిశ్రమచేయవలె నని పూనా సివిలు సర్జనును పంపిరి. గ్రహణివ్యాధి కొద్దిగా కనపడెనని ఆశ్చర్య తెలిపి చికిత్సచేసెను. ఇప్పుడు మరల అన్నహితవు కలిగినది. అకలి పుట్టినది బలముపట్టుచున్నది. దంతచికిత్స గూడ జరుగుచున్న దని బొంబాయి దొరతనమువారు ప్రకటించిరి. ఎటులైనను లోకసంగ్రహలోని ప్రకటనము కేవలము నిరాధారముకాదని దీనివలన స్పష్ట మగుచున్నది.

విదేశవారలు

ఇంగ్లాండు - రషియా

వర్తకసంబంధములు

కామన్వెల్త్ లో చర్చ

లండన్ మే 17:—కామన్వెల్త్ సభలో రషియాకు అవలంబితకలసిన విధానము గూర్చి నేడు చర్చించిరి. రషియాలో సంబంధము పెడకుండుట కక్షించినట్లే తిరణకుద్ధిగ ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించెదరుగాక యని ౪౮ ఎడ్వర్డు గ్రిగోగారని. చేపలను బట్టు అవరణహద్దును గూర్చియు బ్రిటిషువారిని బంపిలను కేయినెయనుకును మధ్యగర్హులవ్వరా ఖరిష్కారము చేయుట కమంజన మనిరి.

కామన్వెల్త్ వరల సమావేశ మగులోపల రషియాలో ఇంగ్లాండుకు మైత్రి చెడదని అభయమియవలెనని అనేకమంది కభ్యులు గొరిరి. మరల ఈవిషయమై ఆలోచించుట కవకాశము నీయవలెననిరి.

అట్టియభయము నీయజాలని మెక్సికొగారు తెలియజేసిరి. మాస్కోవారు మనవరకుల సంగీకరింపనిచో బ్రిటిషు వర్తకరాయబారి అభ్యుత్పాదక హద్దగారు మాస్కోను కదలి వచ్చివేసెదననిరి.

బార్మిక్ గారు గూడ అభయమునకు విలులేదని, కాని బ్రిటిషువారు సమాధానభావముతోడనే ప్రవర్తించుచున్నారనిరి. మనమడిగిన సంగతులను కమంజనముగ రషియాను అంగీకరించెదనని ఆశించుచున్నాడనియు సంబంధము చెడుట కంత అవసరము లేదనిరి.

అనుకూలవజ్రామ మన్న బ్రిటిషువారంపిన ఆంక్యంజే కేసును రషియాను పూర్తిగ బ్రిటిషులేఖనా ఉన్న అన్ని అక్షరములను వెరవేర్చవలసినదని యర్థమా యని మన్రోవారు గా రడిగిరి.

అదిగాదనియు, కృత్రికముగ ఆచరణలోనికి వారుకమంజేకేసును లేవలయునను నిభిప్రాయమనియు బార్మిక్ గారు బదులాసంగిరి.

విదేశాంగకార్యాలయమునందు నేడు కర్ణాటకభువనలో శాన్సికాగారు కలిసికొని దీర్ఘము మాట్లాడిరి.

కాకిత్ కర్ణాటక భువనల రాయబారములను గూర్చి ఏమియు ప్రస్తుతము ప్రకటించుట దనియు మరల వీరు పార్లమెంటు సమావేశ మగులోపుకై కలిసికొననియు బ్రిటిషువారు నిశ్చయించి కాల నిర్ణయమును కొనసాగించి తీరవలెననియు, రషియామే లండన్ నుండి వెడలిపోవు ఉద్దేశ్యముతో సోవియటు రాయబారులు లేనియుద్ధితలు రెలుపుచున్నది.

గ్రీకు నష్టపరిహారములు

తురుష్కులు

ఇస్మితు పాసాగారును వెనిటోస్ గారును నష్టపరిహారమును గూర్చి ఒకగంట మాట్లాడిరి కాని ఎవరను ఒడంబడికకు రాలేనందున ఈ కర్ణాటకమును సభవారి కనుకనేద మనుకొనిరి. నష్టపరిహారముల నిచ్చి తీరవలె నని ఇస్మితు గారును చూపారు. ఇచ్చెదమన్నను అనుభక్తి ఎంతమాత్రము గ్రీకులేదని వెనిటోస్ గారి వాదము. వెతిరూపముగ కొంతసంతృప్తినికలగ కేయగల మనిరి. గ్రీకు తురుష్కుల భిక్షాభిప్రాయములు లాసేను సభకు, సుధిజేసికొనుటకు మిత్రమండలికి ఆడు రాగనిరి. 17 తేదీ ఇస్తాంబులవు లో జరుగుటచే సభ స్మాదలేఖు దీని కంతయు తురుష్కులు సంకసింపిరి.

అభయశాసనము

మంత్రులను కాపాడుట

కార్యనిర్వాహకవర్గమువారి అధికారము

లండన్, మే 18:—ఈ దినము 1 త్రైము ప్రత్యేక నిత్య

తెలుపుచున్నాడు:—అభయశాసనము చాల చిన్నదైనను చాల ముఖ్యమైనది. మంత్రులు వెనుక చేసిన కార్యములను సమర్థించుటకు ఇది ఉద్దేశించబడినది. ఇదియే తీసికొని ఉద్దేశ్యము ఇంకొకటియున్నది. ఇది ప్రజలకు తెలియజేయుచున్నది. ఇకముందు విచారణ చేకవే ప్రజాసీతులుగ నేయు కార్యనిర్వాహక వర్గమువారి అధికారమును గూర్చి ఏమియు నిర్ణయించుటలేదు. అనియమును గూర్చి ప్రస్తావనలే చేదు.

ఈ దినము ఇంతవరకే నిర్ణయము విషయమును ఇంగ్లండ్ లోని చర్య ఆరగిన వెనుక ఆలోచించెదను.

ఈ అభయశాసనము మంత్రులచర్యను సమర్థించియున్నట్లు లోబడ వంతులతో సంబంధము లేదు. ఇకముందు మంత్రుల అధికారమునుగూడ ఇట్టిదియని నిర్ణయించవలె నని మంత్రులవర్గము వారును, తేలికపాటిగా చేయ కార్యవర్గము గూర్చి యూనియన్లు లండను నుండి నివాళి తెలిపిరి. అందుచే అభయమును గూర్చియే ఆలోచించెదను.

న్యాయశాస్త్రకీర్త్యా తీసికొనను విచారించవలె నని మంత్రులవర్గమువారును. ఈపుంతు అనుసరించి ఆలస్యముచేకనే విచారించెదను.

అభయశాసనము ఏమిలు చర్యలకే గాని నిమిష క్షణకాలములకు కల్పించిన సరళమును కార్యకర్తలకు చేసెదను.

ఈజిప్టు పరిసితులు

సైనిక శాసనము తొలగించు విషయము

లండన్, మే 17:—సైనిక శాసనమును తీసివేయుటకు

అభయశాసన మవసరమని తలచుచున్నది. త్వరలోనే అభయశాసనమును తీసివేయుట అని బరిగెను. ఈజిప్టు ప్రభుత్వము ఈజిప్టు ప్రజల హక్కులనుగూర్చియు జగజగ పాపముగాని వాటియను చర్యలను స్వతంత్రముగా రాయుటకు వీలగుననియు కావచ్చు సభలో మెట్టియగుదు తెలియజేసిరి.

వారోవిస్కాహత్య

కాలోవిస్కాగారి కేసును వెంట ఇరవై కమ్యూనిస్టులు చాలకుండి నెదరిరి.

సింహాళపు రాజ్యాంగ విధానము

ప్రజాస్వాతంత్ర్యభావమునకు అవరోధము చేసినందున సుభాషితాశ్రమవర్గము మరియు అసలు వారి ప్రత్యేకసాంఘిక ప్రాతినిధ్యము తొలగించవలయు నను ఈ కాలమున ఇట్టి పురోభివృద్ధి కలిగి రాజ్యాంగ విధానమును సింహాళములో ప్రవేశపెట్టుట అను మంజురమని తెలుస్తున్నగాదు కావచ్చునట్లుగా ఉండెడిది.

ఇండియాలో సైనిక పాఠశాలలు

సార్యభూముని ప్రతి

తీలు, బలంధరులలో రాయల్ భారత సైనిక పాఠశాలలు పట్ల సార్యభూమును తన సంతకమును తెలియజేసిన తెలియుచున్నది.

సామీప్య ప్రాచ్యసమావేశము

అనుకూలపరిణామము చూపెను

లండన్ మే 17:—కాన్ఫరెన్స్ లోని ముఖ్య ప్రజ్ఞాపనలనుండి తెలిసింది భయభరమగు సమాచారములు నిరాధారములనియు లానేనపు ధృవపరములు ప్రతిక్షణము 'తెలుత పో' విభముగ పుట్టగడిలో బహుమన్నదనియు అయినట్లుటికి కష్టమగుచున్నదియు క్రమముగ పరిష్కార మగుచున్నదనియు ప్రజలకు సంతకము చేసినట్లు తెలుపుచున్నాడు.

మాంతుగు

ప్రారంభించియున్న మాంతుగుగారు రాజకీయములను త్యజించి భారత్ జోమలోగేనుల వర్గములో చేరుచున్నారని తెలియుచున్నది.

రూర ఆక్రమణ

అధికవిషయము

ప్రధానమంత్రి ఉత్సాహము

బ్యాంక్, మే 18:—రూర ఆక్రమణ అధికరూరముగ అనుకూలముగ నేయున్నదని పోషించుకొను తెలియజేసిరి. ఇకముందు ఆక్రమణవ్యయమును ఆకాశము మాత్రము తీసుకొనుటకు చూచుచున్నది. బ్యాంక్ లోని కష్టములు ఇప్పుడు ఎక్కువగా ఉండుచున్నది. ఇకపాడుల పరిపాలనమునూడ స్వయం సహాయముమీదనే ఆధారపడి యున్నది. దీని అభివృద్ధి తీసికొని పరిపాలననున్నది. అదేపులు నూడ నుండి అభివృద్ధి నిచ్చుచున్నది. బ్యాంకుల సహాగా మిగులుచున్నది. పరిస్థితులు ఇంకను బాగుపడును. అందుచే పరామలు రూరలో ఇష్టముకల్పి సంతకాలము ఉండుటకు ఉత్సాహపడెదనని. బ్యాంకులు తమవిధిని సంతకము సంతకరకు పరామలు తమ ప్రతిష్ఠను బలపరచి ఇకపాడులను తెలుగట్టు వారికి కలిగిన చర్యలకు తెలులము కమిషన్ వారు తీసికొనుచున్నారని తెలియుచున్నది.

విరిమ ప్రవాసీతిలు

విరిమ ప్రవాసీతిలు 100 మంది. ఇందులో శ్రీలు గూడ గలరు, ఇంగ్లాండుకు గొంపోవడిరి. వీరినందరిని విడుదలచేసెదరని తెలియుచున్నది. ఇందులో కొందరు మరల అరెస్టుచేయబడిరని తెలియుచున్నది.

జర్మను గూఢచారి

రెయిజరు నివాసస్థలము మారనలో నున్నది. దీనికి కోర్టుకు సంఘమువారిని రహస్యమును సంబంధమున్నదని ఒక బ్యాపారముగా విచారణసమయమున తెలియజేసెను. ఇరవై జర్మనీ క్రతువులకు జర్మనీ సైనిక గుట్టులను తెలియజేసి నందు లకు విచారించబడుచున్నాడు. కోల్ నులో (బ్రిటిష్ అధికారి తో ప్రత్యేకము కలుగ చేసికొనెను నేరము వాదించెడిరి. 9 నెలల కేసును విధించిరి.

చీవాదాంగలు

చీవాదాంగలవలె నుండునందు కర్మ నెదుర్కొనిరి. ఇరవై వాంగలుగూడ వీరితో చేరుటకు ప్రయత్నించ నైపుములు తీసి వారర్రాలెను.

క్రమ్య నేరమును మరల విచారించవలయు నని కోరిరని యు కల్ప దక్షిణాక్షలో మరల విచారణ జరుగుననియు తెలియుచున్నది.

క్రమ్య నేరములో అవరాధము విధించిన వాలో ఇద్దరు జరిమానా నీయకుండుటచే వారిద్దరూ నన్న సామాను (వెంచి వై నిటలు గొంపోయిని తెలియుచున్నది.

ముగా నాకమిడ ప్లేసు సోకినదని తెలియుచున్నది.

దమాస్కుములో ముస్లింకాంగ్రెస్ జరుపు సందర్భము అంగ్లాభివృద్ధి కలెంకమాత్రము ఇష్టములేదు. ఈజిప్టుకుర్కీని బాధించ దనుచున్నది.

ద్రౌపది, తెలుబండిని నడుపువాడు ముఖ్యము తెలివి గలవలె చే తెలుబండి ప్రమాదమును బ్రునెల్సులో తప్పించ గల్గెను.

కార్యవాక్ ప్రభువు 298325 పానుల విలువగల అస్తిని భార్యచేరుట (వాసి ఇచ్చెను.

సిరియాపరిపాటులో రురక్షులవల కేంద్రీకరణమును గూర్చి కుతుమ్మ లిద్విక ప్రకటనము సంకృతిక లేనందున మరల కొన్ని వివరములను పరామలు తెలియజేయగోరిరి.

బ్రిటిషును విషయములో తేలిక కావ్యాధికి అధికారము కొంతవరకు తగ్గని నిర్ధారణయెను. ఈ అధికారమును తేలిక కావ్యాధికి కలుగజేయుటకు ప్రత్యేకముగ ఒక బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడును.

ఈ విషయమై ప్రభువుల సభలో చర్చించ అయ్యిది, నిరాకరించబడెను.

విచారణలేయే ఎకని అరెస్టుచేయరాదని (గే గా రనిరి.

(ఫ్రెంచి సైనికులు (కలర్డు) సైన్యమును విడిచిపోవునట్లు (పోర్చుగీసును నేరముమీద పహిలవేగానిని పరామలు అరెస్టు చేసిరి. సైనిక న్యాయస్థానమువారు విచారించెదరు. అంగ్లాభివృద్ధి పహిలవేగానిని విడుదలచేయదలెనని గోరిరి. కాని పరామలు నిరాకరించిరి

బోర్డెలైటు

లీకుసామానులకలె

చెదలు పట్టుకుండ అటంక పరులులు యెటు చరిల కాలమునుండి ప్రసిద్ధి. చెందిన తెల్లని (వానకము) BEST & Co., Ltd. Post Box No 63, MADRAS.

నిరాపరిశ్రమ

ఈసూతప్రకటనను (వారసీరాలు, సాన్ పేస్ సీరాలు, రంకులసీరాలు, అయ్యకాటుకలు మొదలగునవి ప్రధము లసీరాలు చేతుమార్చుములు విపులముగా దెలుపబడినవి. తీసికొనయమున విశేషభగ మూర్తింజనచ్చును. నెల 0-12.0 మాత్రమే.

శ్రీ వైష్ణవముద్రాక్షరశాల

వెంటసాడు, కృష్ణాజిల్లా.

వేలము అమ్మకము

హైకోర్టు, మద్రాసు

సి. ఎస్. నెం 196/1921

వాదులు:—రావుసాహెబు, పి. ఎమ్. ఏ. ముత్తేశ్వర చట్టిమార్.

VS

ప్రతివాదులు:—టి. ఆర్. సదాశివ టాకరు, ఇతరులు. ఈదిగుర విరమముగా తెలుపబడిన ఆస్తులను కోర్టువారి చే 26.4.22 తేదిన జారీచేయబడిన డిక్రీ ననుకరించి హైకోర్టు అఫీషియల్ రెఫరీగారు ఈదిగుర తెలుపబడిన తార్ఖులందు ఆయాస్థలములందు బహిరంగవేలము చేసి విక్రయించును.

21-5-1923 సోమవారం సాయంత్రము 5 గంటలకు లాటునెం 1 రు.

మద్రాసు, వెదునాయకపేట, తొళిసింకం వీధిలోనుండు నెం 4 రు స్పహాను, కేల 22.5.1923 మంగళవారం మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు లాటు నెం 2 రు.

చెంగల్పట్టుజిల్లా, పాన్నేరికాలాకాకు చేరిన నెం 29 రు ఏకభోగం మిరాళిగామం నూరప్పట్టు గ్రామచాచడిగద్ద వేలము చేసి విక్రయించబడును.

28-5-1923 తేదీ బుధవారము మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు లాటునెంబరలు 3 నుండి 9 వరకు, ఏకనగా మంత మామిడితోపు, మామిడితోపు, మేల్ కంకల్ భూములు, కణ క్కన్, మనియం, నడుకంకల్ భూములు, యినుకభూమి, నెక్కన్ జేరిలోనున్న క రణ ము వజియము భూములు, నెక్కన్ వడరమ్ గ్రామములో నున్న వై తాలూకాభూములు, జగన్నాధపురములో నున్న భూములు, తోపు మొదలగునవి గ్రామచాచడిగద్ద వేలముచేసి విక్రయించబడును.

25-5-1923 వ తేదీ శుక్రవారము లాటునెంబరలు 10 11 ఏకనగా పోలాల గ్రామములో నున్న స్పహానులు, బంగరాలు, తోటలు, భూములు మొదలగునవి గ్రామచాచడిగద్ద విక్రయించబడును.

ఈ ప్రకటనపత్రికములు కావలసినవారు హైకోర్టు అఫీషియల్ రెఫరీగారికిగాని, మద్రాసు హైకోర్టులో నెం 87 రు కలెక్టర్ గారికిగాని (వాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

మద్రాసు } ఎమ్. సుబ్బరాయు అయ్యగార్, 17-4-23, } వాడుల కల్కల.

భారతదేశపు రాజకీయ పరిస్థితులు

ఉప్పువన్ను వలని సలితములు

(సర్ వాలంటైను పి.రాలు గారు)

సర్ వాలంటైను పి.రాలుగారు లండను నుండి వచ్చిన వార్తలు ప్రాయశఃపూర్వం:

మిరిటీలనే భారతదేశపు పరిస్థితులగురించి సర్ అడవిట పార్టీ గారు వ్రాసిన జాబును ప్రకటించియున్నారు. భారతదేశమునం దెట్టి పరిస్థితి కలదో అట్లుగా కావని ఉత్పాదకమును వారి భవను తొలగించునందగ్గరను ఈ లేఖ మిగుల ఉపయోగకరముగ నుండవలయు. సర్ పార్టీ గారికి భారతదేశము గొప్ప ఆనందము కలదు. సంస్కరణముల నంగీకరించి ఉత్పాదకముతో పనిచేసిన ఇండియాన్ పీపుల్స్ రివ్యూనుకు జేరిన వారిలో మీరిందు. ఇటీవలనే సంయుక్త రాష్ట్రపు ప్రభుత్వ సభ్యత్వమును చాలించుకొనిరి. గాఢిగారు ప్రారంభించిన విధమున ఆ సభ యో ద్యమము వృద్ధి చెందవలెనని, అతివాదుల విజయమునకు కొరతలేదనియు, సంయుక్త రాష్ట్రమునందలి స్థానిక సంఘము లన్నియు అతివాదుల స్వాధీన మయ్యెననియు కాననభలను స్వాధీనపరచుకొనవలయునని అతివాదులు ప్రయత్నించుచున్నారనియు మీరు వ్రాయుచున్నారు.

అతివాదులలో ఆంగ్లభాషను చిత్తరంజన వాడుగారు నూచించిన కార్యక్రమ మిదియేయని మనము గమనించవలెను. రాష్ట్రీయ కాననభలను సామ్రాజ్య కాననభలను స్వాధీనపరచుకొని సంస్కరణములను భగ్న మొనర్పవలయునని మీరు జేయుచున్నారు. కాననభల ప్రవేశింపక ప్రభుత్వమును స్వీకర్యము చేయవలయునని గాఢిగారు తుదజేసిరి. కాననభల స్వాధీనపరచుకొని తమ ఉద్దేశములు కఫలమగుటకు పనిచేయవలయుననియు తుదజేయుచున్నారు.

సామ్రాజ్య కాననభలవారు రెండు పర్యాయముల నిరాకరించిన ఉప్పువన్నును రాజకీయ పరిస్థితిగారు స్వీకరించేయవలెనని దీని విషయపరిస్థితులను ఈ దేశమువారు గమనించుట తేదని చెప్పవలసి యున్నది. ఉప్పు వన్ను కలన ఆ వాయము గల గల గల దను వాదము సరియైనదే కాని ప్రజలయందనుభవ్య వివ్యాపింపజేయుటయందును, రాజకీయాంధోళనమునకు ఆధారము కలుగజేయుటయందును ఉప్పువన్ను వంటి దుర్మరమగు వన్ను వేరొక్కటి లేదను విషయమును గమనింపవలెను. ప్రజలకు రాజకీయ ఆందోళనమునకు అవకాశము కలుగజేయునను ఉప్పువన్నును విధించుట శాస్త్రము మా అను విషయముగురించి కొంత శ్రద్ధతో ఆలోచించవలెను. 30 లక్షల పానుల ఆదాయము హెచ్చింపబడిన ఉప్పువన్ను వలన కలుగును. కాననభల్యు లిచ్చిన ఇతర సలహాలను ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించిరి. కడిచిన సంవత్సరములనుం జేర్చడిన గొప్ప లోటులవలన చాలించిన భారతదేశపు ఆర్థిక ప్రతిష్ఠపరచతి, ఈ సంవత్సరమున ఏర్పడిన స్వల్పమగు లోటు వలన క్షీణించునను ఇండియా ప్రభుత్వమువారు వాదము ఈస్యా స్పదముగ నున్నది.

సంగ్రహ చట్టమునందు రాజకీయ పరిస్థితి కారణముల వాధారముగ గైకొని రీడింగు ప్రభువుగారు ఉప్పువన్నును సర్టిఫై చేసియున్నారు. బ్రిటిషు ఇండియా జేమనునకు విపర్య సంభవించుచున్న ఈ ప్రత్యేక కారణము బహుశాగింపబడవలయునని చట్టమునందున్నది. సామ్రాజ్య కాననభలవారు ఉప్పువన్నును నిరాకరించుటచే ఇట్టి ఆవధి ఏర్పడినదాయని క్రొత్తించుచున్నారు. సామ్రాజ్య కాననభల ప్రారంభ సమయమున చెల్లువర్షపు పు గారు ఆర్థిక సభ్యులగు సర్ మాల్బా మామోయి గారిచేత ప్రకటనలు వచ్చుననియు.

ఇకను ఇండియా ప్రభుత్వమువారు సామ్రాజ్య కాననభల వారి ఆనుమతి పొందియు కొత్తవన్నులను విధించెదని హాయిగారు చెప్పియుండిరి. రెండు సంవత్సరముల క్రితము సామ్రాజ్య కాననభల ప్రారంభ మనకొత్తవన్నును సులువును నిరంతర కారక పరిపాలన విధానము ఇంతటితో అంతమొందినదని కన్నాటు ప్రభువుగారు గుఱివణుకపలికిరి. ఒకనూతన ఆర్థిక సభ్యుడు ఈ వాదనముల నన్నిటిని తలకిందుగ జేసెను. ఈ సంవత్సరాంతమున భారతదేశమున ఎన్నికలు జరుగును. ఇంగ్లాండు నందలి లిబరలు పక్షమునకు భూమణముగ నుండిన రీడింగు ప్రభువుగారు. బ్రిటిషువారి వాదనములను న్యాయమండిన భారతీయ మితవాదుల విశ్వాసమును క్షీణింపజేసెను.

ను. ఉప్పువన్నును, సర్టిఫై చేసి రీడింగు ప్రభువుగారు అతివాదులకు బలము కలుగజేసిరి. సంస్కరణములు నివృత్తయోజనములని భండించుటకు అతివాదులకు చక్కని అవకాశ మేర్పడినది. నూతన నియోజకవర్గముల అసంఖ్య ప్రిన్సి పురిగొల్పుచు కాజ్యపతి నిధిగారు. తమ నిరంతర కార్యములను చలాయించుటకే ఏర్పడిన విషయపరిస్థితి లివియని గ్రహించవలెను. (లండను నైపు)

నీరుపారింతుకు
కావలసిన ఆయిల్ ఎంజినులు,
పంపులు మొదలగునవి మిక్సిలి చిన్న కొలతనుండి
మిక్సిలి ఇంజన్ కొలత వరకు లభింపజేయు.
BEST & Co., Ltd.
Post Box No 62, MADRAS.

సోదా గ్యాసు
సోదా లిమిటెడ్ లోడితరమైన పానీయములు
తయారుచేయుటకు పరిశుభ్రమైన గ్యాసు ఎక్కువ
గ్యాసు కొనగోరువారును నరసమైనధరలు కావల
సిన వారును,
డక్కన్ షుగర్ ఆండ్ కారికంపెని,
చామర్ల కోట, గోదావరి జిల్లా.
అనివాసి రెవెన్యూ సహాయము

శ్రీ కొల్లూరు వేణుగోపాల
జాతీయ విద్యాపీఠము వనూపు
3-7-23 లగాయతు. 12-7-23 వరకు

మనస్తి వెంకటేశ్వరస్వామిగారు తమిళుడు నాసింపాం	}	గం	
గారి వివాహసందర్భమున స్వరాజ్యనిధి చేరవల			
కట్టం			
భాగవతుల వెంకటేశ్వరస్వామిగారు కొల్లూరు,			గం
భాగవతుల తిమ్మప్పాకధానముగారి మూర్తు			గం
దివాకరుల పుకాడ్రోగారు		గం	
భాగవతుల నూర్యనారాయణగారు		గం	
వైద్యం వెంకటేశ్వరరావధానముగారు		గం	
కామారు పుకాడ్రోగారు		గం	
కవిరత్నక కనూక్ మొత్తం		గం	
	మొత్తం	338	

బ్రహ్మాండం నరసింహం.

కన్య కావలెను
18-18 నడుమవయస్సుగల ఒక బ్రాహ్మణకన్య ఒక
యోగకుని వివాహమాడుటకు కావతెను. వయస్కి మందిరికి
గలదు. వివరములకు క్రింది లానమునకు వ్రాసుడు.
"G" c/o Andhrapatrika Madras.

**మీరు కష్టపడి పనిచేయుటకు కావలసిన
బలము యిచ్చుటనున్నది.**

క్యాకరుట్టు అట్లాడుటకు అవసరమైన ఉత్పాదకమైన మనస్సును, పుష్టిమైన ఎముకలను, కండరములనిచ్చును. బిడ్డలకు ఆరోగ్యమైన దగ్ధలను, ప్రకాశమైన కేశములను, మీమెదడును, నాస్త్రములకు అవసరమైన బలమును మంచి కూడవలయు నిచ్చును.

పవనముచేయుట అతిసులభము. సుల సులకాగిన రెండు భాగముల వేడినీళ్లతో ఒక భాగము క్యాకరుట్టు మిడిసి కలిపి, భాగము కలియబెట్టవలెను. 20 నిమిషములు వరకు ఉడుక బెట్టి, వేడిగా త్రాగవలెను.

ఒకటిన్ను క్యాకరుట్టును బహువిధములవరకు వాడవచ్చును. అది అంత విజయమైన ఆహారము కాదు.

(5)

MULLER & PHIPPS (India), Ltd.
Wholesale Agents

Quaker Oats

Madras,
Bombay,
Calcutta,
Karachi,
Rangoon.

ముఖ్యమైన గమనింపు

'కోవి' బండ్లను చేయువాడును, స్వంతవార్డును, ముఖ్యముగా గమనింపవలసిన విషయమేనగా బహుశా దొకకు నన్ని విధములయిన 'కారియేజ్' రబ్బర్లలో "జంప్రో" కారియేజ్ రబ్బరు సమస్త విధముల సుప్రసిద్ధమయినది. ఇంతియే కాక ఈ రబ్బరు ఇతరరబ్బరులకన్న అతి చురుకైనది. ప్రతి కోటకు దొకకును.

యింగ్లిషు నైకిలు అందు మోటారు

ఇంపోరింగి కంపెనీ,
3, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

స్వరాజ్య పతాక రక్షణము

సాగరపురంలో గాంధీమహాత్ముని శిరశాదిన ప్రతము నిన్నటి (18 వ తేదీ) దినము సాగరపురంలో కొంత ముగా గడచినది. ఉదయము 11 గంటలకు, మధ్యాహ్నము 1 1/2 గంటలకు 7 1/2 గంటలకు మూడు కడవలు కడవకు నలుగురు వంతు 12 గంటలకు టిక్కెట్ల నిన్న రత్నాగిరి మొనరించిరి 12 గంటలకు అరెస్టు చేసిరి.

17 వ తేదీన అరెస్టు చేయబడిన మొదటి టిక్కెట్ల కలంబరి లోను హనుమంత రావువనానికరు, రామచంద్ర గణపతి శ్రీర సాగర గురురావు (హింగనపూట) అనువాద్యము తమారణ్య కోరి గాన కారి నడ్దరిన వెంటనే కడలివేసిరి (అరెస్టు)

గజరావు రాష్ట్రీయ కాలగెనుకార్యసంఘసభ బహుళియ జరుగ రాష్ట్రీయ స్థాయిసంఘసభలో చర్చించబడుటకు కార్యసంఘసభవారు కొన్ని తీర్మానముల నామోదించిరి.

"సా. పూ. లో ప్రారంభింప బడిన రత్నాగిరి ప్రాము నీసంఘమువారు మనః పూర్వకముగా నామోదించు చున్నారు. గుజరాతునుండి వలసవలసిన సాగరపుర పంపకలెని రాష్ట్రీయ సంఘమువారిని కొడుచున్నారు.

స్వరాజ్య పతాకము వారి కాగ్రహము కలిగింపబడ వారితో సంఘర్షణము కలుగకుండ కాననసభలను బహిష్కరించుటకు రాష్ట్రీయ సంఘమువారు తగినవిధములు చేయవలెను.

రాష్ట్రీయమునందు కొన్ని ప్రత్యేకములలో నిర్మాణ విధానములను పూర్తిచేయవలెను. అందులకు ప్రచారములనుండి కావ్య ప్రత్యేకములకు పంపి గట్టిపీటతో ప్రచారముచేయవలెను. ఆ ప్రచారమును స్వయముగా పరిశీలించుట కొక ఉపసంఘము నేర్పరచవలెను.

దేశమునందంతను వెద్దవట్టిన కాననోల్లంఘనమును ప్రారంభించుటకు పరిశీలించుటకు అనుకూలముగాలేవు గాని కాంగ్రెసు నిర్మాణ విధానమునకుగూడ ప్రభుత్వమువారు సహాయము కలిగించుచుండ కాంగ్రెసువారిక నుపేక్షించగూడదు" అను తీర్మానము లామోదించబడిన.

ఉప్పువస్తునుగూర్చి కాననోల్లంఘనమును ప్రారంభించ వలెను

"రాజప్రతినిధి ఉప్పు వస్తు మోచించుట అసహాయోద్యమమునై యుద్ధమును ప్రకటించుటయే. బాంసాలుజల్లాల మృతకాలు గ్రామమువారు స్వీకరియోగముకొరకు చిరకాలమునుండి ఉప్పుచేయు చున్నారు. అట్టివో నిపుడందులకు వారి వెంటిలియు, తుపాకులను గాల్పబయ్యేమొదటివాడి. గాన మనము ఉప్పువస్తు ఉత్తిరరు, పునుల్లంఘించిన నే అందులకు సరియైన ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిన వారకుమరుము. కాననోల్లంఘనము నేడుగాదు కేవలన వో ఆ కేవలమేటికిని కానేరదు. అసహాయోద్యమము పూర్తిగా ముగియును గాన కాననోల్లంఘన దీక్షాదత్తులకు భారత కాంగ్రెసును ఘనభ్యులందరును బాంబాయిలో 25 వ తేదీన జరుగు భారత కాంగ్రెసును ఘనభ్యుల ముఖ్యముగా రాకలెను" వెనుక కలరాష్ట్రీ కాంగ్రెసు సమాధ్యుడుగానుండిన హర కయ్యలు నాగుగాక బహిరంగతేజును ప్రకటించిరి (అ. వ్రెసు)

కాననసభ్యుల రాజీనామాలు నూతన ఎన్నికలు

సిద్ధా మే 18 :— హెచ్. ఎ. సామ్యు, జె. హుల్లా, ఎ. వి. వి. అయ్యలగార్లు భారత కాననసభ్యత్వములకు రాజీనామా నొసగిరి.

చిటగాంధీ రాజమహి దీనిజనుల ప్రతినిధియగు జె. సి. చౌదరిగార్లు రాజీనామా నొసగుటచే వారిస్థానమున భారత కాననసభ సభ్యత్వమునకు ఎన్నికల జరుగవలెనని యుక్తవ్యక్తము జెడెను. అలీ మరాదు ఖాన్ అబ్దుల్ యారుగారు కాననసభకు ఎన్నికొనబడుటకుగాని నియోజి. పుడుటకుగాని అనర్హతను నిషేధము రద్దచేయవలెను.

సిపాయి, పోలీసుల కొట్లాట

తెంగునూరు మే 18 :— కట్టెలపొత్తీసులకును సావరు కటాలమునందలి సిపాయిలకును జరిగినకలహము సందర్భమున పీఠాదులపై చేబడినకేను విచారణ జరుగుచున్నది.

నైజాముగారి వివాహము

నిజామాబాదు 18 మే :— హైదరాబాదు నైజాము గారు "ఎడ్" వంతుగ నందస్థమున నవాబు కల్ హిద్ ఉల్ ముల్క్ గారి చిన్నకుమార్తెను వివాహమాడిరి. కొంత గజనగరు నందు వివాహముహోస్సము జరిగెను.

యానాంగియంగు సమ్మె

రంగూను 18 మే :— యానాంగియంగు నూనె గనులందు బర్మాకార్యకులలోఁ బాఠభాగము తిరిగి సమ్మెకట్టిరి. కారణము లదెలువలేదు. కంపెనీవారు కొంతమందిని పోనుండి తొలగించి నందులకు పట్టుచేసినట్లు తెలియుచున్నది. కార్యోపగ్రహము వారి 18 వ తేదీన సమావేశమై, ఆసంఘమువారి యనువతి లేకయే, నూనెగనులందు పనిచేయువారెవ్వరును తొలగించరాదని తీర్మానించిరి. మిగిలిన ప్రతేకములందు పని మామూలుగానే సాగుచున్నది.

సామ్రాజ్యవస్తువదర్శనము

భారతీయ కమిషనరు సంచారము

లక్నో 18 మే :— బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ప్రదర్శనసందర్భమున భారతీయవిభాగమునకు కమిషనరుగ నియమింపబడిన డి. బి. టి. విజయరావువారూర్లుగారు సంయుక్తపరగణాల యందు వస్తువుల పరిశీలించుచు గతగురువారమున కాశీనగరము నకు జరిరి. కాశీచూహరాజుగారిని దర్శించి ప్రసంగింపగా తమ సంస్థానమునకు, ప్రదర్శనమునందు ప్రత్యేకస్థానము నేర్పాటు చేయునకు వారునిశ్చయించుకొనిరి. తిరుపాత ఆచారిగారు లక్నోకుజరుదించి, సంయుక్తపరగణాలవస్తుప్రదర్శన అధ్యక్షుడగుబాపింగుగారితోను ఇతరులతోను సంప్రదించిరి. ఈసందర్భమున నిరావృతివాదు ముందంజవేయుచున్నందుల కభీనం దించిరి.

నయ్యుక్త పరగణాలయంత్రులు

"లిడరు" పత్రిక వ్యాఖ్యానము

అలహాబాదు మే 18 :— సంయుక్తపరగణాల ప్రభు వందలి మంత్రులనియోజనములను గురించి "లిడరు" ఇట్లు వ్రాసెను. వీరికి రాజకీయజీవితానుభవము తక్కువ, ప్రజోపయోగము స్వల్పము కుఱువారు. కాననసభయందు దర్శనంకపూర్వకార పరాములు భాగమువారు. ఎప్పుడైన గోరినప్పుడు, కట్ విలి యము మారిన గారికి నలహానో సగుటకు ఇట్టివారే మంచివర్తక గలవారు.

నెటాలు భారతీయులయిబ్బందలు

లై సెన్సు, భూమిచట్టములను గూర్చి శేఫుటవునులో నున్న మంత్రితో విస్తరించుటకు వెల్లిన క్షణిధులు మరలి వచ్చిరి. మేము తెలివినసంగతులను గవర్నరుజనరలుకును మంత్రులకును తెలిపెదనని ఆరడు చెప్పెను. నెటాలుప్రభుత్వసభ్యులను సంతృప్తిపరచుటకు దోతనమునా రాచట్టముల నామోదించురనియే తోచుచున్నది. అని నెటాలు భారతీయకాంగ్రెసు కార్యదర్శి తంతివార్తనంపెను. (అ. వ్రెసు)

గోదావరి కృష్ణాజిల్లాల శెట్టిబలిజనంఘము

శెట్టిబలిజ సోదరులకును, సుభాభిమానులకు విజ్ఞాపన శెట్టిబలిజ సంఘముయొక్క తృతీయవార్షికసభ యీ సం. రం జూలై 29 వ తేదీన జరుపుటకు నిశ్చయింపబడినది. కావన సభ్యుల కాలోచనవిత్తము ముందుగ తెలియజేయుటకుగాను తత్సభయందు తాము ప్రవేశపెట్టబోవు తీర్మానముల నీనెలాభిదతోగా కార్యస్థానమునకు చేరలాగున పంపకొరెనను. కార్యస్థానము బోధనకు.

అల్లనరం } గుబ్బలరామన్న
15-5-28 } గారన కార్యదర్శి.

JABAKUSAM OIL
The Most Renowned and Efficacious
Hair Oil in the Whole World

జబకుసుమ తైలము

ప్రపంచములో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందినట్టియు,
అత్యద్భుతమైన గుణము నిచ్చునట్టియు
వాసన తైలము.

C. K. SEN & Co. Ltd.,
29, COLOOTOLO STREET,
CALCUTTA.

Telegrams : "Physician."
Telephone : 2715, CALCUTTA.

Rao's Advertising Agency,
CALCUTTA & MADRAS.

దుర్భిరోద్ధరి సం||రం ఆదిక జ్యేష్ఠమాస శు|| ౪, శనివారము

గ్రంథ పరిచయము

ఈక్రింది గ్రంథమాలు మా కార్యాలయము నకు విమర్శనార్థము పంపిన గ్రంథకర్తలకును గ్రంథ ప్రకాశకులకును కృతజ్ఞతఁ జూపుచున్నారము. — సంపాదకుడు.

* * * *

రాఘవేంద్రశతకము:—ఇ య య ది మిక్కిలిసేని కృష్ణమనాయుడుగారు రచించిరి. గ్రంథకర్తగారి కియ్యది ప్రథమప్రయత్నమైనను నీతిబోధకములగు భావములతో సులభశైలిని పద్యము లల్ల బడినవి. గ్రంథ ప్రాశస్త్యమునుగూర్చియు రచనా విధానమునుగూర్చియు పీఠికయందు వ్రాయబడియున్నది గాన నావిషయమై వ్రాయమానితిమి. వలయువారు మిక్కిలి సేని - కృష్ణమనాయుడు గారికి నెడంబరము, కనకమృగత్రం పోట్లు, చిత్తూరుజిల్లా, ఆని వ్రాయవలయును.

* * * *

తిలకశతకము:—గ్రంథకర్తలు బాలకవిభానుజి శతావధాని, దోమా వెంకటస్వామిగుప్తగారు. ఇ య య ది కీర్తివిశిష్టలయిన లోకమాల్య బాలగంగాధర తిలకమహాశయుని లోకోత్తరచరిత్రను ప్రశంసించునట్టిశతకము. ఇదివఱకు మన ఆంధ్రనాట్యయమునందు గల శతకములలో చాలవఱకు నీతిమత నేదాంతభక్తిపరము లగునట్టివే కలవుగాని రాజీయారికములను సంబంధించిన శతకములు కానరావు. తిలకమహాశయుడు భారతావస్థభివృద్ధికి పాటుపడినధీరడు. అట్టివానిప్రశంసను శతక భాషమున సెలకొల్పుట చాలయుక్తము. కాని బాలకవిగారి శతకరచనము బాలకవిరచనములేనే యున్నది.

శ్రీ లోకపద్యము.

ఈ ముందల పార్వతీసతికి బుట్టె గుమారుడు తాగుమారుడై యిందున పార్వతీసతికి నీవు గుమారుడవైనయందు కా చందముగాని వీరము సాయగుమారుని తిటుమిలినా . చందముగాగ మాన్యతిలకా, కలికాలవికారవారకా!

* * * *

దీనకల్పద్రుమము:—ఇదియును వైవారిచేతనే రచియింపబడినది. ఇప్పటికి రెండు మాడుమాలులు మాచదురులకు పరిచయ మొనర్పబడియున్నవే! ఇందు ఇరువదియేడు పద్యము ములలో దీనకల్పద్రుమా! దీనలేఖద్రుమా! అన్న మఱుటములతో సర్వోత్కృష్టమును సర్వశక్తియు నగుచేపునట్టి కూర్పుబడియున్నది. ఇందున్న యొకపద్యము మచ్చన కీయబడుచున్నది. ము: పరమై, పండితవంద్యమై, ప్రణవసద్వ్యాసోరమై, భావ్యమై, చిరసంకాశనివాసభాసుర లాసీభూతసంధాన మై, భరితామోదమునై, చిదాత్మకమునై, భవ్యంబునై, యొప్పనీ సిరసత్యప్రతిభక నతింప దరమే? క్రిదీనకల్పద్రుమా!

* * * *

అష్టావధానాశుకవిత్వప్రదర్శన తదితరపద్యములు:—ఇదియును వైవారిచే. ఇయ్యది అష్టావధానిగారు కా పలిపురమున జరిపిన అష్టావధానసందర్భమును విజరించు న్నపుస్తకము. ఇందు వీరసృష్ట పద్యములు సమస్యపూర్వులు మొదలగునవి కూర్పబడియున్నవి. ఈగ్రంథము లన్నియును గ్రంథకర్తగారు దోమా వెంకటస్వామిగుప్తగారికి కర్పణలుకు వ్రాసిన పోరకలవు.

భట్టాచార్యుడు

[కల్పితమగు నొక కథ]

చిన్నతనమునండి చదువుపాములచేత గొల్లపిల్లలతో, బాటు ఇల్లిలు తిరుగుచు వాడవాడలవారి యాశీర్వచనములకు బాత్రమైన నరన్న ఇప్పుడు వహకడయై వాఙ్మయధురంధరుడై- నవరసరసికుడై- ఆశుకవిత్వా సామాన్యమున కేకన్న తాధిపతియై- ఆంధ్రులయద్వైష్ణవమతోనహ- ఒక్కమాటుగా మహాకవి శ్రీమన్నరసింహ భట్టాచార్యులుగా- మాటిపోయినాడు. ఒక్కపేరు మాత్రమేగాక నన్నగా దారమువలె త్రాణ లేకుండ తూలిపోవుచుండెడి ఆతని అనాటిశరీరము- ఇప్పుడు నూత్నమై ప్రపుష్టమై వెంటి మాచరుల కొకవిధమున కొత్తందనమును తెచ్చిపెట్టుచున్నది. పీఠిబడిలో విద్యార్థిగనున్న కాలమున బుగ్గులునులివి- పచ్చడిపచ్చడియగునట్లు- చిడుకగొట్టుటయేగాక, ఎకసక్కముగా- నరసాయ...లూరి నక్కల రాయా- అని సాగదీసి కందపద్యంతో కవిత్వం జెప్పిన కంకం రాజుగారుకూడ నే దతనియెదుట బడుటకు జంపుచున్నాడు. పంచకచ్చలు తీర్చికట్టిన గండభేరుండాల వోవలితో- కంఠసీమను గంగలేగుకాయలంజేగల రుద్రాక్షమాలికలతో- పగవు పచ్చకాలవను ధరించి- కుడిబజమువై మడచివైచికోనిన గావం చాతోబాటుగ కుండలములు నెలము గునిసియాడ- మొగమున పట్టెలుడదీర్చిన భక్తశిఖలు తళతళమనియాడ- మంతుమబొట్టుతో- నడచి పీఠులవెండి కచ్చుచున్న నేదేయారనివైఖరికిని- పదియేండ్లకేరము పంచపంచు అర్థచంద్రకలను కదిమించుకొనుచు తిరిగిన చిన్ననాటివైఖరికిని- నా స్థిమతకాంతర మన్నచో నతికయోక్తి కొంచెమైనను లేదు.

భట్టాచార్యుడు యాకుడు, స్వాతంత్ర్య తరంగముల నోలలాడిన విద్యార్థికుడు. ఈయన విద్యార్థులందఱి యూరిక జేసెప్పటినుండి విధివిరామములేకుండ సంఘ సేవచేయ నారంభించినాడు. ఊరిలో గల జాతిభేదమును పోగొట్టుటకును పరస్పరము సహకారము నొనర్చుటకును సంఘము నొకచానిని స్థాపించినాడు. అందు తానే న కర్తయై, వనోపారముగనైతిలో జాతిమతములను గుఱించి యును రాజకీయ పరిస్థితులను గుఱించియును చక్కగ బోధింప నారంభించినాడు.

మొదట మొదట యూరిలోనివారు తమకు భట్టాచార్యుడు ఒక వింతమానిసిగ దోచుటచేత కాబోలు గుంపులుగుంపులుగగూడ వచ్చుచుండెడివారు. క్రమేణ గుంపు తగ్గి నిజమున కార్యసాధకులు మాత్రమే ఆతనియొద్దకి రాసాగిరి. ప్రొద్దున లేచిన మొదలు తెల్లవారుదనక కొట్టుకొనుటతోనో- తిట్టుకొనుటతోనో కాలక్షేపమునీయు పాలకలూరివారికి- ఇప్పుడు కొన్ని దినముల నుండి భట్టాచార్యుని కృపచేత- భారత భాగవత కాలక్షేపములతో ప్రొద్దు గడచుచున్నది. ఎక్కడెక్కడి వార్తాప్రపంచము వతని దయవలన వారికి కరతలామలక మగుచున్నది.

2

క్రొత్తనీరువచ్చి ప్రాతనిరును కొట్టుకొనిపోవు నను సామెత నిజమైనది. భట్టాచార్యుడు ప్రబలుముతును కంకంరాజుగారే పాలకలూరికి బృహస్పతి. ఆయన పీఠిబడియే రెండవ సామాన్యరచ్చపీఠి. తుడుము మొదలుకొని శేవతార్పనములను ఆయనమాట ఫిరంగిగుండు. ఇక వానికి ఆడ్డవచ్చువారు లేరు. కాని భట్టాచార్యుడు చిన్నప్పటినుండి స్థితి మారినది. తక్కుల మాపించుకొనుటతో- అలాచనల నడగుటతో- ఆశ్రయించుటతో- అధనముపది మంజికి తక్కువగా లేని యాయన వాకిలి- నేడు-బాపురు నునుచున్నది పీఠియగునై- పండ్లగంధున నికించిన చుట్టతో- గూర్చునియున్న రాజుగారికి విధివిరామములేకుండ మ్రొక్కుబళ్లు

వచ్చెడివిములు పోయి- పలికినను పురుషునను రాని స్థితి వచ్చినది. జనులు లేకయా? కాదు. ప్రజలు ఈకోజులలో భట్టాచార్యుని యింటిచుట్టు మూగుచున్నారు. శ్రావ్యముగ పద్యములు చదువు భోరణి- చాతుర్యముగ మాటలాడునేర్పు- మంచి ముఖలేజున్న- ఆకర్షణ శక్తి- పినినన్నిటిని మించిన పరోపకారపారిణత- ప్రజల నతనికి వాస్తవదాసులనుగాచేసెని ప్రక్క గ్రామస్థుల తలంపు. కాని కంకంరాజుగారి భావముమాత్రమిదికాదు. చేజేతుల భట్టాచార్యుడను విషవృక్షమును తెచ్చిపెట్టుకొంటిని ఆతనియూహ. అయిన నేమి? కంకంరాజు అంటే సామాన్యడా. కాలాగ్ని రుద్రుడు. ఆయనముందట పదివేలమంది భట్టాచార్యులైనను హూహ! ఈ విషయమును భట్టాచార్యుడను ఎఱుంగను. స్వాధ్యమునకై పాటుపడిడినానిలే భయముగాని పరార్థమునకై ప్రాణములనైన నీయనున్న నాకు భయమేమి?—అని ఆయనకు ధైర్యము కాలబోలు.

3

కోజులేష్టమును ఒకరితగా నడువపు, నిన్నటిమల్లెపువ్వు నేడుఉల్లిపువ్వు, లోకముకీర్తియైయిరి. ఎట్లుబయలుదేరినదోకాని “కడలిలే పద్యము మెడలిలేపద్యము. అయ్య బాబో సంపే స్తాద్రా కయి క్రింకట్టి” అని ఊళ్లో ఒక అనాచా బయలుదేరింది. గ్రామాధికారినుండి సాధారణులగు కాపులవఱకు ఇట్టిప్రభయే. నిజమెంతో యెవ్వరిని తెలియవచ్చుటలేదు. “ఎవరోగిట్టిని వాళ్లు - ఆతనిపాడ పనికిరానివాళ్లు - ఈజుడర పెట్టినారేకాని ఆతగాడితో సమానమా” అని ఒకకొంద అనుకొనసాగినారు. ఏమో ఎవరెఱుగుదురు? ఆడవలయాశం వెళ్లివచ్చినాడట! ఆక్కడనుండి మంత్రాలంత్రాాలు నేర్చుకొని వచ్చినాడటకావా! లేనిదే ఎందుకు బయలుదేరుతుంది? అని మఱికొందఱు శంకించి నారు. ఏమైనాసరే ‘దుష్టుని మారంగా ఉంచాలె అని కాస్త్రమున్నదిగా, మనలోఎవరమ్మా ఆతగాడిని పిలవవద్దు. తలపడ్డు. రాసీయవద్దు’—అని ఇకకొందఱు అందఱు కట్టుకట్టినారు. సరే సంపే సరే అనుకొన్నారు. ఇక నేముంది? గవచివే.

౪

గతానుగతికోలోక:—అన్నార పెద్దలు. భట్టాచారి ఎప్పటివరచే ఇప్పుడును సంఘ సేవచేయుచున్నాడు. కాని ఆతని నెండులకో ఊరిలో చాలమంది చీదగిరిమగ్గొనుచున్నారు. అందుకు తోనట్టుగానే పాలకలూరిలో పదిరోజులనుండి జనవస్త మాంధ్రమైంది. దినదినమును నలుపురైదుగురికి తక్కువలేకుండ చనిపోవుచున్నారు. చుట్టుపట్టలనున్న గ్రామములవారు పాలకలూరి పురుగుంటూ తమ ఊళ్లోలోనికి రాసీయకుండ కట్టుబట్టాలు చేసినారు. కూలికో- నాలికో పనికో పాటుకో- పొరుగువారిని ఆశ్రయింపని పాలకలూరివారికి జనగడు. కాని ఇప్పుడు చేయదగినపని ఏమున్నది? పనిపాటులు లేకపోవుటయేకాక పాలకలూరి వారికి కడుపులలో ఇంకొకమహాదోళనము బయలుదేరింది. ఏమి చేయుటకును తోచుటలేదు. కుష్టులకూలిపోవు చున్నారు. వారికి ఆ ఆశేదనముందట నిలచుటకు వీలులేనంతటి దుర్బరస్థితి వచ్చినది. ఒకవారమురోజులు గడచినెరువవత స్థితి మఱింత యధ్యాన్నమైన దనుకొన్నారు. ఊరిలోఉన్న ఆబాలగోపాలము- పిన్నలు పెద్దలు- అందఱును మహాత్ములమృ నేపచెట్టుక్రింద రచ్చతీరినారు. అందులో ఒక చిన్నవాడులేని—ఊరికి ఇన్నాళ్లకు కిచ్చగండ్లవచ్చాయి. ఆబాపనాయన మూలాన్ని ఈజుడరలో బడి మాడిపోవలసివచ్చింది. మొన్న యారిగాడివిద కయితైం సెప్పాట్ట. వాళ్లెట్లాడు దీపమెట్టయేళకు తా అన్నాడు. నిన్న నీలాటిలేవులో గొంతుపిక నీల్లలోగూకొని ఊరివైకి పంపకం చిల్లంగిఅన్నమాట! సేపాపుండగా సాకలాళ్లయెల్లి నూసి పారిపో యొచ్చింది. ఇల్లాంటింకన్న ఉన్నాయి. (ఫీ ఈపాటికి లేగిసెల్లు, పో అనిఒక ముసలమ్మ అరచింది.) నీకేంటిలేల్లు? మీదబడితే అన్న బంగిచేవోళ్లము మేమా నువ్వా? కనుక నాయువు

వసంతలేఖలు

౪౭

ప్రియమిత్రమా!

భూదేవి కర్పించెదనని వాగ్దాన మొనరించిన యొకరి మీయక దాచినందున గాఢోలు-ఉంగరము మాయగా నంతరించినది. ఆకారణముచేత గ్రందడివారము నీకు లేఖ వ్రాయఁ జాలకపోయితిని. కాని యీ మాయలమార్గప్రపంచమున గూర్చి తలంచినకొలది నాకు సృష్టియే యగమ్యగోచరముగ ననఁబడ మేమిటంటే ఆహావనాన్ని ఎలనాకలనెంతే-అని అన్నాడు. ఒకటి రెండు నిమిషములు గుసగుసలాడుకొని సరే అంటే సరే అనుకొన్నాడు అందఱు. అయితే ఉపాయమేట్లా అని ఇంకొకపనుచువాడు ప్రశ్నించినాడు. నెట్లేమొనమా! ఉపాయమేంటి? రాగలకొలదితో బుజ్జమీద రెండు బుడ్డినే నాలుగని ఒక కొరమీసాల ఆయన జవాబుచెప్పినాడు. బాగుంది. ఆపని మాయాశాస్త్రము నామా పంపండి అని గునిగజుయ్య చేతులెత్తినాడు. తదీందోరే తదిరందని అందఱు గుసగుసలాడుకొంటూ వెళ్లినారు.

గీ

నాసంహార ముప్పుమైదొడ్లవాడు. మంచి సాహిత్య చిన్నతనంలోనే వంగడేం వెళ్లి సంస్కృతం ప్రకరణాలూ అవీ చదివి వచ్చినాడు. కాస్త ఇంట్లో పుకాడా వచ్చును. అచ్చట ఈయనకు భట్టాచార్యునిద మిచ్చినారు. తెలుగుదేశంలోకి ముఠాకచ్చివచ్చుట కొంచెం కిటికీగూడా నెట్టకొన్నాడు. వంగదేశములోని చదువు కదా! - అన్నెని స్వాతిత్వవాదులు! దానికి తగినట్లు దేశసేవ చేయలేననే ఉత్సాహము. ఇవన్నీ భట్టాచార్యుని ప్రోత్సాహపడచినవి. కనుకనే ఆయన సవర్ణియము కళాశాలలో డిప్యూటీరూపాయల యంత్రాంగమిత్తు మన్నన లభ్యమై ట్లక పాలకలూరికి వచ్చిచేరినాడు. వచ్చిన ప్రోత్సాహ జనులలో ఆయన చాల ప్రీతి-అనురాగము-ఉండెడిది. అందుకు తగినట్లుగా నే భట్టాచార్యులకు కెదలను చేదీసి-వారికి-దేశము-దేశభక్తి-భావన-అని ఇట్టేమో యువస్వనించుచుండెను. ప్రజలు గూడ గుంపులు గుంపులుగావచ్చి ఆయనచుట్టు ముగియుండెడి వారు. కాని భట్టాచార్యుడు ఖండితవాది. ఆయనకు వ్యవసలు బాల్కు పనికిరావు. తిట్లయినవసరే. తండ్రియైనవసరే నిష్పక్ష పాతంగా ప్రవర్తించే అభ్యాసము చక్కగా అతనికి నేరదింది. ఈ అభ్యాసమే భట్టాచార్యుని ప్రతాపమునకును కారణమైంది. పాలకలూరిలో మొత్తము నాలుగైదువందల యిద్దరఱు ఉన్నవి. కాని అందులో బ్రాహ్మణులయిద్దరుండెదరు. కంఠం రాజుగారికి కటి. నాసంహారానికి కటి. మొత్తమున ఈరెండిద్దలోను ఉన్న జనము ఆయనకు సమర్థులు. అందులో నాసంహారము గారింట్లో-ఆత్రేయి అతనూ!

రీ

ప్రతిదినము-బాముగ్రామందగ నే భట్టాచార్యులు లేచి భజన విందును పారాయణముచేయుచు-కొరిక రెండు భగ్గాంకులలో నిన్ను) ఏటికి స్నానమునకు వెళ్లెడివాడు. సూర్యోదయమగు వఱకు అచ్చట గాయత్రీపాఠించి అరుణముతో సూర్యము స్కాంతముల నొనర్చి-అట్లునైన ఉపస్థానముచెప్పి-యింటికివచ్చుచుండుట అతనికి వాడుకయైనది. మామూలుప్రకారము నేడును భట్టాచార్యుడు బాముగ్రామందగ నే-వెద్దగా-పారాయణము చేయుచు-ఏటికి బయలుదేరి పోయినాడు. కాని అమావాస్య యగుటచేత మార్గము సరిగా కనబడుటలేదు. ఆయనను వాడుక వలన నడికి ఎట్లో చేరినాడు. గావనాన నడుమునకు చుట్టుకొని కాలవలోనికి దిగి-మాతల్లిపూజ-అని చదువుచు-ఒక మునుకవేసి లేచినాడు. నట్లున ఏనా కొంచెము అలికిట్టెట్లు లున్నది. కాని-సరిగా తెలియలేదు. భట్టాచార్యుడు మఱుగ గందమునుక చేయుటకై-భగవత్ గంఠ! భాగవద్ గంఠ! - అని నీటికైని వ్రాలుచున్నాడు. ఇంతలో కడిమిమీద ఆతెలియలేని రెండుబెట్టలు ఒక్కమారుగా పడినవి. ఆ అవస్థలోనే-జయ విశ్వనాథ! అని బయలుదేరిన శబ్దంతోబాటుగా - కడిమి మన్న భస్మికాదా - తీవ్రమైపోయి-కార్యాణము కెందినది.

నేనే

జొచ్చినది. ఇట్లుచెప్పట వైరాగ్యము కాదు. సృష్ట్యాది యోగులు బుద్ధులు మహాత్ములు నెందరో దీనిహాస్యమును దెలిసికొనట కెంతలేసియాలోచనము లొనరించినారు. ఎన్ని యాత్మ విచారణలు సలిపినారు. ఎన్ని గ్రంథములు వ్రాసినారు! కాని యెవ్వరినైన సృష్టితత్వము తెలిసినదా? ఆత్మానుభవము-మనకున్నంతలో-పట్టిచూత మన్నను - దీనితత్వముగాధము. అనిర్వచనీయము. అద్వైతశాస్త్రము. అవాత్సావనగోచరము. అనందగృహము. అనన్యము. అనల్పము. ఆశ్చర్యకరము నై కనఁబడుచున్నదే! ఎన్ని విశేషములైనఁ బరమేశ్వరునకు-సృష్టికి-నొక్కనిధముగ సమస్వయంప వీలు కలుగుచున్నదే! ఇంతకంటె మహద్భుతమయి ఘేమున్నది? సృష్టిలోనివాఁడగు "నేను" కాని 'నీవు' కాని సృష్టి కేఱుంగలేక-సృష్టితత్వ విచారణము నందే దినములు గడపెనాతిలో బుట్టినవనిచే-ఆర్యపుత్రులమగు మనకే-వేదవేదాంతశాస్త్రముల సృజించిన మనకే-దురదగా హముగ నున్నదే! ఇది మఱియు నాశ్చర్యజనకము గాదా?

ఇంకొకటి చూడుము! పరమేశ్వరుడని భగవంతుడని భవమాత్మ యని పేరులువెట్టి తలకెందుగఁ దఱములొనర్చినారు కదా ప్రజలు! ఎవ్వరినైన నాస్వరూపము-తత్వము-వివరము నిందునైనఁ దెలిసినదా? జ్ఞానకంటె నజ్ఞానకిఁ దెలియనిదేమియో చెప్పగలవా? అజ్ఞానకంటె జ్ఞానకిఁ దెలిసినదేమో చెప్పగలమా? పరమేశ్వరుఁ డున్నాడను వానకంటె లేడను వానికే యెక్కువకారణము లున్నట్లు కనఁబడుట లేదా?

నీభగవంతుడు నీకు వేఱా. నాభగవంతుడు నాకు వేఱు. భగవత్స్వరూపము కిరూప మని కొందఱు, విష్ణురూపమని మఱి కొందఱు-చిదంబరమని కొందఱు-కుంభకొణ మని మఱి కొందఱు, యేసుక్రీస్తువా రా భగవంతుడు కొందఱు, ముఖ్యప్రాణ మూర్తిమాధ్యస్థమున పరమేశ్వరుడు కొందఱు. ఇంకవీటిలో నామ రూపభేదములు కొట్టుకదా! ఒకరికి వ్యవభావానఁడు, ఇంకొకరికి గంగాధరుడు, వఱియొకరికి పాతేశ్వరుడు, కొందొకరి కతమాలాధరుడు-ఇట్లే - ఎన్ని నామరూప వేష భావల భేదము లున్నవి. అట్లేయమన నొక గ్రంథములో నీ రూపకల్పనము (Mythology) ని గుఱించి చెప్పుచు "Mythology is the fight of man-kind to find out God" అని కాఁబోలు చెప్పెను అనఁగా మానవుఁడు భగవత్స్వరూపమును దెలిసికొనలేక, యిట్లుండునా? అట్లుండునా? యని యూహింప మొదలిడెను-అంతటివఁడే గజానన మదానన పద్మనాభాదిరూపములు రచింప నారంభించెను.

సృష్టికర్త భయంకరమూర్తి. మాంసాశనఁడు. శత్రుశాసనఁచారి. రుద్రమూర్తి. అతమాలాధరుడు. వ్యోమకేళిఁడు కావున నాకాశగంగ - యాతని జటాజూటమగు గగనమున వియగ్రామియై, ఆకాశమున కంటియున్న హిమవన్నగము నైకి దిగి వియదగ్గ (Milky way) జలరూపమున-మంచుగడ్డల రూపమున భయంకరధ్వజలతోఁ గ్రిందికి భారీన శబ్దము లొనరించుచు నంతరాళమున కుంకి భూగామియై, యందులనఁ ద్రిపథయైనది యని యాసృష్టియందలి సంహారస్వరూపమున- నాశన తత్వమున- భయంకరమైనది కావున రుద్రస్వరూపముగఁ దలంచి, సాకారముగ నొనర్చుకొని, భజించి ముక్తులు కాఁదలంచిరి. కాని శంకరుని విశేషణముల కనవచ్చునామముల సార్థకముగఁ బరించినవా రాయాపకల్పనము కేవలకల్పన మనియు-మానవబుద్ధి జనితమగు స్వరూపమనియు, భావసంబంధమైన చిత్తము (abstract) సత్తుగా (concrete) నొనరించిన స్వరూపభేదమే శంకరమూర్తియనియు గ్రహింపకపోరు. ఇట్లే బ్రహ్మవిష్ణు మాహేశ్వరమూర్తులు సృష్టిరహస్యభేదము లని తోచుచున్నది. వీనివై నవతారములు-రక్క-సులు-యౌధములు-సంహారములు-విజయములు-కళ్యాణములు-మృత్యు-ఆపేదనము-మృతిత్యక్తయంత్రములు-శాస్త్రములు-పురాణములు-సహితములైన యాతలకేంద్రకలనకల్పనకు నుత్పత్తివిక్ర-కల్పించి యగాధమైన సముద్రమును భావపంపరలచేత దరంగిత మొనరించి, వాదవాయువులచే నుల్లాలకల్లోల మొనరించి, విమగ్ధన విమగ్ధులలచే భయంకర గ్రావాదిజతువుల సృష్టించి కఠిన శబ్దములచే శిలావయ మొనరించి, మహాభయంకరసముద్రము కంటే నీ సృష్టితత్వ విచారణసముద్రమును శలకర, రామానభ, తిలకు మహాశములవంటి బుడికాలలకే యగమ్యగోచరము కావించినారే! వ్యాఖ్యానముల కంకనీయరైతే!

ఎవరిమల్గుల చారే పుణ్యము సంపాదించుటకు కలగఁ ద్రోక్కుచుండు ఒకమిత్రమైన పుష్కరిణి పంటలపై పోవుచున్నట్లే, మానవులు భగవద్విచారణ క్రోత్రివాని కసాధ్యమగు కలు కలగఁ ద్రోక్కు పడినయ్యా పాపము! ఇన్ని కేలవరములు-

తీర్థపు సరదా

[కవికొండల - వెంకటరావు గారు]

(గీ తి క.)

- ౧ ఎందు కీ మూతనిలుపు - ఎవరమీదనో పడతి? ముందు తీర్థములోనే - పూలంచుచీగ కొంట పదపద పడవెక్కు - పాటువేళ దప్పునట- ఎం
- ౨. అందగాడ అలాగునే - ఆనవెట్టి తీసికొన్న పాలకొల్లునంతలోనే - నీలివీర కొండనంటి నడిపించినావు నీవు - వడివడి కాల్యగట్టె- ఎం.
- ౩. వెరవలి లాకుకాడ - తగిలె దాని ముందముయ్య రహదారి వెద్దపడవ - రాతి రాగుదా మటుంటె! కడువడి నడుస్తునంటి - కాస్తలెక్క చేమటుంటి- ఎం.
- ౪. నీటుకాడ పోనీకానీ - మారులేరు సత్రములూ మంచిమాట జేసికొన - మనలివామలేద నిన్న ప్రాయ్యరాజుకి నాకట్లు - పోయినా మాతాడవెత్తి -ఎం.
- ౫. రాతల్ల దారిపొడవు - రవణి నడచి యలసిలేమొ వెనుకొండ కేపుదంస - పూటకూటి యిల్లుంటె కూరతేరై యూరిలో - కూడువండి వెడదనంటి-ఎం.
- ౬. వన్నె కాడ! మాయమాట-తిరుగు "జటక" నలుగురెక్కు అయిదునేను ఆరునీవని - అందులో నె యరుమంచు ముప్పవెప్పలు వెట్టినావు-చెప్పకొన్న సిగ్గు సిగ్గు-ఎం.
- ౭. సాగరాల జల్లాలాట - సరిగంగ స్నానమాడ వేగువేళ వేడుకనవె - వేగపోవలయు ననవె రవలబండి మువలగట్టం - చిటికవోవ తలపుకొనవె- ఎం.
- ౮. సాగనుకాడ! నన్ను జూడు - ఆవ లంతకేది జూడు పోటువేళ తొట్టిపడవ - దాటబెట్టు సామి వెండి తొట్టిపడవ వద్దు వద్దు - గట్టికూతకూసె నెదియొ-ఎం.
- ౯. కూత విన్న గుండెదెరు - నూరుచున్న కంటి కదరు నావ మాటలాడినాను - నాజెముగ తెరచావోవు తప్పదా? టిక్కట్టుతెస్త-లెటువెలగు నుండువస్త-ఎం.
- ౧౦. స్త్రీమరెక్క చీర లేదు - నావ నెక్క తీవి లేదు తీర్థమున కేతీరువచ్చు - తెరవల ననరలెను గాని-లెటుచాయ వెటబార - వెన్నెల నవ్వెదవ రాజి- ఎం.

ఇన్నిలక్షలగ్రంథములు- ఇంతమంది మహాత్ములు- ధర్మ మేదా-అధర్మమేదా- పుణ్యమేదా- పాపమేదా- దొంగతనమేదా- దొంగతనమేదా- కర్తవ్యమేదా- నిర్ణయించినారా? నిర్ణయించినవే పరమసత్యము లనగలమా? ఏమిమాయ!!

దీని కొక తెన్ను- ఒకమార్గము- ఒకదారి- ఒకబాట- ఒక పంథ యెన్నట్లు తోచెద. ఇంతవఱ కెందులకయ్యా! దారి యను శబ్దమున కర్థము వ్రాయుచు మాపితాపురపు బండితులు (=మార్గము) అని యర్థము వ్రాయుచున్నారు కదా! ఈ శబ్దమున కిన్ని యర్థము లెందులకయ్యా! ఒక్కశబ్దము చాలదా? ఇన్ని పర్యాయ పదము లెందులకు వచ్చినవయ్యా!

వీని నన్నింటిని వెదకి గ్రంథస్థ మొనరించి, శాశ్వతత్వ మాపాదించుట కింతగోల యెందులకయ్యా?

అనవసరముగా మతభేదములు కలిగినవి. అందు విభేదములైన నున్నవి. ఏది సత్యమో చెప్పలేము. కాని దారియనఁగా మార్గము అని మన కవి సమాసార్థకపదము లని స్పష్టముగాఁ దెలియుచుండఁగా "తెన్ను బాట పంథ" అంటూ లక్షపర్యాయ పదము లెందుకు సృష్టించాలయ్యా? సృష్టించారయ్యా! బుద్ధితక్కువచేసో- తద్భవతత్వమన్న వేతముచేరినో- ఒక్కమాట కే వెక్కుపడదులు పుట్టినవయ్యా- వచ్చినవయ్యా- వానిని తిండి లేకుండఁ జచ్చునట్లు విడిచివెట్టక, నానినన్నింటిని పండితులేరి, రాజులు పోషించి, కంపాజుట్ల కూర్చి, యంత్రములుగొడ్డి, జైఁద్రు కట్టి ఖరీదువెట్టి, యావెదయనవసరపు కార్యమును సం తరించుట యెందులకయ్యా? వీని కారణములు తెలియునా?

ఈ సృష్టితత్వములో నెన్నియో రహస్యము లున్నవి. అవి యెంత గూఢములో- యివి యంత యగాధములు కాక యుండునా! అగియుండునా? అయియుండునా?

మిత్రమా! సృష్టితత్వ విచారణము నుద కీలేఖలో నీవిధముగఁ బరిణమించినది. వ్రాయఁదలంచినది వ్రాయలేక పోయితిని కాఁబోలు.

అనుప్రహ మంచుము. నీ యనుంగు మిత్రుఁడు, వసంతుఁడు.

కాళిదాసు-భవభూతి.

2

2 పాత్రపాఠము-దవ్యంతుడు

వెనుకటి వ్యాసము నందు మహాభారతపు దువ్యంతుడు లంపటు డనియు మిథ్యావాని యనియును రూపించితిమి. అయినందు గుణవైభవ మేదియు గాన రాదు. రాజసామాన్యము నందు ప్రతిభాసమానము లగు మృగయాశీలత కామ సహిష్ణుత-రణ శస్త్రవైశారద్యము మున్నగు గుణములు తప్ప రఘురాజు నందు వలె లోకాతీతయి యగు దిగ్విజయము గాని ఆర్జునునియందు వలె ఏకవీరత్వము గాని భీష్మనందు వలె దుష్కర ప్రతిభా నిర్వహణము గాని ధర్మజ్ఞాని యందు వలె సత్ప్రతిత్వముగాని కర్ణుని యందు వలె దానశూరత గాని ఇంకను ఇట్టిదగు ఇతరవైభవముగాని ఇతని యందు గానరాదు. అనగా సాధారణముగా రాజుల కుండెడి ఏవో కొన్ని గుణము లితని యందును ఉన్న వనట.

కాని కాళిదాసు తన నాటకమునందు దువ్యంతు నత్యుచ్చయితకు కొని పోయినాడు. దిద్ది తీర్చి నాడు. కాని నిశ్శేషముగా అతని లోకములను తప్పింప జాలక పోయినాడు. దువ్యంతుని వర్ణించుటలో కాళిదాసు అతనికి దృఢకాయతన చక్కగా వర్ణించగలిగాడు-ఒక ఉదాహరణము.

శ్లో. అనవత ధనుర్జాస్థాలన క్రూరకర్మా
రవి కిరణ సహిష్ణు స్సేన్ద్ర లేతై రభిన్నః
అపచిత మపి గాత్రం వ్యాఘ్ర తత్వా దలత్కృం
గిరిచర ఇవనాగః ప్రాణ సారం విభర్తి

కాని దువ్యంతు నిట్టి లోకాతీతు డగు దృఢకాయునిగ వర్ణించి నందులకు ఫలముగా ఏమి మహాపరామర్శను జెప్పమున అయినకనఁజాలచినాడు? ఏమియులేదు. వేటలేదా యనియందురు గాబోలు. నిజమే యున్నది. కాని అది భూతిక మృగక్షణార్థము గా గాక-భీతిహరిణములను మఱింత భయపెట్టుట కుపయోగించినది. అటవీశలద్వారా కాళిదాసు మృగయ యందు గల గుణములను-మేదశ్చేదకృత్ దరం-అను శ్లోకమునందు వర్ణింపజేసి నాడు. కాని ఈ మాత్రపు లాభములు ఇతర వ్యాయామములవలన గూడ నొనగూడగలవు. తరువాత కాళిదాసు దువ్యంతుని రాక్షస బాధ సుఖమింప జేయుటకు కర్ణాశ్రమమునఁ బ్రవేశపెట్టినాడు. కాని ఇది యొక వ్యాజ్యము. నిజమునకు దువ్యంతుడచ్చట బ్రవేశించి యుండుటకు విమామకుడు చెప్పినట్లు-ఇదియొక సమయము అనుకూలించినచే గాని వేఱుగాదు. ఎఱ్ఱనడేమి ఏదో తలఁచిమన్న - మహాదంబరముతో-భోభో స్తపస్విణః మాభైస్త్వా మాభైస్త్వా. అయమహా మాగత ఏవ-అని దువ్యంతుని చెబి జెప్పించినాడు. కాని ఈ ఆదంబరము కారదాంబు దాడంబరమే యైనది. ఇక్కడే కాదు. నాటకమునంతను తిరుగవేసి గాలించినను గూడ నీయన శూరత్వ ప్రదర్శక మగు నొక్కముక్కయైన గాన్పించదు. ఇంకను సప్రమాంకమునందు ఈయన దానవసంహారము నొనర్చి స్వర్గమునందే మఱి వచ్చుచున్నట్లు చెప్పబడి యున్నది. కాని అసందర్భముననే మాతలిపల్లిన ఈక్రింది వాక్యముల వలన దువ్యంతునికి ఇదివఱకున్న గౌరవముగూడ పోగొట్టినట్లు లున్నది.

శ్లో. సఖ్యస్తే నకల కిత క్రతో రవధ్యః
తస్య త్వం రణరసి స్మృతో నిహంతా
ఉచ్ఛేత్తుం ప్రభవతి యన్న సప్రసప్తిః
తన్నైకం తమిర మపాకకోటి చంద్రః
నిజమునకు ఈ శాసనపుడు ఇంద్రునికి వధింప వీలు లేనంతటి వాడు కాడు. మఱియును మాతలి ప్రయోగించిన విశేషణముల వలననే ఇంద్రుడు విక్రమమున సూర్యులయ్య డనియును దువ్యంతుడు చంద్రులయ్య డనియును తెలియుచు లాభవమును నూచించుచు యున్నది.

అయితే దువ్యంతుని యందు ఎన్న దగిన గుణ మింకొక్కటి గలదనియును అయిన సర్వతా ధర్మ సీమానుపాలకు డనియును చెప్ప బూనెద రేమో కాని అగుణము భారత వృక్షము నందలి శామజాత్రమునం దెల్ల గలదు. వీని యన్నిటి కేమిగాని ధర్మ సీమాను పాలకుడగు దువ్యంతు నట్టివాడు-పవిత్రమగు ఋష్యాశ్రమమునఁ బ్రవేశించి-అచ్చటి ఋషికన్యకను కామించి-చేసినభవకార్యము మాత్రము-కవితలగురువుయొక్క గౌరవమును ఇనుమడింప జేయునుగాదా! ఇంక నొక చిత్రము ఇంటి యొద్ద నుండి తల్లి-ప్రత నిర్వృతయై-దువ్యంతుని బిల్వం బంచినది. కాని దువ్యంతుడు చేమి చేసినాడో చూచితారా?—

సఖ! మాధవ్య! త్వమ ప్యంబాభిః పుత్ర ఇవ గృహీతః—
అని మెల్లగా అతని దిగులకి తాను తపోవన రక్షణార్థ మని తప్ప కొనుచున్నాడు. అహ! ఈ వర్తనము తపోవన రక్షణార్థమా? భక్తికార్యమా? ఇంత మాత్రమేనా?
శ్లో. క్వవయం క్వవతోక్ష మన్యదా,
మృగకాదై స్పహ వర్ధితో జనః
పరిహస విజల్పితం గభే
హమాథే న నగృహ్యతాం వచః—

అని అతనిని పులిమి పుచ్చుచున్నాడు. కాళిదాసు లక్ష మెఘాలలు పూసినను కోటి పెఱుగులు పెట్టినను దువ్యంతుని మనమునఁగల జడుపు (అనగా అంతఃపురకలకు తెలిసినవో చిక్కు వచ్చునను భయము) వదిలినది కాదు. కాళిదాసు సిద్ధహస్తుడగు కవి కావచ్చును. కాని అనితని అచ్చాదించుట కతని తరమగునా?

దువ్యంతుని చరిత్రమునందు ముఖ్యమైనది అధర్మభీరుత్వ మనుగుణ మున్న దనియు నందుల కీవాక్యములు ప్రమాణము లనియును కొందఱ మఱియు-భో స్తపస్విణః, చింతయన్నపి న ఖలు స్వీకరణ మత్ర భవత్యాః స్మరామి. తత్కృథ మిమ-మభివ్యక్త సత్త్వతఃణ మాత్యా మక్షత్రియం మన్యమానః ప్రతిపత్స్యే. అని కాని ఈ మాటలవలన ఆయన గొప్పతన మేమియును కెల్లడి యగుట లేదు. ఉత్తముడగు జనునకెల్ల నుండెడి సామాన్యగణమే కాని దువ్యంతు డొక్కడే నాచి కొన్ని సూక్తుకాదు; కాళిదాసు అభిప్రాయమునే అనఁగలించినను రఘువంశీయులలో ప్రతి వాని యందును ఈ గుణములు ఒక్కొక్కప్పుడు ఇంతకంటె మించినవి కూడ గలవు.

అయితే నై వాక్యములను బట్టి కాళిదాసు వర్ణించిన దువ్యంతుపాత్రము నిర్దుష్టమని చెప్పటను వీలులేదు. కొన్ని సుగుణములను గలవు. ఉదాహరణార్థమై—

అస్యా ఘృగ వివ స్తనద్వయ మిదం నిష్పావ నాభిః స్థితా
దృశ్యంతే కపి మోక్ష తాశ్చ పలయోభిత్తై సమయా మపి
అంతేన ప్రతిభాతి మార్గత మిదం స్పృగ ప్రభావా చ్చిరం
ప్రేక్షా మన్మథ మేవ దీక్షిత ఇవస్మేరాచ వక్షీత తమ్
అను నీ శ్లోకమును వ్రాసెదము. ఇయ్యది ఆరవ అంకము నందు నాయకా విరహసహిష్ణుడై దువ్యంతుడు శకుంతల యొక్క ప్రతికృతి స్వయముగా వ్రాసి తద్దర్శనమున ప్రొద్దుపుచ్చునట్టి సందర్భములో నున్నది. దీనిని బట్టి దువ్యంతుని అసాధారణ శిల్ప రచనా విన్యాసముగల చిత్ర లేఖకునిగా కవి నిర్దేశించినట్లు కనఁబడు చున్నది. ఈ చిత్రలేఖనమునందు దువ్యంతునికి గల ప్రక్ష-అధర్మశూరమున నన్నవిశేషకే యను అప్పర కరు నైతము మెప్పించినవ గల్గినంతటిది మాత్రమే గాక శిల్ప కర్తయగు దువ్యంతునికి నైతము-వ్రాంతిని గల్గింప జాలినంత మహత్వము కలది. కనకనే - కర్ణాశ్రమము నందు కృతీ నేపము చేయుచున్న శకుంతలను-ఆమెను వ్రేకొనిన ప్రయత్నము-వ్రాసినవాడు తానే యయ్యన, అయ్యది చిత్ర మని నిశ్చయ జ్ఞానము తెనుకున్న-కొంతశేపు వీక్షించు నప్పటికి-భో నమే శాననేత్యుతే! ప్రాయతాంశ్చ న్ని సంప్రతిహి—

అక్లిష్ట భాల తరు ప్లవ నాభినియం
వీతం మహాసదయ మేవ రతోత్పవేషు
వింబాధం దశనీచే ద్ద్రుకరసియాతూః
త్యాంకారయామి కమలోదరబంధనధమ్
అనుచు విమామకునిచే భోచిత్రం భాత్యేతత్-అని స్ఫురింప జేసిన గాని గుర్తింపలేక పోయినాడు. ఎంతటి శిల్పము!
రమ్యాణి వీక్ష్య మధురాంశ్చ నిత్యుకభావ
మయ్యుక్తో భవతి యత్సఖితోపి జంతుః
తచ్చేతసా స్మరతి నూన మబోధ పూర్వం
భావసారాణి జననాంతర సోపాదాని

ఇచ్చట దువ్యంతుని ద్వారా చేయించిన సంగీత తత్త్వజ్ఞాన కాళిదాసుని కవితాస్పృహ సత్త్వంతర పథమునకు గొంపోయినది. ఇది యొక్కటి మాత్రమే కాదు. ఇంకను ఇట్టివి మఱిన్నియును గలవు. అరవ అంకమునందు దువ్యంతుడైన కీవర వృత్తాంతము ప్రజా పాలనయే పరమార్థముగా నిడికొనిన సత్ప్రభువు యొక్క చిత్రవృత్తిని దెల్పగలవై మిగుల మనోహరముగ నున్నది. కాని అంతఃపుర కాళిదత్వము లేక పోలేదు.

కాళిదాసు కవి గనఁజాలిన [దువ్యంతునికి గల] సంగీత కళాభిజ్ఞతయను చిత్రరచనా వైపులేయును దువ్యంతుని కళా పారశక్త్యతనము ప్రకటింప జాలునే గాని చాత్రిక గుణపోషణ ము నొనర్చు జాలినవి మాత్రము కావు. ఈయన పాత్రము నందు సర్వ గుణ సంపన్నతన ప్రకటింపగల విశేష మేమియును లేదు.

కాళిదాసు కవి మహాభారతపు అదర్శమునుండి ఇతనిని తప్పింపగల్గినను చాత్రిక కమహితునిగా దీగ్న యత్నింప లేదు. కాళిదత్వముగ యత్నించిన ట్లున్నను అది అసంభవమై శోభ నిచ్చుట లేదు. ఎన్ని విధముల నాచినను ఈ నిర్ణయమును త్రోసి వేయుటకు వీలు గాన్పింప కున్నది.

చాత్రికకీర్త్యా దువ్యంతునియందు గుణలేఖ మైనను లేకున్నచో ఈ మహాకవి నాటక మే విభిముగ నింతటి ప్రసిద్ధిని గాంచ గల్గిన దని వదువరులు ప్రస్తావ మచ్చును. కాని ఇటు మాభావ మే మనగా దువ్యంతుని నిర్దుష్టానిగ వర్ణించెనని కాదు. ఎంత ప్రయత్నించినను లోపములు సంపూర్ణములు కాబాలక పోయినవియే.

ఈ నాటకమునందు ముఖ్యముగా విచర్యింప వలసిన భాగములు మూడు గలవు. ఇందు తోలిభాగములు మొదటి మూడంకములు. ఇంతే ప్రేమము కక్కగ చిత్రంపబడియున్నది. వియోగమున వర్ణించిన 4-5 అంకములు రెండవ విభాగము. తిక్కన రెండంకములును పునఃస్సంగమమును తెల్పుచి. దీనియందు తొలి భాగమున రాజు విభ్రంశతయను, రెండవ భాగమున భీరుత్వానచేత్త యను మూడవ భాగమున పునఃసత్సంగమును ప్రదర్శింప బడినవి. దువ్యంతుని పాత్రము ఈ పరిస్థితులములపై నాధార పడియున్నది. మృగయకై పోయి ఆశ్రమమును ప్రవేశించి శకుంతలను వీక్షించుట-ప్రచ్చన్నుడై వారి సంభాషణలను వినుట-తన కుపభోగ్యయగు స్త్రీయని నిశ్చయించుకొనుట మున్నగునవి యన్నియును చాత్రికపతనమునకు నిదర్శనములు. ఈ కళంక వంతములగు పనులలో కెల్ల వివాహవిధి నైనను అతిక్రమింపక గాంధర్వమున నైన నామెను చేపట్టుట యొక్కటియే అందు ప్రశంసించ దగిన భువన కార్యము. పంచమాంకమునందు రాజ్యమునకు వచ్చిన పిమ్మట విస్మరించుట మున్నగునవి పతనపు చరమ సీమలు. ఈ అంకమునందు దువ్యంతుని విస్తయ సాగరో న్యగ్న నిమగ్నతలు ఆయ.కములను పరికించినచో పాఠకులకు సుస్పష్టము కాగలవు. అయినను ఈ క్రింద నుద్దరించిన వాక్యాంశములు సూచిన్యాసమున నీ యంశమును వృద్ధి పరుచగలవు. చూడుడు—

శ్లో॥ ఇద ముపనతి మేవం రూప మక్లిష్టకాంతి
ప్రథమ పరివృహితంస్యాన్న వేత్త్యధ్య పశ్యే
శ్రమర ఇవ నిశాంతే కుంద వంత మువారం
న ఖలు సపది భోక్తం సావేశక్నమి మోక్షం

రాజున కెన్ని విధముల జ్ఞాపితి తెచ్చినను ఆయన కొంచె మైన చలింపకపోగా-పోరఁజూర్చి నామ కుహపురా ఆస్థానపతేన వ్యాపుత్రాణ హియయం వరంజం తథామ అపున్వతం సంభాయ సంపదం ఇదివేహి ఆఖలే హి పచ్చాక్షాదుం-అని శకుంతల యనినది. ఆవాక్యములకు దువ్యంతు డిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమును విచడు—

శ్లో॥ వ్యవశేత మావలయకుం సమీహాసే మాంచ నామహితయితుం
కూలంక మేవ సింధుః ప్రస్న మేఘం తటమహంచ

ఇట్టి సందర్భములు ఎన్నియోగలవు. ఉదాహరణార్థము—

శ్లో॥ నతి వ్యగవలోకితం భవతి చక్షురాలోహితం
వనోతి పరుషాక్షరం నవ పడేషు సంకచ్చతే
హిమాన్త ఇవవేపతే సకల ఏకంబాభః
ప్రకాశ వివేధేషౌ యుగంధేవ భేదంగతే

శ్లో॥ మయ్యేవ మన్యరణ తారుణచిత్రవృత్తై
వృత్తిరహః ప్రణయ మప్రతిరమన
భేదాద్రుక్తోః కుటిలయోరతిలోహితాక్ష్యః
భగ్నం శరాసన మివా తరుణ స్మృన్య

ఇట్టి దువ్యంతుని భావ సంశయ దశాన్కలు విస్మరణాభిని మగ్నమృగతలు పంచమాంకమున వెక్కు లున్నవి.

వీని కన్నిటి కేమిగాని పంచ మాంకమునందు మాకు స్ఫురించిన అత్యద్భుతమగు వింత యొకటి గలదు. ఈ యంకము నందు ప్రచ్చన్న రూపమున మహా యుద్ధ మొకటి జరుగుచున్నది. ఒక వైపున షోట్రతేజమును నింకొక వైపున బ్రహ్మ తేజమును సజ్జకృతములైయున్నవి. బుద్ధి కిష్కలు ఇవ్వరును. గౌతమి యను రాజును కుడు నాడిమాటలను కోలల భర్తీసింపుచున్నారు. కాని రాజు క్రుద్ధుడు కాలేదు. తన పట్టునుండి చింతకంత యైన చలించినాడు కాదు. బ్రాహ్మజాతికాపమును స్వీకరింప సంసిద్ధుడైనాడు. చూచావా! ఎంతమంచిప్రదర్శనము! శకుంతల నాటకమునందలి పంచమాంకములోని ఈ నాట్యసంపద అద్వితీయత-అద్భుతము-అద్లీయము. గ్రీకుల నాటకములలో గాని

శ్రీమద్భగవద్గీతాలో గాని జగత్తులో వారి నాటకములలో గాని ఇట్టి దృశ్యమే ఆధారభూతము.

అంత అంశమునందు శకుంతల ప్రణయము ఎట్లై నేను స్మృతపదమునకు వచ్చినది. రాజానె రాజు విహియైనాడు. విహియైనాడనికీ వృత్తు వన దగు వనతోత్సవ సమయము మాది కి తాళియముగ నప్పుడే వచ్చినది. అయినను రాజ భవ నము నిక్షేపముగను నిరానందముగను నున్నది. రాజు వనతోత్స వమును నిషేధించినాడు. ఈ వృత్తాంతము నెఱుంగక కామ పూజను చేయవచ్చు దాసీలను కంచుక నిషేధించి పంపివైచి ల నూలమున రాజు స్మృతికిరాగా—శోచ్యమై జాలి గొల్పిన నిగా నున్న ఆరెని యవధను కంచుక ఇట్లు వర్ణించుచున్నాడు. చూడుడు—

శోచ్యం దృష్టి యథాపురా ప్రకృతిభీ ర్నైత్య
హం నేవ్యతే, కయ్యా పాత వివర్తద్యేగవయత్యున్ని
ద్రవీకతుపా, దాక్షిణ్యేన దదాతి వీచి ముచితా మంతఃపురే
భ్యోయథా, గోత్రేషు స్థలితస్తదా భవతవ (వీదావనమి) స్మరం—

ప్రత్యాక్షిప్త విశేష మండనవిధి ర్వార్యప్రకృత్యేష్టేష్టమ్
చిత్రతాంబవన మేకమేవ వలయం శ్యాసోపరకాధరః
చింతాజగరణ ప్రతాపవనస్తేజో నుజైరాత్మకః

సంస్కారాల్లో మహామణి రివక్షిణోపనా లత్యుతే
మజ్జియును ఈ సందర్భమునందు విమాపతులతో రాజు చేసిన సంభాషణము కూడ చాల రహస్యముగ నున్నది. దీని తరువాత భవవృద్ధిసంపదను గురించిన వారసులను విచారించు ఘట్టము మిక్కిలి కరుణాస్పదము. అందునను ఈక్రింది శ్లోకము మిక్కిలి యను హృదయద్రావకము—

యేన యేన వియ్యుజ్యంతే ప్రజాస్థిగ్నేన బంధునా
ననాపాద్యతే తాసాం దుష్కర్తంతి ఇతి ఘృష్ణతాం
తరువాత సుప్త మాంకమునందు రాజు ఈఅవస్థ నుండి లేచు చున్నాడు. స్వర్ణమునుండి ప్రత్యాగమనము నొనర్చుచు మధ్యలో కశ్యపాశ్రమమున శకుంతలను చూచెను. అప్పటి శకుంతల స్థితి ఇది:—

వనసే పరిభ్రాసరే దధానా నియమజ్ఞాన ముఖి దృష్టైక వేణిః
అతి నిష్కరుణస్య సుధృశీలామమదీర్ఘం విరహ వ్రతం బిభర్తి
ఇట్టి శకుంతలను వీక్షించి తొలల ననుమానించి యనుచున్నాడు—

సుతను హృదయాత్మత్యాదేశ వ్యభిక్తమైతే తే
కిమపి మనస స్సంమోహో మేతదా బలవా నభూత్
ప్రబల తమసామేకం ప్రాయః సుధేహుహి వృత్తయః
గ్రజమపి కిరస్యంధఃక్షిప్తాంధునో త్యహశంకయా
ఈ ఘట్టమునందు పరికింపవలసిన మనోహర దృశ్యము లనేకము లున్నవి. వాని నన్నిటిని సాకల్యముగా నుద్ధరించుట కిది తావు గాకున్నను బాల్య చేష్టలచేత ముగ్ధ నెవయించుచున్న భరతుని జూచి దుష్కర్తుడు డల్లు. ఈ క్రింది వాక్యములను చదివినాడ కయే ఈ ఘట్టమును వదల జలము. అశ్లోకము లివి—

ఆరక్ష్యదంతముకుశాన నిమిత్తహానైః
ఆవృత్త వర్ణ రమణీయ వచః పృవృత్తిన్
అంతాశ్రయ ప్రణయిన ద్రవయాన్ దవహంతో
ధన్యాస్తదంగరజసా పురుషభవంతి

అసేన కప్యాని కలాంతుకణ స్ఫుప్తస్యగాత్రే సుఖతామమైవం
కాం నిర్వృత్తిచేతనీశస్య కుర్యాద్ద్యసాయ మంగార్కృతినః
ప్రభూతః॥

నాటకారంభమునందు సాధారణ కామకుడుగ గన్నట్టి రాజు నాటకాంశమున నిట్టి యుత్తమైతే మాద్యపుకషాడుగ పణి మిల్లుకును చూచిన మాకు డట్టరాని సంతోషము గల్గుచున్నది కనక మేము దుష్కర్తుని. కామకునిగ మూతమే నిర్దేశం జాలము. అయిన ద్రేమికుడును పుత్రవత్సలుడును కవియను చిత్రకారుడును కర్త పరామృడుగు రాజుకూడ నగుచున్నాడని మనవి చేయుచున్నాము. ఇట్టి నాయకుని గుర్చిన కాలిదా సెంతటి ధన్యుడు!

దుష్కర్తుని చరిత్రము మిక్కిలి మనోహరమైన విశ్ర చరిత్రము. దోషములును, గుణములును ఇచ్చట మిగుల వింతగ సంగమించుచు త్రివేణిని తలపించుచున్నవి. కాలిదాను వేయి ఆలంకారికనియమములకు లొంగినను అయిన యొక్క అద్భుత మగు ప్రతిభ ఎచ్చటకు పోయినది! అత్యుది సమస్తలోపములను పూరించి అజము నవరము నగు కిర్యత్యము నిర్మి చుండుట లేదా?

(అనువాదకుడు)

చాతుర్య కులప్రశంస

[శ్రీయుత చిట్ట కూరి వీర భద్రరావుగారు]

(గత సారస్వతానుబంధము తరువాయి)

భట్టాచార్యులు

అని వైగంధమునందే వ్రాయఁబడియున్నది. ఇట్లు వ్రాయఁబడినను ఈజాతిలోనుండి రెండువేలవత్సరములకుఁ బూర్వ మే కరణబ్రాహ్మణసంఘ మేర్పడినదని శతకర్ణులచరిత్రమే వేనోళ్ల జాతుచున్నది ఈశతకర్ణులలో “ఏకబ్రాహ్మణ్యః ఏకధనధరః” అను విరుదములను వహించి బహుప్రభావులైన కుంతిపుత్రుడు మహాకర్ణుఁ డేక్షత్రియులతోడ బోరాడి త్రిత్రయదగ్ధమానవర్ నుడను విరుదమును వహించ సాహసింకనో యాత్రత్రయ లెవ్వరు? దక్షిణావధదేశమునందు ఆంధ్రపుత్రులయిన కారవ(గవర) శ్రేష్ఠులకు (నెట్టలకు) నశ్యంతవిత్రలను, శ్రీయభృత్యులు నైన మహాకర్ణులు కారవ (గవర) శ్రేష్ఠులకన్ననండి యాంధ్రజాతి యలయిన కిరతజాతిత్రిత్రయ (సాధియనలు)లగు భట్టారకుల తోడఁ బోరాడినది వాస్తవము. ఈజాతుఁ వారు బ్రాహ్మణమత మవలంబించిన తరువాతఁ గొందఱు బ్రాహ్మణులైరి. కొందఱు త్రి త్రియులైరి. కొందఱు వైశ్యులైరి. కొందఱు చతుర్థకులనులుగ నుండిరి. ఆర్యసమ్యక్సమువలన నీజాతులనుండి క్రొత్తజాతులు బయలుదేరినవి. యాధేయులు, భిక్షువులును లేక బృహత్పల యనులు సాలంకాయనులు లేక అర్జునాయనులు, ఆశ్వలాయను లు మొదలగునా దిట్టివారే. వీరినే పాండుజాతు లనుచున్నారు. ఈక్షత్రియజాతులలోనుండి యనేక క్షత్రియవంశము లుత్పన్న ము లయినవి. ఈక్షత్రియులలో నార్యరక్తముతోఁబాటు యవన శక వంశ వర్తముగూడ బ్రవహించుచుండినది.

బోయబ్రాహ్మణులు

ఈక్షత్రియులలో ననేకులు బ్రాహ్మణులైరి. క్షత్రియు లని వ్యవహరింపబడిడి కిరాలజాతులనుండికూడ బ్రాహ్మణులు క్షత్రియులు బయలైడలి రని వక్కాణించినపుడు మనబ్రాహ్మ ణోత్తముల కాగ్రహము జనించుట సహజస్థానం మనుటకు నంది యములేదు. అయినను వాఁకోపోషకమనార్యము ౧౨౦౦ సంవత్స రములక్రిందట వ్రాయించబడిన శాసనములోని వాక్యములనే వినిపెతును. సర్వలోకాశ్రయుని చందలూరుశాసన మిట్లున్నది:

“సర్వలోకాశ్రయ మహారాజః కమ్రూరాష్ట్రే చెన్నఱుర గ్రామే । గ్రామేయకాసత్రతత సర్వవైయోగికవల్లభాంశ్య ఆజ్ఞా పయతి ॥ ఏవగ్రామాన్సాధిః బ్రాహ్మణేభ్యః శాందోగేభ్యః కాండిన్యగోత్రేభ్యః । మట్కర్మనిరతేభ్యః సతతావిచ్ఛిన్న (ప్ర) బ్ధిమహాయజ్ఞక్రియేభ్యః । కటూర వాస్తవ్యాదు ద్యేతంశే వం గ్రబోయాయ ద్యే । కోల్లిపుటో బోయాయ ద్యే । పిడేనబో యాయ ద్యే । కురియదబోయాయ ద్యే । కాళబబోత్రాయ । (గోత్రాయ) కోదింకిబోయాయద్యేతంశే ॥ ఏవ మేకేభ్యః బ్ర (హ్మ) దేయ మర్వాదయా । సర్వపరిహారోష్ఠో దేవధాగ హలవర్ణం । ఆయుర్వల విజయాభివృద్ధయే సప్రత్యః (సంప్రత్య) — ఎక్కిగ్రాఫియా ఇండికాసం ౮. పే. ౨౩౬

ఈశాసనము శ్రీ. శ ౬౨౩ వ సంవత్సరములో ౬ మే తే దిని సర్వలోకాశ్రయునిచే వ్రాయించబడినది. ౧౨౦౦ సంవత్సర ముల క్రిందట కమ్రూరాష్ట్రములో మట్కర్మనిరతులును పత్యా చ్ఛిన్న పంచమహాయజ్ఞక్రియలను కాండిన్యగోత్రులునగు వంగ్ర బోయకోల్లిపుటబోయ, పిడేనబోయ, కురియదబోయ,కోదింకిబో య, యను బోయబ్రాహ్మణులులున్నట్లును వారు కుటూరువాస్త వ్యులయినట్లును, సర్వలోకాశ్రయుడనియు విజయసిద్ధియనియు విరుదములను వహించిన మంగియవరాజు భూదానములు చేసిన ట్లు స్ఫుష్టముగ దెలుపబడినది. కమ్రూరాడు వెలనాటిలోని యంత రాష్ట్రగమేగాని యన్యముగాదు.

కరణబ్రాహ్మణులు తెలంగాణులలో నున్నట్లుగానె వెలనా టిబ్రాహ్మణులలో బోయబ్రాహ్మణులు గలరని విస్ఫుష్టముగను న్నుదిగాదా? మనదేశములో బ్రాహ్మణులలోతెలంగాణులను తి లభూతకులని వెలనాటి బ్రాహ్మణులును, వెలనాటి బ్రాహ్మణు లను వైదర్భులు లేక బోయలని తెలంగాణులును పరస్పరము నెగ తాళిచేసికొనుచుండుట బ్రాహ్మణస్వభావసాంప్రదాయములకు విరుద్ధమైనవిషయము కాదు. కరణభవ కన్నడభాషయైనది. తెగు గన్నడభాషయే తెలుగయినది. కర్ణాటములోనిది కన్నడ భాష, తెలంగాణములోనిది తెలుగుభాష. ఇట్టివలీ బ్రాహ్మణులు తెలుగుభాషకుఁ గరణభాష సంబంధము గర్హకతోరముగ నుండు టచేతగాబోయ, శ్రీవైము, దాక్షారామము, కాళేశ్వరము

అను త్రిత్రైముల లింగములమధ్య నుండుదేశము త్రిలింగదేశ మని యు, త్రిలింగశబ్దమును తెలుగనియు తెలుగుశబ్దమునకు వ్యుత్పత్తి గల్పించిరి.

క. ధర శ్రీపర్యతకాశే
శ్వర దాక్షారామగంజ్జ. నఱలఁ ద్రిలింగా
కర మగుట సంధ్రదేశం
బరుదారఁ ద్రిలింగదేశ మనఁ జనుఁగృతులక॥
గీ. త్రిలింగపదము తద్భవంబగుటచే
వెలుగుదేశ మనఁగఁ దేటపడియె॥

(కావ్యాంకారమాదామణి)

కరణభాష యాంధ్రప్రాకృతభాషాభవం బగుటజేసి బ్రా హ్మణక్షత్రియోద్భవులు తెలుగన్నదమునకు సంస్కృతభాషయ నె క్కువగ గల్పించి యాంధ్రభాషయని కృతవహించుచున్నారు.

క్షత్రిపేత్రబ్రాహ్మణులు

చాతుర్యులని బ్రహ్మకులమనియు, బ్రహ్మకులమన బెరిగినవా రగుటచేత బ్రాహ్మణక్షత్రియులనియు నిదినఱక దెలిపియున్నా ను. వీరినే మనదేశములో నియోగులు లేక నియోగిబ్రాహ్మణు లని యనుచున్నాము. ఈనియోగులలో మొదట క్షత్రియులంగ నుండితరువాత బ్రాహ్మణు లైనవారును, మొదట బ్రాహ్మణులు గనుండి క్షత్రియత్వమును వహించి మరల బ్రాహ్మణు లైనవారు ను గూడఁగలరని చెప్పవచ్చును. పూర్వకాలమున క్షత్రియేతరుడే బ్రాహ్మణులైనట్లుగఁ గన్పట్టుచుండే క్షత్రియులు బ్రాహ్మణులై రనుటలో వింత యేమియును లేదు.

శ్లో॥ తతో బ్రాహ్మణతాంజతో విశ్వామిత్రో మహా తపః । క్షత్రియః సోవ్యవృథా బ్రహ్మచర్యే కారకః॥

(భారతానుశాసనికపర్వము)

మహాతపస్వియైన విశ్వామిత్రుఁ డను క్షత్రియుఁ డవ్వడు బ్రాహ్మణత్వమును బొందెను. అతఁడు తరువాత బ్రాహ్మణవంశ మునకుఁ గర్తయయ్యెను.

శ్లో॥ యథాగతం మహారాజ ముత్తావిమమివోరగః । భృ గోర్వచనమాతేజ సచబ్రహ్మి తాంగతః । పితృహవ్యో మహారాజ బ్రహ్మవాదిత్య మేవచ । తస్యగృత్సమదః పుత్రో యాపేక్షేంద్రఇవా పతః । యత్రగృత్సమదో

* * * *

రాజక బ్రాహ్మణై స్సమహీయతే సబ్రహ్మచారీ విప్రః । శ్రీ మాక గృత్సమదోభవత్ ॥

ఈరగము విమమును విడిచిపెట్టినట్లుగా భృగునివచనమాత్ర ముచేత పితృహవ్యుడు బ్రహ్మిత్వమును బొందెను. యాపముని యింద్రునివంటివా డయిన యతనిపుత్రుడు గృత్సమదుడు బ్రాహ్మ నిలుతో నుండి బ్రహ్మచారియు, బ్రహ్మియు నయ్యె నన యందేయున్నది.

శ్లో॥ పుత్రః ప్రతిభస్యాపీత్ కణ్వః సమభవన్యపః మే ధాతిధి స్సుత స్తస్య యస్తాత్ కణ్వోభవే ద్విజః॥

“ప్రతిభస్యాపీదుకు కణ్వుడనురాజు. అతనికొడుకు మే ధాతిధి. అతనికలన కణ్వుడను బ్రాహ్మణుడు పుట్టెను. అని వారివంశమునందు క్షత్రియునికే బుట్టినవాడు బ్రాహ్మణుడయి నట్లున్నది.

“గర్భాచ్ఛినిః తతో గార్వాకః కైన్యః క్షత్రిపేతాద్వి జాతయో బభూవుః మహావీర్యదురుక్షయోనామ పుత్రోభూత్ తస్యత్రయ్యాదుభావుమృణోకపిలశ్చ పుత్రత్రయ మభూత్ తక్ష త్రియమపిషత్వా ద్విప్రతా మపజగామ బ్రహ్మక్షత్రియమహో త్రిఃసహోత్రాత్ హస్తీ-యఇదంహస్తినాపుర మారోపయామస అజమిధ ద్విమిధ పురుమిధా । త్రయోహస్తిన ప్రసయాః అజ మిధాత్కణ్వః కణ్వత్ మేధాతిధిః తతః కాణ్వాయనాద్విజాః॥

అని గర్భనివలన శిని, అతనివలన గార్వకులును కైన్యకులును న ను క్షత్రియవంశులయిన బ్రాహ్మణులును గలిగిరి. మహావీరునికొ డుకు ఊరుతుండుడు. అతనికి త్రయ్యాదుభావుడు, పుమృణిభుడు, కపిలుడు, అనిముగ్గురు పుత్రులు.తరువాత వారుముగ్గురును బ్రాహ్మ ణత్వమును బొందిరి. బృహత్క్షత్రియపుత్రుడు మహోత్రుడు, సు హోత్రునిపుత్రుడుహస్తీ-ఇఇదంహస్తినాపురమును గట్టించెను. అ జమిధుడు, ద్విమిధుడు, పురుమిధుడుఅని హస్తీకి ముగ్గురుకొ డుకులు. అజమిధునివలన కణ్వుడును, కణ్వనివలన మేధాతిధి యు అతనివలన కాణ్వాయులు లను బ్రాహ్మణులును గలిగిరి. అని విష్ణుపురాణమందును తెప్పబడినది. ఇట్టిపురాణవచనములను బ్రమా ణముగా నెన్నిటివైనను జూపవచ్చును.

“ముద్గలాశ్చ హాద్గల్యాః క్షత్రిపేతా ద్విజాతయో బభూవుః॥

(రాజరాజ వరేక కట్టాచీపిక సంధిఁనుండి)

SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA

(REGISTERED)

The Safe and Sure Cure for all Acute
and Chronic Diseases

One Phial of 6 Pills For a
complete Cure Price, Rs. 10.

Awarded First Class Certificates and Gold
Medals by several Ayurvedic
Conferences and Exhibitions
1919, 1920, 1921
1922 & 1923.

12,500
Cured
and
Satisfied
Patients
is
OUR RECORD
For
the Year
1922.

*This Staggering Record looking so tremendous,
but which is nevertheless, a fact spelling the
possibility to you of being freed from all
disease and despair.*

A REAL BOON TO SUFFERING HUMANITY

Years of laborious research into the realms of Ancient Ayurvedic Literature have given us this Unexcelled Medicine. It is prepared strictly in accordance with Ayurvedic Sastraic formulæ to suit modern principles of Western Medical Science, from such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Louha Gold, Praval and rare indigenous herbs and drugs.

IT CURES

Acidity	Diarrhoea	Hysteria	Neuralgia
Amenorrhoea	Dysmenorrhoea	Impotency	Paralysis
Anæmia	Dyspepsia	Leprosy	Rheumatism
Asthma	Eczema	Leucorrhoea	Spermatorrhoea
Bronchitis	Epilepsy	Melancholia	Syphilis
Consumption	Gleet	Menorrhoea	Venereals
Diabetes	Gonorrhoea	Neurasthenia	etc.

Unsolicited testimonials are pouring in from different parts from Gentlemen of various professions about the efficacy of this Patent Medicine. Besides, almost all the Leading Periodicals, throughout India, Burma and Ceylon have congratulated us about the usefulness of our Unsurpassed Production and have recommended the same to the Public.

The First and Foremost National Leader of India,
The President of the Indian National Congress,
Nagpur, 1920,

AND

Ex-member of the Imperial Legislative Council
Mr. C. VIJIARAGHAVACHARIAR OF SALEM,

Says:—

"I Was intending for over a year to visit The Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd., and have had the pleasure of doing so to-day. Everything is neat and inviting. But what struck me most is the testimony of the high value of the Medicines, especially "SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA" from persons who used them, and that in language and spirit perfectly genuine. I congratulate the Managing Director and Senior Physician, Ayurveda Ratna Pandit, Dr. N. V. Sriramacharlu, Ph. D. S."

MADRAS, } (Sd) C. Vijiaraghavachariar
18th April, 1923.

**The Madras
Ayurvedic
Pharmacy, Ltd.,**

Hours of Consultation } Residence (Sri Ram,
Lloyd's Road, Royapettah), — 7 to 9 A.M.
With the Senior Physician } Office and Dispensary — 10 A.M. to 7 P.M.

**44, Govindappa Naick Street,
George Town, MADRAS**

Telephone : 1034

Post Box No. 151.

Telegrams "KALPAM"

బహిష్కారాయుధము

(పెద్దిభొట్ల వీరయ్యగారు చి. పి. వి. ఎల్.)

పూర్వము జేసినట్లుగానే రాజ్యముల సంపాదించి పరిపాలించుచుండెడివారు. బుద్ధిమంతులైనవారే రాజులగుటకు ప్రభుత్వ పాలనకు మారుచుండెను. రాజులైనను ప్రజాభివృద్ధియై నను నూతనరాజ్యములను సంపాదించుట కప్పుడును ప్రయత్నించుచు తమ కడుపడినవారిని హింసించుటగాని బంధించుటగాని జరుగుచుండెడిది. మన హిందూదేశమునందేమి, ఇతరదేశములందేమి, రాజ్యకాంక్ష గలవారు పూర్వము ప్రాచీనమైన జంకడివారుగారు. ఇప్పటికి నతర దేశములలో నట్టివందలే గలరు. బుద్ధిని కాలమునండి మన దేశమునం దిహింపజేయు వ్యాపించినది. ఆయినప్పటికి యుద్ధభు లంకరించలేదు. ఆయుధకాసన ములులొనన్న దేశమునందలి ప్రజలకు నందు పరరాజ్యములకు లొబడినవారికి యుద్ధముల కన కాళము లేదు. శ్రీమద్రామాయణమున నానుచుండు చతుర్వి ధాపాయముల నేడో సమయములందు నెరియెడ నునయోగించ వలెనో తెలియజేసియుండెను. శ్రీమదభిమతమున దిత్రియు లకు యుద్ధము విధియనియు జేసామనమనదియు శాస్త్ర నిర్ణయ మగుటచేత శ్రీకృష్ణుడు యుద్ధమున కర్హుని పురికొల్పినటుల గన్పించుచున్నది. పాశ్చాత్యదేశములవారివట్టికి యుద్ధములకు వెరచుటలేదు. అందుకే వీరికి మరణిరంగులు మొదలగు మరణాస్త్రము లనేకములు నవీనకాలమున ప్రభుత్వశాస్త్రసహాయమునల్ల లభించుచున్నవి. అన్ని రాజ్యములను బయించి సంపాదించు కాక్ష యెట్లుండెనను ప్రతిదేశమునందలి జనులకు స్వరాజ్యమును కాంక్షించుట సహజము. వీరిని సాధించుటకు హిందవుల కొక్కటే యాయుధముగలదు: అదియే బహిష్కారాయుధము, అహింసామార్గమున స్వరాజ్యమును సంపాదించుట కందులన విలుగలదు.

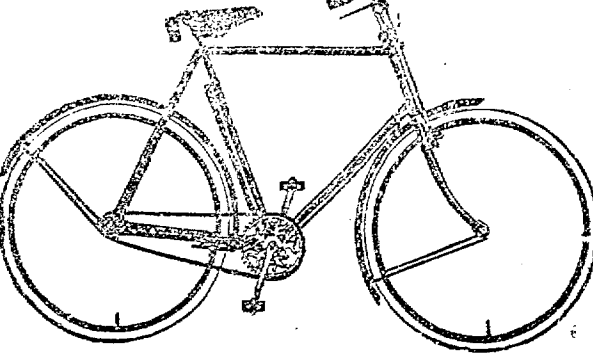
బహిష్కారవిధానములు కొన్ని సాధకములు కొన్ని బాధక ములు. ఈసందర్భ ప్రభుత్వపాలనములో నొకభాగము, ఈ విధా

నము న. తతి తుదిమెట్లు కాసనోల్లంఘనము. మొదటిమెట్లు స్వదేశీయత్రాత్యాచారము. తనవిద్వలన్నముతే మాధునవ్యమును యాచారము నితరులెద్దల కిడెడు కల్లి యందుకుటరుడు. బహిష్కారవిధానమునకు ద్వైతము క్రధాన కారణముగారు. మా తృప్తికామగతి (జేమయే) నట్టి విధానమును ప్రేరేపించును. స్వదేశీయత్రాత్యాచారము స్వీకరించునని నీకువహించువారికి నవ్య దేశీయత్రాత్యాచారము దీక్షవహించువారికి నట్టిదేవము గలదో యూహించుడు. వీరిలో మొదటివారు త్రుములు. వీరి దీక్షకార్య నిర్వాహములో గూడినది. ద్వైతరహితమైంది. నూతనవస్తునిర్వాహ మునందు దీక్షవహించు యాస్యదేశీయత్రాత్యాచారము బహిష్కరించుట సాధ్యమైనవనికాదు. బహిష్కారవిధానమే రాజకీయరంగమున సహాయవాదముగ పరిగణించబడుచున్నది. ప్రస్తుతపరిపాలనా విధానములో దోడ్పడటండిన ప్రజలకు స్వరాజ్యము రాగలదని యానూహనవాదుల యాశయును. వీరికార్యచరణ యంతియు నహింసాప్రకృతియై యాధారపడియున్నది. వీరికి గాంధీ మహా త్ముడు నాయకుడు. విద్యార్థులు ప్రభుత్వమువారి పాతకాలలో జనులరాదనియు, జాతీయపాతకాలలో జేరవలెననియు, న్యాయ వాదులు కోర్టులకు జోరదనియు, పంచాయితీసేవదలననియు, ప్రజలు చట్టనిర్వాహకభుట పోరాదనియు, దేశమునం దన్ను కృతజ్ఞులందరాదనియు, దుడకు కాసనోల్లంఘనము నశలంబించి పన్నులనివ్వకుండ ప్రభుత్వమును ప్రభుత్వజేసి స్వరాజ్యమును జడచుటకు వీరు గోరుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారిని ప్రార్థించి వారి యనుగ్రహమును బడసి క్రమగతిని స్వరాజ్యము పొంద గోరువారు గౌరవనీయులు శ్రీనివాసరాస్త్రి ప్రభువులు. ఈ తెగవారిలోగొందరు బాహ్యదేశీయముగ నేర్పడియున్నారు. వీరు బుద్ధిమంతులు తొలగించి సంఘటిమాణమును నేతగాని యోజనమున లెక్కింపగోరుచున్నారు. హిందువులకు మహాత్ము దీయాలకు స్వరాజ్యముకచ్చుట కిష్టపడని యాంగ్లోవైద్యపుణ్ణు లొందరుగలరు. ఇప్పుడనవహించువారులలో గొందరు గాంధీమహా త్ముని విధానమును మార్చి చట్టనిర్వాహకభుట జోరచ్చు నను చున్నారు. వీరికినాను నైహూజు నాయకులు. వికమత్యము లేనివారిచేతిలోని బహిష్కారాయుధము కార్యసానుకూలము చేయాలగుదు.

జేవాభిప్రాయములతోనే దేశములుగాని సభ్యులుగాని తేవు. మన విషయములలోను రాచకీయములందు శాన్త్యయులకు నేకాభిప్రాయములున్నవా? పాశ్చాత్యులలోనొక్కఁగునుమ గలదు. తమ దేశమునకు సంబంధించిన విషయములను దర్శించు వస్తువు భేదాభిప్రాయముల నశ్చురనివృత్తు. మనదేశమునందో యిదివరకుతేనట్టి స్వభావాపేక్షతో గూడిన నూతన భేదకారణ ములు నాకస్మికముగనో యున్నవి ప్రేరేపణవల్లనో బయలు దేరుచుండును. జాతీయ మహాసభను, క్రజలకు ప్రతినిధిసభగ జేయుట కనేక సంకల్పముల నుండి పాటుబడుచుండియు మహాసభయొక్క తీర్మానములకు ప్రాబల్యము గల్గుటలేదు. జాతీయ లక్షణములలో ముఖ్యముగ రాచకీయమున సంఘము నందలి యెక్కువ మంది యభిప్రాయమును మిగిలిన వారు పా టించుట యవసరము. కొందరు బహిష్కారాయుధమును శా నికస్వభావపాలన సంఘములలో సహితము నుపయోగింపవలెనను వాట గలరు. కొందరు పూర్వత్యాగము చేయబాంక యలచాలు పడిన వృత్తులను మార్చుచు మనబాంకవృత్తు. స్వదేశీయత్రా త్యాచారమననమనుచు సమయము వచ్చినపుడు స్వలాభమున కాటంకముగ నుండునని స్థానికసంఘములలో నభ్యంతరములు గలిగించుచున్న మహాసభ వులను జూచుచున్నాము. క్రమియను జూకు తనయభిప్రాయము సరియని జోరవచ్చును. తా నొక సంఘమునకు జేసినప్పుడు సంఘమునందెక్కువ మంది యభిప్రాయము ప్రకారము కా ర్యాచరణ జరుగ నివృత్తులెనుగాని దానినభ్యంతరపరపరాదు. ఒకవేళ దిన క్షిప్రము లేని యెడల తీక్షణముగ నుండవచ్చును. వికమత్యము కొరకై బ హిష్కారవిధానమును కొందరు సడలింప జూచినప్పుడు వారి ని ప్రభుత్వించి చట్టనిర్వాహకభుట పోదలచిన వారికాటంక ములు గలిగించుటల్ల మాడలేట్లు జనుచుండుట నిశ్చయము. ప్రాంతాంతరములకు మైత్రి కుదరని యెడలచుట మిక్కిలికారణ మేర్పడును.

కా: నోల్లంఘన మరాచకమునకులాగలదనియు నన్నుకృతా విధానమునందలి మార్పు వర్ణసంరక్షణకు సహకారికాగలదనియు దలంచువారుగలరు. బంగళావిభజన మప్పు చేర్చిన కలవరము వల్ల హింసతోగూడిన కృత్యములకురించినవి. గాంధీమహాత్ము

మేల్తన బైసికిల్ బండ్లు - ప్రస్తుతము సరసముగానున్నవి

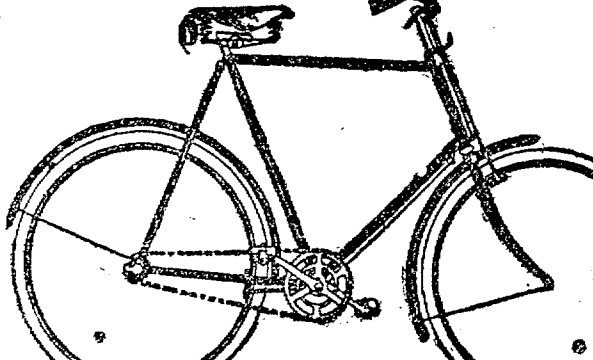

ట్రయంపు సాపులర్

ఇది యెప్పుడును జడప్రదముగానే వారి కర్మాగారములందు తయారగుచున్నది. మంచి, సాగుతన పరితనముతో సహా మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన సామానులను వాడెదరు. "ట్రయంపు" అను పేరు వీనికి తగినదిగానున్నది.

వివరములు

- చట్టము:—22, 24 అండు 26 అంగుళములు.
- చక్రములు:—28 X 1 1/2 అంగుళములు, తగడు అంచుగలది. మధ్యలో పింగాణిపూతగలది.
- ట్రైరులు:—డెన్లెప్ లేక మిచిలిన్, 28 X 1 1/2 అంగుళములది. కమ్మితో బిగించబడినది.
- ప్రేమలు:—యందర, వెనుక భాగమునందు అంచుగల ప్రేమలు, రోలర్ లీవరుగలది.
- హండిల్ బార్:—చైకి తిరిగియుండును, కట్టుకొనుచోట నెల్లులాండ్ పిడిగలది.
- మడ్ గార్డులు:—యందరభాగమున విడదీసి, పెద్దదిగా చేయుటకు తగినవిగలరు.
- కాడిల్:—బ్రూకులు
- కాస్టములు:—7 అంగుళములది, మంచి ఉక్కుతో చేయబడినది.
- పెడల్పు:—కొక్కులు నొక్కులుగాగల ట్రయంపురబ్బరుతో చేయబడినది.
- తయారైనది:—నల్ల ఎనామల్, కంచులై నింపుకలదు, కాంతిగల భాగము లన్నియు బాగుగా తగడుతో బిగించబడియున్నది.
- ఉపకరణములు:—ఉపకరణముల నుంచుకొనునంది, ఉపకరణములు, మానెజేయు డ బ్లా, గాలిగొట్టు క్లిప్పుతో, నహ, తత్తడిపాడితో చట్టము బాగుగా అతుకబడినది. 1950.
- తేక తీక్షణమే రూ. 40 లును, తరువాత నెల 1-కి రూ. 14-4 0 నొప్పున 12 మాసములలో చెల్లించవలెను.

రతె సాపులర్ అతి గిరాకీగల లైసికలు, శ్రేష్ఠమైన సామానులతో ఇతర రతె మోస్తరుగానే తయారుచేయబడినది. అందుచేతనే దానికంత భావ్యతగలదు. ప్రతి రతె లైసికను తయారుచేయునట్టివారి వచ్చుకట్టి పూచీపుత్రముతో ఎప్పుడు పంపబడును.

వివరములు

- చట్టము:—22, 24 26, అంగుళముల కొలతగలది.
- చక్రములు:—27 అంగుళములు గలది.
- ట్రైరులు:—డెన్లెప్ లేక మిచిలిన్, కమ్మితో బిగించబడినది
- పెడల్పు:—కచ్చుగది.
- స్టీరింగులాక్:—పేటెంట్ క్లిక్ న బాండు.
- యంత్రభాగము:—71 అంగుళములు స్వేచ్ఛయైన చక్రముగలది.
- కాడిల్:—మూడుచుట్లు నిల్లు బ్రూకులు గలది.
- తయారైనది:—కాంతిగల నల్ల ఎనామల్, పచ్చని గీతలుగలది.
- ఉపకరణములు:—కాడిల్ సుంచి; స్పాకర్లు, మానెజేబ్లా, గాలిగొట్టుము, క్లిప్పుల గలది ధర రూ. 200.
- తేక తీక్షణమే రూ. 45 లు చెల్లించి నెల 1-కి రూ. 14-4 0 లు వంతున 12 నెలలలో చెల్లించవచ్చును.
- సంపూర్ణమైన లైసికల్ క్యాటలాగునకు ప్రాయము.
- ముఖ్య గమనింపు:—అడికన్ కంపెనీవారు వైన తెలుపబడిన రెండురకముల మను దక్షిణ హిందూదేశమునకు సోల్ ఏజంట్లు.

Note:—Addisons are the Sole Agents in Southern India for the above.
ADDISON & Co., Ltd.
MADRAS, BANGALORE, TRICHINOPOLY and OOTACAMUND.

సుప్రసిద్ధ నిఖిల భారతవర్షీయ వస్తు ప్రదర్శనములలో నొసగిన బంగారుపతకములు

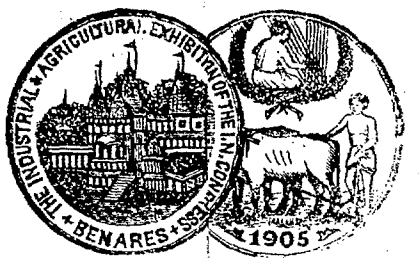
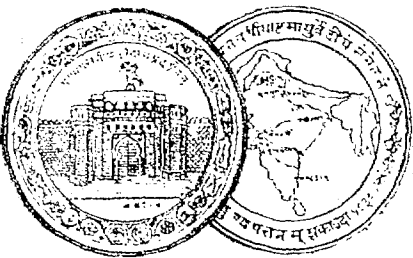
పూనా 1917

బొంబాయి 1905

కలకత్తా 190

గద్వాల్ 1905

కాశీ 1906

లోక ప్రసిద్ధముగు

వేగు

జానపదులు

వేగు 2-2-0
పన్నెండు 1-6-0

అబలానంజీవిని

స్త్రీల మదమూర్ఖులకు

సిద్ధాంతము

బుడ్డి 1-5 రు 1-12-0

అశోకవటి

రుతులూలను బోగొట్టు

టకు నద్విత్తియమైనది

వెల బుడ్డి 1-5 రు 0-14-0

మాతులుంగ

రసాయనము

గర్భిణీస్త్రీలకు సంజీవిని

గర్భము భరించినది మొదలు
ప్రసవించువరకు సేవించి ఎట్టిబాధలు
గలుగక సుఖప్రసవము అగుదురు.
వెల బుడ్డి 1-5 రు 1-12-0.

వజ్రదంతచూర్ణము

పండ్లపాడి

ప్రతిరోజును జంతుధానము చే
సినదంతములకు పట్టుత్వమునులు చును.
వెల 1-5 రు 0-4-0

భృగువటి

శైవరోగములకు సంజీవిని

రక్తశైవ, తైలశైవ, వచ్చుశైవ,
నికమరుకు, మూత్రము బొట్టు
బొట్టుపడుట, మూత్రముకద్దినట్లు
అనుమానము గలుగుట యిటువంటి
లక్షణములుగల శైవరోగ సామా
న్యము మొదలగుట నివర్తిచేయును.
వెల 1-5 రు 1-12-0

ప్యాకింగు
బొమ్మలు
ప్రత్యేకము

తెలిగ్రాఫ్ యంత్రం
ఫండిట్ మదరాసు.

లోక ప్రసిద్ధముగు

కంఠా

జానపదులు

వేగు 1-5 రు 1-2-0

దీవావృతము

బలహీనులను బోగొట్టి వ్యాధు
లను రాక్షసచేతులకు, అమోఘ
మైన యాధార జ్యూను.
వెల బుడ్డి 1-5 రు 3-4-0

వృషయోగము

గర్భవలనములను సంపుట.
ధాతువులకు క్రమమున బలపరుచును.
టిన్న 1 రు 1-4-0

జీవీర రసా

యనము

నోటలూనుట, కలెరుగుట,
రోమ్యునీ, రోమ్యులూనుట,
కడుపులొప్పుట, వాంతియగుట
మొదలు వైద్యవికారములకు
మిగుల వినిది.
వెల బుడ్డి 1-5 రు 0-10-0

ఐంచనన తీపము

తానీటకు రావబాణము.
ఇతిరవంతె పట్టుకడవు.
టిన్న 1 రు 0-10-0

క్షోధక

సహజములకడకు రసా
వధములను, యింక ఆశ్చర్యక
తానములను చేడిపోయిన
రక్తమును భవదును. కురు
పులు, శీతావర, మేహపాద
లు, మెగువానిని నిర్మూలము
చేయును.
వెల 1-5 రు 3-0-0

AMRITAMALAKA

THAILAM

అమృతమలక తైలము
ప్రతిరోజును రాచుకొని స్నానము
చేసిన యెన్ని డిట్లీల యెండ వేడివి
నైనను తెలియకు నే చేయును.

మ రి యు
విద్యాధులకును మోచనాపరుల
కును మిక్కిలి యుపయోగకారి.
నేత్రరోగములకును జగత్ప్రసిద్ధి
చెరిపినది.

కండ్లకు మెదడుకు చలువ చేయును.
తల నరములకు బలమునిచ్చును
మాడుపొట్టు నిర్మూలము చేయును
నెరసిన వెంట్రుకలను నలుపు చేయును
అధికనిద్రను తగ్గించును
వెంట్రుకలను పట్టుకుచ్చవలె పెంచును
దీనిగుణము
అనుభవజ్ఞులకు తెలుసును
1-బుడ్డి
రు. 1-0-0

వైద్యరత్న పండిత, డి. గోపాలాచార్యులుగారి

ఆ యు ర్వే దా శ్ర మ ము

41 ఆచారపున్ పీఠి, జూరిటవున్ మదరాసు.

మందులు జాపితాను కోరువారికి ఉచితము

క్యాటలాగు
ఉచితము

జూబులు

విశేషకులకు సూచన

ఇందు తగుల బహుళ- టి. సీతారామయ్యగారు గ్రామముపేరు తేదీపాడ లేవు. 2 ఏలూరు దొంగతనము- సంరక్షణ లేదు. జి. పు. వా. గో. సి. రా. స్వ. ను. ప్రకటించబాలనం దులకు చింతిల్లదను. ఆం. ప. సం.

రాజద్రోహ గ్రంథములకొరకు తనిఖీ జేయుట

మాతాజిల్లా మేజిస్ట్రేటు యొచ్చిన వారంటును బట్టి 17 క తేదీని మాతాజిల్లానుండి సి. వి. డి. ఉద్యోగులను మాతాజిల్లా 6 మైళ్లలోనున్న బాలీగ్రామ నివాసితులను అచోక చాచిరిగాలి యింటిని తనిఖీజేరి.

వెళ్ళగంటలశేతు తనిఖీజేరినది. "వాసుగాడ్డు", "అద్వాన్యవాసుగాడ్డు" మున్నగు బహిష్కృత గ్రంథములు కనుగొనబడిన ఆ గ్రంథములను ఉత్తరములను కోటినులు తీసుకొనిపోయిరి ఇతరవోట్లనుగాడ రాజద్రోహగ్రంథముల కొరకు పోలీసులు తనిఖీ చేసిరిని తెలిసిరి. (ఆ. పా.)

తాజోలు తాలూకా జామోపసంఘము

యేటిలోనుల తాలూకాను ఖర్చులు

జ. మ.

30-4-23 తేదీనాటికి చికానిల్యూరిం	18-19-9
టిలక్ నిధి వసూలు	106-3-3
సభ్యత్వపు చందాలు	18-4-0
ప్రచారకులు అద్వాన్యనుండి తిరిగి వ	1-1-6
పోస్టేజి ఖర్చుల అద్వాన్యనుండి తిరిగివ	0-2-0
స్వతంత్రుండి తిరిగి జమ	100-0-0

289-5-6

ఖ. రు.

కాగితము వసూలకు	5-7-9
ప్రచారకుల అద్వాన్యలకు	42-12-6
పోస్టేజి ఖర్చులకు అద్వాన్య	2-0-0
చికా నిల్యూరికర్కం (30-4-23)	189-1-3

289-5-6

కృష్ణారావు,

కార్యదర్శిగాను, తాలూకా కలెక్టరుసంఘము.

* * *

రాజోలు తాలూకా తరపున యందివారు గోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసు రాజోలు తాలూకా కలెక్టరుసంఘములకు (పరిశ్రమలు) (1923 సం॥రం) తెలుస్తోంది.

వాడేవు రామమూర్తిగారు, పొడవైన రామమూర్తిగారు, కస్తూరి కామమూర్తిగారు సభ్యులు మొలా సాహెబులు, అయ్యగారి వీరభద్రయ్య, కృష్ణ వీరాస్వామి, కంభంపాటి సూర్యనారాయణ, త. జి. కె. రామకృష్ణారావు, బయ్యల గురుమూర్తికాశ్రీ, కె. రత్నలక్ష్మి, క. మధుసూదన్, మల్లాది రామమూర్తికాశ్రీ, కుద్దరావోకట్రామరాజు, అల్లూరి జనకరాజు, గోపరాజు వెంకటేశ్వరరావు, వోలేటి సరసింహంగారు.

20-5-23 తేదీని, రాజోలులోగతన తాలూకా కాంగ్రెసు సభ్యులు సమావేశమయి యిది విషయములను చర్చించుట. ఆ సమావేశమునకు తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘ సభ్యులను, ప్రచారకులను దయచేయవలెను.

చర్చించుటకు కొనుగడులు:— తాలూకాసంఘ పుర్యోగులను యెన్నుకొనుట, (2) క్యాపూరవర్తమును యెన్నుకొనుట, (3) గయా కార్యక్రమముల చియంకుట శలయూ మార్గముల వర్తింపుట, (4) తాళూకా ఖర్చుల వ్యాప్తినిగురించి (5) ఇతర విషయములు.

త. రామారావు,

కార్యదర్శిగాను.

దంత చూర్ణ

ఇది దబ్బి 1-కి 0-2-0. వి. పి. ప్రత్యేకం. ఈ ధంతచూర్ణముతో పండ్లతోముటలను చుండి రక్తము విస్రవంబుండును. నోటి దుర్గంధములేకయు. ఆమృతాంజనం డిపో బొంబయివ్వును.

మహాభగవంతుని హిత

ఇది యొక గొప్పవాడగ్రంథము. మహాద్వైత వ్రాయబడినది. దీనియందు భృతిమానపురి యొక్క జాతకమును ఆమూలాగ్రముగా చక్రములతోగూడ వ్రాయబడియున్నది. జన్మసంవత్సరము, తారీఖు, జననకాల ఘడియలు. జాతకవందలి మూలప. పి. చి. యెడల, కావలసినవారికి వి. పి. గా పంపించెదము, శ్లోకములు తెలుగు అర్థంతోసహా వ్రాయబడుట రు. 2-0-0. 4గును. అర్థంతరములేని వారికి రు. 2-0-0 మాత్రమే. ఆకర్షణ పేరిట శాస్త్రీ, దైవజ్ఞుడు' గోపాలపురం కొత్తపేటపోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

“ERASMIC” కడుగులభ

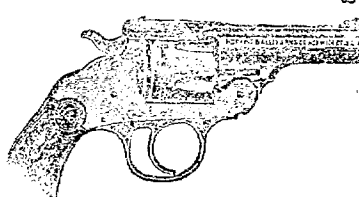
SHAVING STICK మార్గము

ఉదయమున ఎరాస్మిక్ కడుగు కడ్డితో నబ్బును పట్టించి, బాగుగా రుద్ది స్వయముగా డైరము చేసుకొనుటయే మంచిపద్ధతి. డైరము చేసుకొనిన తరువాత చల్లగానుండును, మచ్చలు యుండదు. ఆదినము అంతయు ముఖము నిగ నిగ లాడుచుండును. మతియు నిపు మిక్కిలి అందముగా కూడ అగుపడుదువు. చూపునకు అందముగా అగుపడుటలో ఒక గొప్పకృత్తియు న్నట్లు మానసిక శాస్త్రము తెలుపుచున్నది.

గాన నీవు ఎరాస్మిక్ కడ్డిని వాడినచో తప్పక అందముగా కనపడుదువు. (1)

బంటివాళిమోటా తుపాకీ ముద్రాపత్రము కంపెనీవారిచే చేయబడ్డది. (3068)

ధరలు
నరనము.
కేటలాగు
ఉచితము

నానావిధములగు రివాల్యర్లు ఆరులేక విడుదలౌట యెక్కువని [స్థాపితము ౧౮౭౩ సం॥]

నాళము 3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో కొరకును చిన్నవి. కేటలాగ్ పెట్టుకోగలిగినవి కూడ కొరకును. యం. వి. రామారావుజం శ్రేణి ఆంధ్రుల కంపెనీ, సం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

తామర తైలము — తామర, తిట్, గజికి మంచిది
రాజారాణి గుర్తుగల తామరతైలము పూతినాళకములగు చాల మంచిమందుతో తయారు చేయబడి ప్రాఖ్యాతిగాంచినది. దబ్బి 1-కి 0-6-0. అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు.

ARABIAN HAIR OIL

మద్రాసులోనున్న డాక్టరు ఎస్. ముద్దలక్ష్మి ఎం. బి. అండ్ సీ. ఎమ్. గారి ఆభిప్రాయము:—నాదర్శకులకు తోగులలో నొకడు మీనాసనతైలమును వాడినందున వెంట్రుకలు రాలుట నిలిచింది మతియు బాగుగా వెంట్రుకలు పెరుగుటకు సహాయకారిగా నుండెను.

ఎమ్. ప్రెసెన్ట్ టేమెక్ మెట్రిటీ సూపర్ వైజరు మద్రాసు:— నాచేతను, నాస్నేహితు లనేకులచేతను మీ ఆరేబియన్ వాసన తైలము వాడబడినది. దానియందు వ్యాధులను వదుర్చునట్టియు మరల పూర్వస్థితికి తెచ్చునట్టియు అద్భుత గుణముగలదని నేను మాధిగా తెలుపుచున్నానని వ్రాసిరి.

డాక్టరు ఎస్. జె. మున్నేను, ఎగ్జిక్యూటర్ యిట్లు తెలిపిరి:—ఆరేబియన్ వాసన తైలమునందు మంచి గుణముగలదని నేను నిజముగా చెప్పుచున్నాను. దానిని ఉపయోగించునట్టి స్త్రీలందరూ అది వెంట్రుకలను చక్కగా పోషించి, పెరుగుటతోద్భుతుని గనపించెదరు.

వెల సీసా 1-కి రు. 1-4-0.

ARABIAN HAIR OIL Co.,
45, PETER'S ROAD
MADRAS.

అ మె రికా దేశ ము నందు తయారు చేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

పేరు పొందిన సేప్టిమంగల కత్తితో (3)

మీరే ఔరము చేసికొనుడు

Brownie

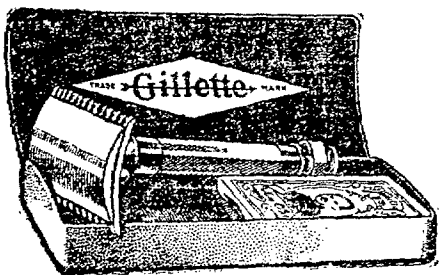
ప్రసాద

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

అంతవరకు గిల్టెట్ రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించబడలేదు.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి చేయబడిన గిల్టెట్ రేజరు

ధర 1-కిరూ. 21-8-0 అంతకు పైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co.,

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

సులభము!

మంచి గిల్టెట్ కత్తిని రేజరులో నుంచి
సబ్బు తడవి, ఔరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ఔరము చేయును, ముఖ
ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద
ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మ
మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర
ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా
తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతిచౌక ఒక కత్తి (బ్లేడు) అనేక
ఔరములకు ఉపయోగ పడును.

అమృతాంజనం డిపోవారి

సుప్రసిద్ధావరముల జాబితా.

	రూ. అ.
1. జీర్ణరసాయనము మృత్యు 3 జీర్ణమునకు ...	1-4
2. వజ్రకలికలు ధాతుపుష్టికి ...	1-8
3. జ్వరహరి బృహములకు సీసా 1-కి ...	0-12
4. అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు ...	0-10
5. మూలకంకకు తైలము డబ్బి 1-కి ...	0-12
6. తామరతైలము; తామర, పంట ...	0-8
7. తేలుమందు, తేలుకాటునీసా 1-కి ...	0-8
8 కలరా మృత్యు. వాంతిభోలకు ...	0-6
9. దంఠిమూలహరి, కండ్లపోలకు ...	0-8
10. కర్ణమూలహరి, చెవిపోలకు ...	0-6
11. గజ్జికేతైలము, గజ్జికేతకు డబ్బి 1-కి ...	0-4
12. పశుశక్తు తైలము, శిశువల్లకు ...	0-8
13. కేలకు మందు సీసా 1-కి ...	0-4
14. కుష్టుకు తైలము, డబ్బి 1-కి ...	0-4
15. దంతమార్గము, శంఖోములకు ...	0-2
16. సుఖభోగి మృత్యు ...	1-0
17. సుఖభోగి తైలము పుండ్లకు ...	1-0
18. రోమహరి వెండ్రులు ఊడుటకు ...	0-8
19. మోహినితైలము 12 ద్రుకలు పెరుగుటకు ...	0-12
20. చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-6
21. గ్రహాడి మృత్యు డబ్బి 1-కి ...	0-8
22. జాలాలి మృత్యు మలబద్ధకు ...	0-8
బంగారు రేకులపుస్తకము 25 రేకులు గలది 1-కి రూ. 8-0-0 లు	
వెండిరేకుల పుస్తకము 1-కి రూ. 1-0-0 లు	
23. వెన్నెముకమున ...	1-4
24. చందినితైలమున ...	2-8
25. కుసుమారి మూల, కుసుమవ్యాధులకు ...	1-0
26. శగకు ద్రాక్ష సీసా 1-కి ...	1-0
27. కఫహరి శిశు దగ్ధులకు ...	1-0
28. కఫహరి చూర్ణ, దగ్ధ, ఉబ్బసములకు... డబ్బి 1-కి ...	0-8
29. మందరి తైలములు కాంతికి ...	0-8
30. కఠోరవేదన మూల, శలనోష్ణులకు ...	0-8
31. శీతాంజనము తీవ్రములకు ...	0-4
32. జంతు వాతవ్యాధులకు ...	1-0
33. ఉబ్బసమునకుండు ...	2-0
34. వాయువులకు మందు ...	1-0
35. విరోచనము మృత్యు డబ్బి 1-కి ...	0-8
36. కస్తూరిమాత్రవేదని మంచిది ...	50-కి 0-10
37. వామకర్మ ... సీసా 1-కి ...	0-6
38. శిశు శిశుహరి మంచిది ... రూ. 1-కి ...	40-0
39. కంకమపుత్ర ...	8-8
40. పచ్చకర్మ 1-వ రకం ...	8-8
41. పచ్చకర్మ 2-వ రకం ...	1-0
42. జాన్న లేటి పచ్చికావా ...	8-8

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు.

సత్యత్యు పాఖ్యానము

శక

భోక్తృ రమాహృత్యము

ఇది రుక్మేంద్రముయొక్క మహాత్మ్యము. ఇందు
శ్రీశైలమునకుండ జక్కగ వర్ణింపబడియున్నది.
కవిత్వము సరసవంతమై ముద్దులుమూట గల్గు
చున్నది. నలు మెండు. ఈ గ్రంథము శేషబ్రహ్మ
జ్ఞానకులక పద్యమేని పదల మది ఇనింపవచ్చు.
ప్రతి 1-కి రూ. 1-0-0. పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము,

నెం. 7 రంబుకెట్టిది, మద్రాసు.

బీజ్ బండ్

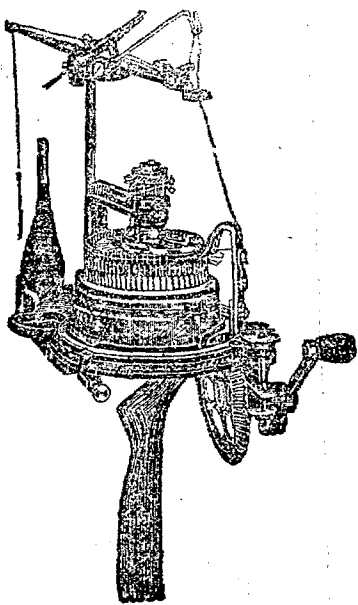
బీజ్ బండ్:—కాత్రి రకమాత పుచ్చుకొనిన యెంత పలుచబడిన వీర్యయవనూ శంకుగంటలలో ప్రంబించి అధికమయిన రతి పొందునున్నది. కావలసినవృత్తు కొంచెం నిమ్మపండురసము త్రావినవంటనే వీర్యస్థలన ముపును. పులుగులేని భోజనచేయవలెను. బీజ్ బండ్:— మూడురోజులు శంకుపూటలు పాలతో పుచ్చుకొనిన భారగాబోవు వీర్యము(కుక్క నవ్వునయిననూ తప్పక కట్టును, బీజ్ బండ్:— 15 రోజులు పాలతో శంకుపూటలు పుచ్చుకొనిన జారత్వాది దురభ్యాసులవలన కలిగిన: నపుంసకత్వము పోయి మరల యవ్వనులగుదురు. అనేకులచే పరిశీలించబడి స్థిరపడిన పాండిత్యము. మేము విశేషించి వ్రాయ నక్కరలేదు. ఒకసారి తెప్పించి వాడినచో మీకే తెలియను. ఈ త్రరములు రహస్యముగా నుంచబడును. 20 మాత్రల బొవడము సీసా 1-8 రు. 2-0-0 వి. ఓ. ఖర్చులు వేరు.

(475) ఆర్యవైద్యశ్రమం, 38, బై రాగిమరంవిధి, మద్రాసు.

క్రొత్త హారి సన్ "సన్"

గుయ్యమైన నిట్టింగు మెషిను

గృహము, న్యదేశి, ర్థాకారము మొదలగు పనుల కుపయోగించవచ్చును.

శ్రేష్ఠమైన రకము, ధరసరసము, చాలకాలము వరకు బాగుగా పనిచేయును

మేజోల్లు చిన్నవి, పెద్దవి, బనీయనులు, మొదలగు వాటిని అల్లును, అంగసామ్రాజ్యమందు అంతటను వాడబడుచున్నవి

ఇంగ్లాండులో నున్న ది హారిసన్ పేటెంటు నిట్టింగు మెషిను కంపెనీ, (లిమిటెడ్) వారిచే తయారు చేయబడినవి.

వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను:—

For Particulars apply to :
W. H. Brady & Co., Ltd.
MADRAS

Telegram : "BRAD."

వవెలు కంపెనీ వైద్యకపు బొవడములు

ఈ క్రింక దెలుపబడిన బొవడ: శరీరకాత్మమునకును, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాత్మజ్ఞులచే కాత్మపరిశోధనారము యేర్పరుపబడినవి.

మా బొవడముల తయారుజేయులో వలయు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో వెల్ల చాల పెద్ద ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యగును. అచట మూలికలు వృక్షకాత్మప్రకారము, రసాయన కాత్మప్రకారము, భూ తద్వముగుండ గూడ పయబడును. అచట బి. పి. స్టాండర్డు ప్రకారము రసాయనములు మూలికలుది తయారుగును. కావున యీ బొవడమురికుద్వ్యతయము, సమృద్ధిమున్న యేమాత్రమును అనుమానింప నక్కరలేదు

డాక్టరు బాప్టస్సు సిరపు

సిరపు ఫెరి ఫాస్ఫేటిస్ పొందు క్విన్లెను డౌబ్ట్ ఫ్రిక్వియా

ఈ సిరపు డాక్టరు బాప్టస్సు పద్ధతినరించి విరసఫాసే. యి క్వెస్, ప్రిక్వియా యిన్నయి జేసి దిగ్యముగ తయారు జేయెడి.

ఈ బొవడము అతి ఉష్ణప్రదేశమాని యిండియాలో అందు ఎవలన గలుగుదుర్యలక్ష్మి మును పోగొట్టుటకును, మానసిక దేశమాని దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధికక్కిన దివ్యవధము.

తెల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మీడియా బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కె టెలు పు డ్డు

ఇది ఐరన్, లైము, షు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు

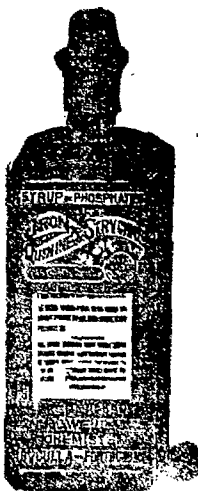
కుల్లముగనుండును. అదుగున సత్తయ నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యెద్వర్డు పారిషాగారు చెప్పిన పొల్ల ప్రకారము తయారుకాబడినది

ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకర. ఇది బలమునిచ్చు మంచియోగధము. రుచిగానుండును. మంచిరక్త పృష్ఠిగావించి సుమలకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దనైనా బుడ్డి రు 1- మీడియం రు 1-0-0, చిన్ననైనా 10 అణాలు.

వవెలు కంపెనీవారి సరుకులకు ముందులను వివరించుచు వ్రాయును:—

N. POWELL & Manufacturing Chemists, Bombay

నూతన ప చురములు

బమ్మెర పోతనామాత్యపణతము

అంగ్ర బాగవత్ము 1-8 6-0-0

డిటో మేలువ్రత 2 సంపుటములు 8-0-0

అంగ్ర బాగవత్ము 1-8 5-0-0

అనందరంగ రాట్నందము 1-8 1-8-0

అనంతనిఘందము 1-8 0-14-0

అప్పకవీయము 1-8 2-8-0

అధర్వణకారికలు, సటీక 1-8 1-0-0

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు మావద్దవృశ

కును. క్యాటలాగులు చూడకొరవరాదు.

వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్. ప్లత్ నెడ్, చెన్నకట్టుం.

మీరు

దేహరోగ్యవిషయాభివృద్ధి

తెలుపు

కామశాస్త్రమను

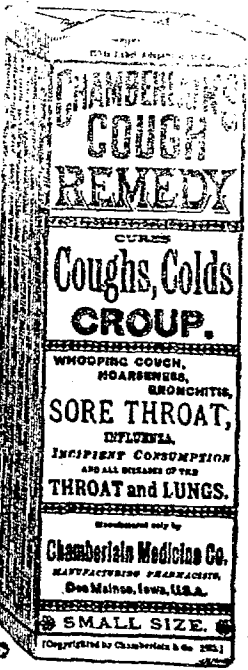
పుస్తకమును కని, విని, చూచియుండురా లేదా,

ఇప్పుడే మాకు వ్రాసిన తపాలువగైరా ఖర్చులు లేకయే పంపెదము.

వికాసము:—

ఆతంకనిగ్రహ బొవడధాలయము

26 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

చేంబర్లెన్ గారి

దగ్గు నివారిణి

దగ్గు, జలుబు, కాక వా

యుపు అను చిడ్డలకు వచ్చు

రోగము, గొంతుపుండు

గొంతురాపు, రొమ్ముపడి

నెము, కుక్కదగ్గును, అన్ని

రకముల గొంతు వ్యాధులు

మొదలగునవి పటా పంచ

లై పోవును, అన్నిజాగా

లలో విక్రయించ బడు

చున్నది. (1)

మదనకామేశ్వర లేహ్యము

దుర్బలపాలిటి కండివి:— మేనామా, నిక్కాక, కుక్క నవ్వు, నిస్సక్తున, అతిమాత్రము, మొదలగు వాటిని హరించి మంచి బలమును, యవ్వనమును, కాంతిని, పిర్వవృద్ధిని, సంకాశ ప్లాప్తిని, కలిగించు వర్తనపాదము. 2 దర్బిలు చాలును. 20 రు దర్బి రు 1-4-0. వి. ఓ. చార్జి 0-8-0 (3251)

రోజాపున్న లేహ్యము:— ఇది మలబద్ధమును పోగొట్టి కాల విరచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతప్రాణము. 15 రు దర్బి రు 0-10-0, వి. ఓ. చార్జి 0-7-0.

పి. ఓ. పి. అందులో, చయ్య రేదనమాచం, పెరికేపి, వెల్లూ ఉల్లియ.

మలయచందనము

గనేరియా అను గొర్రోగమునకు తోకాకను వర్ణము లేదు. పిరికారీతో మన లేదు. ఎలుపు, తెలుపు, కచ్చు, అను మూడ విధముల గొర్రోగమును ౬-౬ రూటలలో మార్చును. శ్రీల అనుచు వ్యాధులకు మన ఇది రోగోపధము. (1251) దర్బి 1-8 రు 2-4-0

గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరంగోదావరి జిల్లా.

